
"የደነበረው በቅሎ"

የአስተምህሮ "ልገም" ይሻል

ሰሎሞን አበበ ገብረ መድኅን

ጥር ፳፻፯ የምሕረት ዓመት

ዐዲስ አበባ፣ ኢትዮጵያ

የደንበረው በትሉ

በሰሎሞን አበበ ገብረ መድኅን © ፳፻፮ ዓ.ም.

ዐታሚ፡- ርዥቦት አታሚዎች

ዐዲስ አበባ፡ ኢትዮጵያ።

በድጋሚ በጥር ፳፻፮ ዓ.ም. ታተመ

© የአባታሚው መብት በሕግ የተጠበቀ ነው።

ያለ ደራሲው ፈቃድ ይህንን መጽሐፍ መላውን ወይም ማንኛውንም የመጽሐፍን ክፍል ለማባዛት፣ ለመገልበጥ፣ ለመቅረጽ ወይም በማንኛውም ሌላ ዘዴ በስፋት ለመጥቀስ አይቻልም። ነገር ግን፣ ሐሳቡ ለጥናት፣ ለማስተማሪያነትና ለመሳሰሉት ዐላማዎች በተወሰደ ጊዜ ሁሉ ተገቢ ሥነ ጽሑፋዊ የምንጭ አጠቃቀስ ሥርዐትን በተከተለ መንገድ፣ የመጽሐፍ ርእስ፣ የደራሲው ስም፣ የታተመበት ዘመን ተገልጦ ሊጠቀስ ይገባል።

ልዩ መግለጫ ካልተሰጠ በስተቀር፣ የመጽሐፍ ቅዱስ ጥቅሶች ሁሉ ከአባታሚው በተሰጠ ፈቃድ የተወሰዱት የኢትዮጵያ መጽሐፍ ቅዱስ ማኅበር በ1954 ዓ.ም. (© መብቱ በሕግ የተጠበቀ) ካሳተመው ጌሲት (በተለምዶ ነገሩ ከሚባለው) ቅጂ ነው። ነገር ግን አጽንዖት ለመስጠትና ከዚህ መጽሐፍ ጽሑፍ ለየት ብሎ ለአንባቢ አንዲታይ ታሳቢ በማድረግ ጥቅሶቹን *ዘንበል ባለ (Italic)* የሆኑት አጣጣል ወይም ቅርጽ የለውጥኋቸው እኔ ነኝ።

ዐልፎ፣ ዐልፎ ከዐመት መጥቀስ ስላልቀረ፣ ይኸንኑ በቦታው አመልክቻለሁ። ዐመት ቢብሊካ ኢትዮጵያ በ1993 ዓ.ም. የሳተመው ዐዲሱ መጽሐፍ ቅዱስ ትርጉም (© መብቱ በሕግ የተጠበቀ) ነው።

Yedeneberew Bekilo

By Solomon Abebe Gebremedhin © 2014

All Rights Reserved. This book contains materials protected under International and Federal Copy Right Laws and Treaties. Any unauthorized reprint or use of this material is prohibited. No part of this book may be reproduced or transmitted in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopying, recording or by any information storage and retrieval system without express written permission from the author/publisher.

ISBN: 978-99944-970-0-3

ጥያቄ፣ አስተያየትም ገን ጌሰ ካለዎት ለጽሑፊው በሚከተለው አድራሻ ሊጽፉ ይችላሉ፤

ለሰሎሞን አበበ ገብረ መድኅን

የመልእክት ሣጥን ቁጥር 27912 ኮድ 1000

ዐዲስ አበባ፣ ኢትዮጵያ።

E-Mail: soloabebe@gmail.com

ስልክ: 0913074448

የሽፋን ንድፍ፡- ወንድም በረከት ታደሰ

አበርክቶት

ይህ መጽሐፍ ለወድ አባቴ

ለአቶ አበበ ገብረ መድኅን

እና

ከመምህሮቼ አንዱ ለነበሩት

ለመጋቤ ሐዲስ ዶ/ር ክሪስቶፈር አለን ቤታም

በፍቅርና በአክብሮት ተበርክቷል።

DEDICATION

This book has been dedicated to:

my father,

Ato Abebe Gebremedhin

and,

one of my professors,

Dr. Christopher Alan Beetham,

with love and respect.

መታሰቢያነቱ

ለእውነት ግኝቶች ሁሉ

አስተያየቶች

በርግጥም በቅሎዋ፣ እንደ ልማዱ፣ ደንብራላች። በተቀመጡበት፣ በራሷ፣ በቅርቧ ባሉት እና በንብረት ላይ አደጋ እያደረሰች ነው። ጌታዋም፣ እርሱም ደግሞ እንደ ልማዱ፣ የሚገኙትን ሰዎች (እንደነ ሰሎሞን እና እንደነ ማነው ስሙ? ያሉትን)፣ የተለያዩ የበቅሎ መግሪያ መሣሪያዎችን በማስያዝ ከየአቅጣጫው እያስነሣላት ነው።

እናንተዬ! እኔስ በእግሯ ሰካላ፣ በእጅ ዛብ፣ የሚገኝበትን ቀን ናፈቅሁትም፣ ፈራሁትም። መናፈቄ እርሷም፣ እንደ ልማዱ፣ እንደገና ወደ መንገዱ ተመልሳ፣ እንደገናም በወግ ዕቃዎቿ ሁሉ አገጣ፣ የምትሰግርበት ቀን (የተሐድሶ ቀን) ስለሚገኝ ነው። መፍራቴ ግን "የልጆቿን ምክር አልሰማ ብላ መከራ ሊመከራት ይሆን?" ብዬ ነው።

በቀለ ወልደ ኪዳን (መጋቢ)
ቀጠና ሁለት ሙሉ ወንጌል አማኞች አጥቢያ ቤተ ክርስቲያን

፪፬፻፳፰

እነሆ አንድ ጩኸት!

መጽሐፉ ባነሳው ርእሰ ነገር የተነሡ ጥያቄዎች በሚገባ ተመልሰዋል፤ የሥልታዊ ነገረ መለኮት ገጽታ አለውና በየሥፍራው ተመሳሳይ ታሪካዊ እውነቶችን ዋቢ እያደረገ ዳግም እንዲደመጡ በማስተጋባት፣ "ይህ በጌታ በመጀመሪያ የተነገረ ነበርና፣ የበሙትም ለእኛ አጽኑት" (ዕብ. 2፥3) የሚል መንፈስ የሚታይበት ዕጹብ የዕቅድ እምነት ሥራ ነው! በሥነ ጽሑፍ ደረጃው የልቀት መሥመርን ያሠመረ ከመኾኑም ባሻገር ምሁራዊ ቃናው ተጨማሪ ተአማኒነት ሰጥቶታል፤ ለዚህ ነው ይህንን መጽሐፍ ነጋሪ ብቻ ባይኾን አስተማሪ ኾኖ ያገኘሁት። መማር አልጨረስሁም ለሚሉ ሁሉ፣ ትምህርት ቤት ባይሄዱ፣ በርእሰ ጉዳዩ ሊማሩበት ይችላሉ። ይህ መጽሐፍ የዘመን ጩኸቶችንና ያልተሰሙ ድምፆችን ያሰባሰበና ከዱር ጉዞ መለሽ ነው፤ የላይኛው ባይነግረን ፈረደብን እንዳይባል በሰው በኩል ለሰው በልካችንና በቋንቋችን የተነገረ እነሆ አንድ ጩኸት! ቤተ ክርስቲያን ትሰማው ይኾን?

ሰሎሞን ጥላሁን
ሬጀንት ዩኒቨርሲቲ፣ ሀገረ አሜሪካ

“ተሳሰቼ ነበር”

በቅርቡ ባላሳትመውም፣ ውሎ አድሮ ለንባብ የማበቃው፣ መጽሐፍ አለኝ። መጠሪያው ተሳሰቼ ነበር የሚል ነው። የዚህን ዝግጅት አንጓ መልእክት ከዛሬ ሦስት ዓመት በፊት በማቴሉስ መጽሐፍት ላይ ቤተ ክርስቲያንን መትከል ወይስ መከፈት በሚል ርእስ ነገር ላይ “ተሳሰቼ ነበር” ብዬ መጻፊን አልዘነጋውም። ይህንንም ያደረግሁት በአደባባይ ለተገለጠ ሰሕተት የአደባባይ ምልሽ በመስጠት ማረም ግድ መኾኑን በማመን ነበር።

ዘንድሮ ደግሞ ሰሎሞን አበበ ገብረ መድኅን የደነበረው በቅሎ በሚል [ርእስ] የአስተምህሮ ልግም አስፈላጊ መኾኑን ሊያባውቀን ተነሥቷል። መጽሐፉ ምጥን ገጾች ያሉት ቢኾንም፣ የእርጋታ ንባብን ይሻል። ገራ ቀኙን በማጤን፣ ለካሰ እንደ ቤርያ ሰዎች ካልኾንን፣ ወየውልን ያሰኛል። መጽሐፉ ራሳችንን አካትተን ሁሉን እንድንፈትሽ ግድ ይለናል። ፍተሻው ተሳስቻለሁ፣ ተሳስተናል ወይም አስተውናል በማሰናት ከዘነቱ ራጫችን ይገታናል።

በርግጠኛነት ዛሬ ብዙ ምእመን፣ ብዙ ሰባኪ፣ ብዙ መጋቢ፣ ብዙ ዘማሪ በሀገሪቱ እየተርመሰመሰ ነው። አብዛኛው በዕለታዊ ኑሮ “ጠበል ፈለቀ” በተባለበት ስፍራ ፈጥኖ በመድረስ ያገኘውን እየሸመተ ነው። ይህ ዐይነት ሸመታ ደግሞ ጉዳትን ያስከትላል። የደነበረው በቅሎ ይህን ሊያሳየን ተጻፈ። እንደያሰ የክርስቶስ ነኝ ያለ ሁሉ ዘመኑ ሳያልፍ ከወዲሁ እንዲጠነቀቅ ጥሪ ቀርቦለታል።

ሰሎሞን፣ በመጋቢነት ጸጋውና ጥሪው በ የትሩፋን ናፍቆት መጽሐፉ የመከረንን ምክር አሳድጎ፣ ዛሬም ሁሉን በመመርመር ፍሬያማ ኑሮን በቃሉ መሠረት እንመዝንም እንኖርበትም ዘንድ ሁላችንን ይጋብሳል።

ሰሜ ታደሰ (መጋቢ)
የኢትዮጵያ ባይብል ባፕቲስት ቸርች ፌሎሽን ፕራዘዳንት

ጽ/ር * ጽ/ር

ሰማዩን ጥቋቀሩ ደመናዎች እንደበጠበቃል። ደመና ገፋፊ ብሩህ ጸሐይ የቃሉ ወገንታ ነው፤ ደመና በታኝ ብርቱ ነፋስ ቅዱስ መንፈስ ነው። ወንድማችን ሰሎሞን ቤተ ክርስቲያን አሁን ያለችበትን እውነታ፣ በብልጋተኛ ጥጥ ፈልቃቂ አያያዝ እየጐለጐለ አውጥቶ፣ አሳየን፤ አልባሌውን ከኹነኛው እንድንለይ አነቃን። ታዲያ እኛ ምን እናድርግ? ጉልጉሉን ጥጥ እያባዘነን፣ እየነደፍን እያደራን ጥሩ ሽማ እንሥራ፤ መሽራቱንም እናልብሳት።

ንጉሤ ቡልቻ
ኮምፓውተር-ኢትዮጵያ
“ቃሉ ያበራል” ፕሮጀክት

ጽ/ር * ጽ/ር

አሁን በአንዳንድ አብያተ ክርስቲያናትና በክርስቲያንነት በምንታወቅ ቊጥራችን ጥቂት ባልኾንን ሰዎች ዘንድ የሚታየውን ሕይወት ባሰብ፣ “እኔ ነውራን ወዴት ልሸከም?” (2ሳሙ. 13፥13) የሚለው የትዕማር ጥያቄ ወደ አዕምሮዬ ይመጣል።

በዕድሜ ታናሽ፣ በአዕምሮ ብስለትና በአመለካከት ግን ትልቅና ገና ብዙ ሊያደርግ የሚችለው ወንድማችን ሰሎሞን አበበ በዚጋጀው “የደነበረው በቅሎ” በሚለው መጽሐፍ አማካይነት በቤተክርስቲያንና በክርስቲያኖች መካከል የሚታዩትን፣ ሊወገዱ የሚገባቸውንና “የጨውነትና ብርሃንነት” አገልግሎት እንዳንሰጥ ወደ ኋላ የሚገትቱን ነገሮች በግልጽ ከማስቀመጡም በላይ ምን ርምጃዎችን ብንወስድና ምን ውሳኔዎች ብናደርግ ነውራችን ተወግዶ የእግዚአብሔርን መንግሥት ለማስፋትና ለምድራችን በረከት ለመኾን እንደምንችል በጥሩ ኹኔታ አቅርቦልናል።

ይህንን በፍሬ ነገርና በሥነ መለኮታዊ ሚዛናዊነት ግልጽ በኾነ መንገድ የተዘጋጀ መጽሐፍ እንብቤ ተባርኬአለሁ፤ ማድረግ ያለብንንም ተረድቼአለሁ። ከዚህም የተነሣ እያንዳንዱ ክርስቲያን፣ ቤተሰብ፣ አብያተ ክርስቲያናት፣ የመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት ቤቶችና የቤተ ክርስቲያን አጋዢ የኾኑ ድርጅቶች መጽሐፉን እንዲጠቀሙበት እመክራለሁ፤ አበረታታለሁም።

ሺፈራው ወልደ ሚካኤል
ከልጆች ዕድገት ሥልጠናና ምርምር ማከከል (CDTRC)

“እነዚህ ፈረሶች ይታዘዙልን ዘንድ ልንም በአፋቸው እናገባለን? ሥጋቸውንም እንመራለን” (ያዕ. 2፥3)። ሐዋርያው ይህን ያለው በአስተማሪነት ዐውድ ውስጥ መኾኑን ልብ ይሏል (ቀ. 1-2)። የአፍ ንግግራችን፣ አስተምህራችንና በባያችን በርግጥ “ልንም” — የቅዱስ ቃሉና የመንፈስ ቅዱስ ቀጥጥር — ያሻቀደ። ቀጥጥርን ግን ማን ይወዳል? “የጌታ መንፈስ ባለበት በዚያ አርነት አለ” በማለትና ቃሉን ያለ መንገዱ በመውሰድ ያለ ቀጥጥር መለቀቅን የምንመርጥ የለንም? መንፈሱ ራሱን የመግዛት ቢኾንም (2 ቢሞ. 1፥7)።

በአሽከርካሪው ቸልታም ጊዜ በሌላ ምክንያት፣ ከቀጥጥር ውጭ የጊዜ ተሸከርካሪ የሚያደርሰውን የንብረትና አሠቃቂ የሕይወት ጥፋት ሁላችንም እናውቃለን። ለራሱ የደኅንነት ቀበቶ ያሠረ “ሾፊር” ግን በአመዛኙ ከሚደርስበት የአደጋው ጉዳት ሊያመልጥ ወይም ጉዳቱን ሊቀንስ እንደሚችልም ይነገራል። አስፈላጊውን ጥንቃቄ ሳያደርግና “ሳይታሠር” የሚያሸከረከር ሾፊር ግን ከተያዘ ሊቀጣ ይችላል። አልያም ምክርና ማስጠንቀቂያ መቀበሉ አይቀርም ብለን እናስባለን። ዓላማው ጉዳትን በመከላከል የተሳፋሪዎችን ደኅንነት መጠበቅ ነው።

ወንድማችን ሰሎሞን፣ በዚህ መጽሐፍ ለራሳችንና ለምናገለገለው ሕዝብ ደኅንነት ስንል ለመቁጣጠሪያው መንፈሳዊ “ልንም” ሕይወታችንን እንድንሰጥና ይህንንም ሳናደርግ ቀርተን በእግዚአብሔር ሕዝብ ላይ ጉዳት አድርሰን እንዳንገኝ በወንድማዊ ፍቅር ይመከረናል፤ ያስጠነቅቀናል፤ በ“ነቢያዊ” ጩኸቱም ያነቃናል (የምንነቃ ካለን)። በእውነት ላይ ቆሞ ማስጠንቀቂያ መስጠትም የእውነተኛ ነቢይ ሚና ነው። የማስጠንቀቂያም ዓላማው የሚመለከታቸውን ሁሉ ከአደጋ ማትረፍ ነውና፣ ይህን አምነታዊ ውበቤት እንጠብቃለን።

እንግዲህ፣ መንፈሳዊ መሪዎችና የቃሉ አገልጋዮች እንደ ጊዜን የምናስብ ሁላችን፣ ለራሳችን ሰጥን ብዙዎችን ከማሳት እንድንተርፍ፣ ከጥፋትም እንድንጠበቅ፣ በሰከነ ልብ ይህን መጽሐፍ እናንብብና እንመክር። “ከባሰውም ፍርድ” እንድንድንና “መልካም፣ አንተ በጎ ታማኝም ባርያ...” ለመባል፣ በሞቱ የዋጀንና ለአገልግሎቱ የጠራን ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ በጸጋው ይርዳን (ያዕ. 2፥1። ማቴ 25፥21)።

ተስፋዬ ጋቢሶ (መጋቢ)

ከሐዋሃ መሉ ወንጌል አማኞች አጥቢያ ቤተ ክርስቲያን

፪፻፸፮ * ፪፻፸፮

“የደነበረው በቅሉ”፣ የአስተምህሮ “ልንም” ይሻል። የተሰኘውን [መጽሐፍ ረቂቅ] አንብቤ ለጨርሰ የተሰማኝ ስሜት ደስታና ሥጋት የተቀላቀለበት ነበር። ደስ ያለኝ እጅግ የተዋጣለትና የጊዜው መጽሐፍ ሊታተም መዘጋጀቱን ዐስቤ ሲኾን፣ ሥጋቴ ደግሞ፣ ከሀገራችን የማንበብ ባህል አንጻር፣ በሰንቱ ሰው እጅ ገብቶ ይነበብ ይኾን? ከሚል የመጣ ነበር። ስለኾነም ሥጋቴ ተወግዶ ደስታዬ ፍጹም እንዲኾን፣ ይህን ጠቃሚ መጽሐፍ አማኞች ሁሉ እንብበው ራሳቸውንና ቤተክርስቲያንን ከዘመኑ የትምህርት ነፋስ እንዲጠብቁ እመክራለሁ።

ጌታሁን ታደሰ (መጋቢ)

የኢትዮጵያ አማኑኤል ኅብረት ቤተ ክርስቲያን ፕሬዚዳንት

፪፻፸፮ * ፪፻፸፮

መስቀል አልባ ክርስትና፣ ክርስቶስን ጥግ ላይ ያቆመች ቤተክርስቲያን፣ ሰው ሰው ብቻ የሚሸትት አስተምህሮ የነገሠበት ዘመን እኛ እንደምንኖርበት እንደዚህ ያለ ጊዜ ያለ አይመስለንም።

እኛም ጥቅሩን ጥቅር፣ ነጩንም ነጭ ማለት አቅቶን በምንንገላታበት በዚህ ወሳኝ ወቅት፣ ይህች መጽሐፍ፣ የክርስትና እምነት በሕይወት መኖሩም ጊዜ የዕድሜ ቀጥሩ የሚለካው በአስተምህሮው ንጽሕናና በመጽሐፍ ቅዱሳዊነቱ ነው ስትል ትሞግተናለች። ለወጣቱ ትውልድ፣ የአማርኛ ቋንቋ አጠቃቀሙ ከባድ ቢኾንም እንኳ፣ ላለንበት ዘመን ወሳኝ መልእክት ይዘላችና፣ ከማንበብ ውጭ ሌላ ምርጫ የለንም። በተለይም፣ የዩኒቨርሲቲና የኮሌጅ ተማሪዎች እንዲሁም ምሩቃን እንዲያነብቧት አበረታታለሁ።

ዘላለም አበበ

የኢትዮጵያ ወንጌላውያን ክርስቲያን ተማሪዎች ኅብረት

(EvaSUE) ፕሬዚዳንት

3.4	“የወጣት አልወጣት” ውጥረት.....	144
3.5	ቅርስና ውርስ አልባ እምነት.....	146
3.6	ለጥቃት የመጋለጥ ስንጥቃት.....	150
3.7	የደቀ መዝሙርነት መዳከምና የምግባር ብልሽት.....	151
3.8	የሰሙና ትምህርቱ መነቀፍ.....	153
4.	የመውጫ ፍጥነት፡ ምን እናድርግ?.....	157
4.1	ለቅዱሱ መንፈስና መጽሐፍ ሥልጣን መገዛት.....	158
4.2	“መንፈስን አታጥፉ”.....	164
4.3	ትኩረት ለስብከተ ወንጌልና ደቀ መዝሙርነት.....	168
4.4	ትኩረት ለቃለ እግዚአብሔር ጥናት.....	170
4.5	ትኩረት ለነገረ መለኮት ትምህርት.....	172
4.6	ትኩረት ለዕቅድ እምነት.....	173
4.7	ጉባኤያትና ፋይዳዎቻቸው ላይ ከለሳ ማድረግ.....	176
4.8	ጎበኒቱ ቢያብር ያዋጣ ይኾን?.....	179
5.	መጠቃለያ፡ ቁጭትና ተስፋ.....	185
5.1	ማጠቃለያ.....	185
5.2	የመለጠጥ ዕድሎች?.....	189
5.3	ዳገትና ተስፋ.....	194
5.4	የላረመሙ ዝግጅትን ፍለጋ.....	207
5.5	ማሳረጊያ.....	210
ዋቢ መጻሕፍት.....		217
መፍትሔ ቃላት.....		227

ምስጋና

እነሆ፤ ይህም ሥራ መጽሐፍ ሽኖ ይወጣ ዘንድ የመለኮት ረድኤት ዐገዘኝ። እንግዲያስ፤ እግዚአብሔር ከብርና ምስጋና ይድረሰው ማለት ሲያንሰኝ። አዎ፤ የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስ አባት የኾነው አምላክ እግዚአብሔር ይከበር፤ ይመስገን።

የውዲ ባለቤቴ ዓሌክስ (ዓለም ንጋቱ) እና የልጄ ላላ (ላኤል ሰሎሞን) ድጋፍ፤ ጸሎትና ማበረታታት ባይታከልበት ኖሮ ይህ ሥራ በዚህ መልክ አይጠናቀቅም ነበር፤ ቀድሞውንስ ይጀመር ነበርን? አይመስለኝም። እናም፡ “ቡሩክ ኹኑ” ብላችሁሰ። ይህ ሥራ ከተጠናቀቀ በኋላና ወደ ማተሚያ ቤት በተላከበት ዋዜማ እግዚአብሔር ቤታችንን በተጨማሪ የሐሴት ምንጭ ይባርከው ዘንድ በጉባኤያት ምሕረት የተሰጠችን ዐዲሷ ልጃችን ሕፃን ዮሐና ሰሎሞንም በራኬው አይቀርባትም።

ይህን መጽሐፍ ለማዘጋጀት መነሻ የኾኑኝ አጋጣሚዎች አሉ። ለዐምስት ጊዜያት በዐምስት የተለያዩ ቦታዎች ላይ ለተሰባሰቡ ክርስቲያን መሪዎችና አገልጋዮች ጥናታዊ ጽሑፎችን እንዳቀርብ በተጋበዘሁ ጊዜ ያዘጋጀኋቸው የሴሚናር ጽሑፎች ነበሩ። እነዚህን ጽሑፎች የተመለከቱ አንዳንድ ወገኖች ጽሑፎቹ በርከት ላሉ ተደራሲያን ቢቀርቡ ፋይዳቸው ከፍ ሊል እንደሚችል ይነግሩኝ ነበር። እኔም ሐሳቡን በመቀበል በሥራው ስለ ገፋሁበት ይህ መጽሐፍ ተገኘ፤ ስለዚህ እነዚህን ወገኖች ማመስገን ይገባኛል።

በተጨማሪ፤ ጥናታዊ ጽሑፎቹን እንዳዘጋጅና ለተለያዩ መሪዎች፤ አገልጋዮችና ምእመናን እንዳቀርብ ዕድሉን ለሰጣችሁኝ ተቋማት ምስጋና አቀርባለሁ። ስማቸውን ለመጥቀስም፤ የቤተረ ሳይፍ አገልግሎት¹፤ ለኢትዮጵያ መጽሐፍ

¹ ቤተረ ሳይፍ አገልግሎት ባዘጋጀውና የወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት መሪዎችና ተጓዳኝ ማኅበራት ወኪሎች በተገኙበት ከመጋቢት 20-22 ቀን 2004 ዓ.ም. በዐዲስ አበባና ድሬዳዋ ከተሞች በተካሄደው ዐውደ ጥናት ላይ የአስተምህሮ ችግሮች በድገረ “ነጻነት” በሚል ርእስ ያቀረብሁት ጽሑፍ ነው።

ቅዱስ ማኅበር²፣ ለኢትዮጵያ ወንጌላውያን ነገረ መለኮት ትምህርት ተቋማት ኅብረት (AETIE)³ እና ለኢትዮጵያ ሚሴኒየም 2000 ፕራዮር ጅይን⁴ ነው። “እግዚአብሔር ያክብርልኝ” ብያለሁ።

መቅድሙን የጻፈኝን ወንድሜን መጋቢ የሐንሰ ሞሐመድን አመሰግናለሁ። የመጽሐፉን ሽፋን ንድፍ የሠራው ወንድሜ በረከት ታደሰ ነው፤ በዐጭር ጊዜ ትውውቃችን ላሳየኸኝ ወንድማዊ ፍቅርና ትሕትናህ፤ ሌኪ፤ አመሰግናለሁ፤ ጣቶችህንም ጌታ እግዚአብሔር ይባርክልህ ብያለሁ።

የጎትመት ወጪውን ከፊል ከፍያ ለማስያዝ እንድችል ላገዙኝ ለመጋቢ ሚካኤል አክብሮቴን አገልጸለሁ። በተለይም፤ እንደሁልጊዜው፤ መጽሐፉን በመጠነኛ ቅድመ ከፍያ ብቻ (በዱቤ) ለማሳተም በጎ ፈቃዳቸውን ለሰጡኝ፤ ትሕትና በተሞላው መስተንግዶና በሥራቸው ጥራት ለሚያገለግሉኝ የርጥበት ማተሚያ ቤት ባለቤቶችና ሠራተኞች ምስጋናዬን አቀርባለሁ።

ረቂቁን አንብበው እጅግ ጠቃሚ አስተያየቶቻቸውን የሰጡኝ ወገኖቼ ብዙ ናቸው። አቶ ሺፈራው ወልደ ሚካኤል፤ መጋቢ ተስፋዬ ጋቢሶ፤ መጋቢ ጌታሁን ታደሰ፤ መጋቢ ስሜ ታደሰ፤ መጋቢ በቀለ ወልደ ኪዳን፤ አቶ ንጉሤ ቡልቻ፤ አቶ ሰሎሞን ጥላሁን፤ አቶ ዘላለም አበበና ዶ/ር ንጉሤ ተፈራን ከልቤና በእውነት አመሰግናቸዋለሁ፤ ቡሩካን ሹኑ፤ ለበጎ ነገር ሁሉ ብዙ።

² የክርስትና ዐደራን ጠብቆ ለመጪው ትውልድ በማስተላለፍ ላይ ባተኩረውና በኢትዮጵያ መጽሐፍ ቅዱስ ማኅበር አማካይነት ለአብያተ ክርስቲያናት መሪዎች ከሐምሌ 18-19 ቀን 2005 ዓ.ም. በዐዲስ አበባ ሐርመኒ ሆቴል በተዘጋጀው አውደ ጥናት ላይ የእምነት ውርርስ እንዲያካሂዱ፡ ክርስትናና ተረካቢው ትውልድ በሚል ርእስ ያቀረቡት ጽሑፍ ነው።

³ የወንጌላውያን የነገረ መለኮት ተቋማት ኅብረት (AETIE) የነገረ መለኮት መምህራንና ተማሪዎች በተገኙበት በ2005 ዓ.ም. ባዘጋጀው ሲምፖዚየም ላይ የክርስቲያን አስተምህሮ አስፈላጊነት ከ “እምነት እንቅስቃሴ” አንጻር በሚል ርእስ በጸሐፊው የቀረበ ጽሑፍ።

⁴ የጸሎት ሰንሰለት አገልግሎት ከ50 የኢትዮጵያ ከተሞች ተውጣጥተው ለ21 ቀናት የጸምና ጸሎት ጉባኤ በዐዲስ አበባ ከተማ ለተሰበሰቡ አገልጋዮች መጋቢት 29 ቀን 2006 ዓ.ም. ክርስቲያናዊ አስተምህሮና ደቀ መዝሙርነት በሚል ርእስ ያቀረቡት ጽሑፍ ነው።

ቀዳሚ ቃል

በኢትዮጵያ ያለች የክርስቶስ ቤተ ክርስቲያን ከምንጊዜውም በበለጠ አስቸጋሪ ወቅት ላይ ትገኛለች። ቀድሞ ባለው ጊዜ ስሕተት ሲባሉ የነበሩ ትምህርቶች ዛሬ በየአትሮፍሱ ላይ፤ በታላቅ ድፍረት፤ “ዐዲስ መገለጥ” ተብለው ይለፈፋሉ። ይህ ላያንስ መጽሐፍ ቅዱሳዊ መሠረት የሌላቸው ልምምዶች እብያተ ክርስቲያናትን መመላታቸው ፀሐይ የሞቀው ጉዳይ ነው። በተጨማሪም፤ መሠረታዊ የመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርቶች መዘነፍ የብዙ እማኞችን ሥነ ምግባራዊ ዐቋም ፈትኗል፤ ብዙዎችንም በማዛል ከሩጫው ሜዳ አስወጥቷል። ሰሎሞንም፤ በሰላ ብዕሩ፤ ይህንን ክርስትና መሳይ ነገር፤ እንደ ይሁዳ፤ “ለቅዱሳን አንዴና ለመጨረሻ ሰለ ተሰጠው እምነት” (ይሁዳ 1፥3 በመት) ስንል “እንድንጋደለው” ይሞግተናል፤ ይሸነቁጠናል።

የደንበረው በቅሎ ከፋ ዜና ለፋፊ ጽሑፍ አይደለም። ይልቁንም ለዚህ “ድንበራ” የመንሰሊ ምክንያቶችን በመግለጽ በዚሁ ከተቀጠለ ቤተ ክርስቲያን እያጋጠማት ያለውን አደጋ የሚያትት ቢኾንም፤ ገና ተሰፋ እንዳለ በማብሰርም ከቁጠላው በት እንድንነሳ የሚያበረታታ ነው እንጅ።

ድግግሞሹ ከመብዛቱ የተነሣ ሐሰትን ከእውነት ለመለየት ጆሮዎቻችን በደንበረው በዚህ ዘመን ይህ መጽሐፍ ትንቢታዊ በኾነ መልኩ ከዕንቅልፋችን የሚያነቃ ደወል ይመስላል። እማኞች የዚህን መጽሐፍ ጥሪ ሰምተው ወደ መጽሐፉ ከተመለሱ፤ በኢትዮጵያ ያለች የክርስቶስ ቤተ ክርስቲያን ይበልበኑ ታብባላች፤ እግዚአብሔርም በምድራችን ላይ ይከብራል።

በለዚህ ሰሎሞንና እርሱን የሚመሳሰሉ ለቤተ ክርስቲያን መታደስ የሚተገና በቤናማ ነገረ መለኮታዊ አስተሳሰብ የዳበሩ አገልጋዮችን እግዚአብሔር እንዲያበዛልን እየለመንን ይህን መጽሐፍ በጥሞና በማንበብ ተግባራዊ ምላሽን እንሰጥ። ሰሎሞን የሩጫው አካል የኾነችውን ይህችን መጽሐፍ እንካቸሁ ብሎናል፤ እኛም ሰሚ ጆሮዎቻችንን እንንፈገው።

የሐንሰ ሞሐመድ (መጋቢ)
ከባሰተን፤ ሀገረ አሜሪካ

የምን "በቅሎ" ?

እውነት የምን በቅሎ? ለዚህ መጽሐፍ መጠሪያ ይኸን ዘንድ ካልጠፋ ርእስ ይህን መሳይ "ያልተለመደ" ነገር መጠቀም ለምን አስፈለገ? መደንበርንስ እዚህ ምን አመጣው? ብዙ ጥያቄዎች ሊነሡ እንደሚችሉ አገምታለሁ። መጠየቅም አግባብ ነው። ለማንኛውም ስለ ጉዳዩ ጥቂት ነገር መናገሩ ይበጃል።

"በቅሎ እንስሳ ነው" በማለት ልጄምር? በልጓም ካልገሩት እንጣጥ ባይ ዘላይና አገርጋሪ ፍጥረት በመኾኑ ይታወቃል። በደንባራነቱ እየወገሽ (እየደነገጠ) አግድም ሲያሰመሱም ሳለ የኮሽታ ድምፅ ቢሰማ የባስ ያስበረግጥልና ነው "በደንባራ በቅሎ ቃጭል ተጨምሮ" መባሉ። ለማንኛውም በቅሎ ከለማዳ እንስሳት አንዱ ነው። ጥሩ ባለሞያ ሊገራው ከቻለ ልጓም ይገባለትና መፋነኑና ድንበራው ይገታለታል። እኔ ግን ይህን መጽሐፍ የጻፍኩት ስለ እንስሳው ገድዶኝ አይደለም (1ቆሮ. 9፡9-10)። ስለ ሰው እንጂ፤ ከሰውም ደግሞ "በውስጥ" ስላለነው "የቤት ልጆች" ስለ እኛው ነው (1ቆሮ. 5፡12)።

የርእሱን ፋይዳ የምናገኘው ዘይቤ ጠቀስ ምጽታዊ ንግግር ተጭኖት መቅረቡን ከግምት አስገብተን ያየነው እንደ ኾነ ነው። ከሥነ ቃል ሀብቶች መካከል የሚመደቡ ፈሊጣዊ አባባሎች፤ ዘይቤያዊ አነጋገሮችና ምሳሌያዊ ትእምርቶች "ከጎብረተ ሰብ ኑሮ ጋር በእጅጉ የተሳሰሩና ... ማንበራዊ ቅርስ"⁵ እንደ መኾናቸው፤ ቋንቋዊ ተግባቦትን በደንብ ያበለጽጋሉ። ምስል ከሣቸች ኾነው የሚገኙበት ጊዜም ብዙ ነው። ሰፊ ትንታኔ የሚፈልገውን ነገር ሰብስብ አድርገን

⁵ እማዋዊሽ መለሰ፤ ሰሎሞን ወልዱና መስፍን መስለ (አዘጋጆች)፤ የእማርኛ ምሳሌያዊ ንግግሮች (ዐዲስ አበባ፤ የኢትዮጵያ ቋንቋዎች አካዲሚ፤ 1982 ዓ.ም.) 10።

እንድናቀርብ ይረዳናል። በተጨማሪም አይረሴነታቸው መዘንጋት የለበትም፤ ስሜትን ጨምሮው ስለሚይዙና በአዕምሯችን ታትመው ስለሚቀሩ በቀላሉ እናስታውሳቸዋል።

መጽሐፍ ቅዱስ ራሱ፤ በተመሳሳይ ኹኔታ፤ በዘመኑ የነበሩ ዐውደ-ገብ (context oriented) ዘይቤያዊ አነጋገሮችንና ምሳሌያዊ ትእምርቶችን በመጠቀም የአስራኤልን ሕዝብ ሕይወትና ተመክሮ የገለጠበት አግባብ በርካታ ነው።

ለምሳሌ እንዲኾነን የተወሰኑትን እንመልከት። በትንቢተ ሆሴዕ መጽሐፍ ላይ "ኤፍሬም እንዳልተገላበጠ ቂጣ ነው" (ሆሴ. 7፡8) መባሉን ዐስቡ። ዘለፋ ይመስላል፤ ግን አይደለም። ያለብዙ ዝብዝብ ሊተላለፍ የተፈለገው ሐሳብ በቀላሉ ይገባናል። የስሜኑ አስራኤል መንግሥት ሕዝብ በዙሪያቸው ከነበሩ አምልኮ ባዕድ ተከታይ አረማውያን ጋር በመቀላቀላቸው ምክንያት መንፈሳዊ ሕይወታቸው ምን ያህል እንደ ተበላሸ በዚህ ምሳሌያዊ አነጋገር በኩል ቀጭ ብሎ ይታያል። አስራኤል ያህዌን ትቶ ርዳታ ፍለጋ ወደ ግብፅና አሦር ዐይኑን ማቅናቱን ለመንቀፍ ደግሞ፤ "ኤፍሬምም አዕምሮ እንደሌላት እንደ ሰነፍ ርግብ ነው" (ሆሴ. 7፡11) የሚል ሌላ ተነጻጻሪ ዘይቤ በመጠቀም አግዚአብሔር ሕዝቡን ሲወቅሰው እናገኛለን።

መዝሙረኛው በበኩሉ ከማስተዋል መንገድ የተሳሳቱትንና የአግዚአብሔርን ፈቃድ ማወቅ የተሳናቸውን ቸልተኛ ሰዎች በሚወቅሥበት ሌላ ሥዕላዊ ምሳሌ አማካይነት ሲገሥጽ፤ "በልባብና በልጓም ጉንጫቸውን እንደሚለጉሙአቸው፤ ልብ እንደሌላቸው እንደ ፈረሰና እንደ በቅሎ አትኩሩ" (መዝ. 32፡9) በሚል ኀይለ ቃል ተጠቅሞ እናገኘዋለን። እንግዲህ እነዚህን የሚመስሉ አገላለጾች በመጽሐፍ ቅዱስ ጭምር የተለመዱ ናቸው ማለት ነው። "የደነበረው በቅሎ" ፈሊጣዊ አባባልም የተቀዳው ይህን ከመሰለ የአነጋገር ዘይቤ መንጭቶ መኾኑ ነው። ስለዚህ ነው ይህ መልክአ-እንስሳዊ ፈሊጣዊ አነጋገር (ዘምርፈዝም) ጥቅም ላይ የዋለው።

ከዚህ ጋር ተያይዞ ሊነሣ የሚችለው ጥያቄ “ድንበራውስ ምንድነው?” የሚል ሳይኾን አይቀርም። “መደንበር” በቁሙ “ፍርሀት፣ ሸሽት፣ ዝላይ” ማለት ነው። ለተነሣነበት ሐሳብ ይበልጥ የሚቀርበውን ትርጓሜ ስንመለከት ግን፣ “መሳሳት፣ መጨናበር፣ መወናበድ፣ በትክክል ማየትና ማድረግ አለመቻል”⁶ ማለት ሲኾን፣ በአጠቃላይ “መደናበር”/“ድንበራ” ተብሎ ይገለጻል። በደንብ ያልተገራ በቅሎ መደንበሩ/መደናገሩ አይቀርም። በመለኮታዊ ትምህርትና ጸጋ ያልተገራ ሰው ሕይወትና ልምምድም ከስሕተት ሊርቅ አይቻለውም። ስለዚህ አስቀድሞ በጥንቃቄ ከስሕተት በመጠበቅ መገራት፣ ተሳስቶ ሲገኙም ታርሞ መመለስ አማራጭ የለውም ማለት ነው።

ትምህርትና ልምምዳችን ይቅርና የአንድ ሰው አንደበት እንኳ እንደ ቋያ እሳት የፍጥረትን ሩጫ ሊያጋይ ስለሚቻለው፣ አርሱን መቆጣጠር ታላቅ የቤት ሥራችን መኾኑ ተነግሯል። ቊጥጥሩ ደግሞ የተገለጠበት ተምሳሌታዊ ማሳያ አራዊትና አዕዋፍትን ከመግራት ጋር የተያያዘ ነው (ያዕ. 3፡5-8)።

ለማንኛውም “የደንበራው በቅሎ”ን ምጽታዊ አገላለጽ በቀጥታ የተዋሰሁት ከወዳጄ ወንጌላዊ ደሉ አስተያየት ነው። የወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ኅብረት ድምፅ የኾነው ብርሃን መጽሔት፣ በሚያዚያ 2006 ዓ.ም. ላይ ለንባብ ሲበቃ፣ ካተኩረባቸው ነገሮች አንዱ “የቡሽሪ ነውጥና ግርግር” ጉዳይ ነበር። ይህን አስመልክቶ በተነሡ ሐሳቦች ላይ አስተያየት እንዲሰጡ ከተጋበዙ ወገኖች መካከል አንዱ ወንድሜ ደሉ ጸጋዬ ነበር። አሱም ታዲያ በወቅቱ ስለ ተፈጠረው ግርግር አስተያየቱን ሲሰነዝር፣ ሐሳቡን የጀመረው “በቅሎው አኮ ከደንበረ ቆይቷል!” በማለት ነበረ። “የደንበራው በቅሎ” መጽሐፍ ርእስ ከዚያ አስተያየት ውስጥ ተቀድቶ ጀመረ።

የዚህ ጽሑፍ አዘጋጅ የዘመናችን ግርግር የተገለጸበትን ይህን አስተያየት መለስ ብሎ ለማሳሰል ሞክሯል። “በቅሎውን ያስደነበሩት” በርካታ ነገሮች እንደ

⁶ የኢትዮጵያ ቋንቋዎች ጥናትና ምርምር ማእከል፣ አማርኛ መዝገበ ቃላት (ዐዲስ አበባ፡- ዐዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ፣ 1993 ዓ.ም) 468።

መኾናቸው፣ ሐሳቡ ለመጽሐፉ ርእስነት እንደሚሰማማ ዐሰበ። ከድንበራው መግፍኤዎች አንዱ የአስተምህሮ መሳከር ሲኾን፣ መፍትሔውም የቅዱሳት መጻሕፍት ትምህርት ልጓም ነውና፣ የሐሳቡን አግባብነት በመጋራት ለመጽሐፉ ርእስነት ቢውል መልካም መስሎ ታይቶታል።

ይህን መሳይ አገላለጽ የእስራኤል ነቢያት መጠቀማቸውን ለማሳየት ሁለት ተጨማሪ ምንባባት እንመልከት። እግዚአብሔርን በመተው የአረማውያንን አማልክት ስትከተል የነበረችው እስራኤል “የምትፋንን ግመል መስለሻል” ተብላለች። “በቈላ ያለውን መንገድሽን ተመልከቺ፣ ያደረግሽውንም ዕወቂ በመንገድም ላይ እንደ ተለቀቀች እንደ ፈጣን ግመል ኾነሻል” (ኤር. 2፡23)።

ወደ ኋላው እያፈገፈገ ወደ ቃል ኪዳኑ ለመመለስ አሻፈረኝ ያለውን ሕዝቡን እግዚአብሔር በገሠጸበት የኤርሚያስ መጽሐፍ ውስጥ ሌላ ኀይለ ቃል አለ። እንዲህ ይላል፤ “ኢደመጥሁ ሰማሁም፤ ቅንን ነገር አልተናገሩም፤ ማናቸውም፡- ምን አድርጌአለሁ? ብሎ ከከፋቱ ንስሐ የገባ የለም። ወደ ሰልፍም እንደሚሮጥ ፈረስ እያንዳንዱ በየመንገዱ ይሄዳል” (ኤር. 8፡6)።

እንግዲህ፣ ባለፉት ሹለት ዐወርት ዓመታት፣ በምድራችን አብያተ ክርስቲያናት ዘንድ በአስተምህሮና ተያያዥ ጉዳዮች አኳያ እየታየ ያለውን ኹኔታ ለማንጸር ይህን ከላይ የተጠቀሰና “የደንበራው በቅሎ” የተሰኘ ምጽታዊ አባባል ለዚህ መጽሐፍ በርእስነት ተጠቅሟበታለሁ። ይህንንም ለማብራራት የሞከርኩበትን ኹኔታ አንባቢዎች ይገነዘቡልኛል የሚል እምነትና ተስፋ አለኝ።

በተጨማሪ፣ በቅሎ በደንበረ ጊዜ ማለዘቢያ መፍትሔው ልጓም እንጂ ቃጭል አይደለምና፣ በእኛም መካከል ለታየና ለሚታየው ግርግር መድኃኒቱ “ልጓም” ዝግጁ ኾኖ ይጠብቀናል፤ “ልጓሙ” የሚገኘውም በጊዜና በሥፍራ ርቆ አይደለም። ይኸው፤

ስምተን አናደርጋት ዘንድ ስለ እኛ ወደ ሰማይ ወጥቶ እርስዋን የሚያመጣልን ማን ነው? እንዳትል በሰማይ አይደለችም። ስምተን

እናደርጋት ዘንድ ስለ እኛ ባሕሩን ተሻግሮ እርስዎን የሚያመጣልን ማን ነው? እንዳትል ከባሕሩ ማዶ አይደለችም። ነገር ግን ታደርገው ዘንድ ቃሉ በአፍህና በልብህ ውስጥ ለእንተ እጅግ ቅርብ ነው (ዘዳ. 30፥12-14)።

ይህ ጸሐፊም ዋነኛውን መፍትሔ ለማሳየት የሞከረው በዚሁ አግባብ ከመኾኑ የተነሣ፤ በንዑስ ርእሰነት የቀረበው ሐሳብ የሚያጠነጥነው በ“ልጓም” ተመስሎ በቀረበው ክርስቲያናዊ ዛቢያ ላይ ነው፤ አስተምህሮ በምንለው!

ወንጌላዊ እንዳለ ገብረ መስቀል ከሰባት ዓመታት በፊት ለአብያተ ክርስቲያናት መሪዎች ባቀረቡት አንድ ያልታተመ ጽሑፋቸው ውስጥ ያስቀመጡትን እዚህ መጥቀሱ ሐሳባችንን ይበልጥ ያዳብርልናልና እንጥቀሰው፤

አስተምህሮ በፈረስ ቢመሰል የቀሩት አገልግሎቶች ደግሞ በጋሪ ይመስላሉ። ልጓሙ እስትንፋስ መለኮት ያለበት ቃለ እግዚአብሔር ነው። ስለዚህ የግል ሕይወታችንና አምልኮችን፤ የነበረት አምልኮ እና አገልግሎታችን፤ አስተዳደርና አመራራችን፤ ሥርዐቶቻችንና ወጎቻችን በቃሉ ልጓምና በአስተምህሮ ፈረስ እየተመሩ ነው? ወይስ የሚመሩን ሌሎች ሰብአዊና መንፈሳዊ ጎደሎች ናቸው?⁷

ጥያቄው ሞጋች መኾኑ ግልጽ ነው። ይህን ጥያቄ መመለሱ ግን የሁላችንም ጎላፊነት ነውና ወደ ጠርዝ ልንገፋው የሚቻለን አይመስለንም፤ አዎ፤ “የደንበረው በቅሱ የአስተምህሮ ልጓም ይሻል”።

⁷ እንዳለ ገብረ መስቀል፤ የኢትዮጵያ አብያተ ክርስቲያናት የሚገኙበት ወቅታዊ ሽፏታ፡- መንፈሳዊ ችግሮች፤ መጽሐፍ ቅዱሳዊ መርሐዎችና የመፍትሔ አቅጣጫዎች (ዐዲስ አበባ፡- ያልታተመ ጽሑፍ፤ 1999 ዓ.ም.) 2።

መንደርደሪያ

ክርስትና የመድኃኒታችን የእግዚአብሔር ቸርነትና ሰውን መውደዱ በተገለጠ ጊዜ (ቲቶ 3፥4) የተገኘ እውነት ነው። በእግዚአብሔር ዘላለማዊ ዕቅድ ላይ የተመሠረተው ተስፋ የዘመኑ ፍጻሜ በደረሰ ጊዜ በክርስቶስ ኢየሱስ ትሥንት (ሥጋ መልበስ፤ ሰው መኾን)፤ በሞቱና በትንሣኤው ብርሃን ተጨባጭ ኾነ። እነሆም፤ የጌታ ኢየሱስ ሕይወት፤ ትምህርትና ሥራው ምስክር ከኾኑት ቅዱሳን ሐዋርያት ጀምሮ ላለፉት 2000 ዓመታት ቅዱሱ የእግዚአብሔር ወንጌል እየተሰበከ ኖሯል (ማር. 16፥8፤ ሉቃ. 24፥47)። ኢትዮጵያ ሀገራችንም የዚህ ታላቅ በረከትና ጉብኝት ስለ ደረሳት፤ የምሥራቹን ቃል የተቀበሉቱ ወገኖች፤ በክርስቶስ ክርስቲያን በወንጌልም እማኞች ሊኾኑ በቅተዋል።

እንደሚታወቀው ኢትዮጵያ ክርስትናን በቀዳሚነት ከተቀበሉ ጥቂት ሀገሮች ተርታ የምትሰለፍ ሀገር ናት። የራሱ ጉድለቶች ቢኖሩትም፤ ነባሩ የክርስትና እምነት፤ በሀገራችን በኢትዮጵያ ውስጥ ባለው ታሪኩ፤ ከ1600 ዓመታት በላይ አስቈጥሯል። በአባ ሰላማ ከሣቴ ብርሃን (ፍሬምናጦስ) አማካይነት በ4ኛው ምእት ዓመት የመጀመሪያ አጋማሽ የተሰበከው ወንጌል ለቤተ ክርስቲያን ይፋዊ ምሥረታ በምክንያትነት እንዳገለገለ ጠንካራና ታማኝ ታሪካዊ ማስረጃዎች ይጠቀሱለታል።⁸

⁸ ከመጀመሪያው የቤተ ክርስቲያን ታሪክ ጸሐፊ አውሳቤዎስ ጀምሮ ይህን ታሪክ መዝግበው ያጌዩ ሰነዶች ይህንኑ እንደሚመሰክሩ የታወቀ ነው። ይህኛው ታሪካዊ ሐቲት የክርስትና ወደ ኢትዮጵያ መግባትን አስመልክቶ ደምበኛው ዘገባ (Standard Version) ሊባል የሚችልና እስከ ዛሬም ድረስ ማንም በማስረጃ ሊያስተባብለው ያልሞከረው ነቢብ ነው። John Ioster, Church History: The First Advance (London: SPCK, 1991) 110-11.

አንዳንድ ትውፊታዊና አፈ ታሪካዊ ምንጮችን መነሻ የሚያደርጉ ጽሑፎች አንደሚዘግቡት ከኾነ ደግሞ፤ የክርስትና ወደ ኢትዮጵያ መግባት ከዚያም ይቀድማል። በዐዲስ ኪዳን ውስጥ በምናገኘው የሐዋርያት ሥራ መጽሐፍ ምዕራፍ 8 ውስጥ እንደ ተጠቀሰው፤ ፊሊጶስ በጋዛ መንገድ አግኝቶ ክርስቶስን የሰበከለትና ያጠመቀው ጃንደረባ “ሐንደኬ የተባለች የኢትዮጵያ የንግሥት አሃዥ” (ሐዋ. 8፡27) እንደ መኾኑ፤ የክርስትናን እምነት በ34 ዓ.ም. ገደማ ወደ ሀገራችን ይዞ የገባው ቀዳሚ ሰው መኾኑንና ወንጌልንም በመስበክ ቤተ ክርስቲያን መትከሉን የሚናገሩ ወገኖች አሉ።⁹

ሌሎች ወገኖች በበኩላቸው፤ በጃንደረባው “ኢትዮጵያዊ” መኾን ላይ ጥያቄ ባይኖራቸውም፤ በጥንቱ ዓለም በዚህ ስም የሚጠራው መልክእ ምድራዊና ሀገረ መንግሥታዊ ብያኔ አኳያ በሚያጠነጥኑ መግቶች ላይ በመመርኮዝ፤ ክርስትና ወደ እኛዋ ኢትዮጵያ በዚያን ወቅት ገብቷል መባሉ ላይ ጥያቄ ያነሣሉ።¹⁰ ሊቁ ዮሐንስ አፈወርቅ በድርሳት ሐዋርያው ቅዱስ ማቴዎስ ወንጌልን ለኢትዮጵያውያን ሲሰብክ በሰማዕትነት ማለፉን ይናገራል። ሹኖም የኢትዮጵያዊው ስንክሳር ኢትዮጵያ የአንድም ሐዋርያ ደም በግፍ ሳይፈሰባት ክርስትና የገባባት ምድር እንደ ኾነች በመናገር ያስተባብላል።¹¹

እንግዲህ፤ ከላይ ከተጠቀሱት ዐበይት ታሪካዊ ችግሮች መካከል በቀዳሚነት የተከናወነው የትኛውም ቢኾን እንኳ፤ ባለፉት ሁለት ሺህ ዓመታት ውስጥ ኢትዮጵያ ከክርስትና እምነት ተነጥላ ለመታየት የማትቻል ሀገር ኾናለች። ስለዚህም እግዚአብሔርን እናመሰግናለን።

⁹ መሠረት ስብሐት ለአብ፤ የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ታሪክ በአስተዋጽኦ (ያልታተመ) 9።
¹⁰ የእነዚህ ወገኖች መከራከሪያ የዛሬዋ ኢትዮጵያ ከጥንቷ ኢትዮጵያ ጋር አንድ አይደለችም ከሚል ሐሳብ የሚመነጭ መኾኑ ነው።
¹¹ Sergew Hable Selassie, “The Establishment of the Ethiopian Church,” in *The Church of Ethiopia: A Panorama of History and Spiritual Life*, 2nd Print (Addis Ababa: EOTC, 1997) 3.

ከዚህ ጋር መታየት ያለበት ደግሞ፤ የዓለምአቀፉ የቤተ ክርስቲያን ታሪክ አካል እንደ መኾኑ፤ ክርስትና በኢትዮጵያ ውስጥም የራሱን ውጣ ውረዶች ዐልፏል። ያተረፈውን ያህል ያከሰረውም አይጠፋም፤ ያበጀው መኖሩ እውነት ቢኾንም ያልተሳካለትም ቀላል አይመስለኝም። ሹኖም ግን እዚህ ለመጥቀስ የተሞከረው የክርስትና ታሪካችንን ጥንታዊነት፤ የእምነታችን አሻራና ውርስ ረጅምነት ማውሳት ብቻ ነው። ክርስትናችን የረጅም ዘመን ታሪክና የደለበ ውርስ ባለቤት መኾኑ የሚያከራክር አይመስለኝም።

ወንጌላዊው¹² ክርስትና በበኩሉ፤ በኢትዮጵያ ምድር በወጉ እግሩን ካሰገባ፤ ገና ከአንድ ምእት ዓመት በላይ አልዘለለም። ዘመኑ ቢያንስም ታዲያ አስሟታው¹³ (በጎ ተጽእኖው) ቀላል አንዳልነበር ይነገራል። በስመ ክርስትና የሚኖሩትን በወንጌል ትምህርት ከማደስ በተጨማሪ ወንጌል ባልደረሰበት የሀገሪቱ ክፍል ክርስቶስን አስተዋውቋል፤ አብያተ ክርስቲያናትን ተከሷል። በእግዚአብሔር ጸጋ የተሠራው ብዙ ነበርና፤ ወንጌላውያኑ ያበረከቱት አስተዋጽኦ ላይ ጭፍን ጥርጣሬ ማሳደር አይቻልም። ጥረታቸው ከስብከተ ወንጌል አገልግሎት ጉን ለጉን በተካሄዱ ማኅበረ ሰብ ዐቀፍ ልማቶች ላይ ያተኩሩ ሁለንተናዊ አገልግሎቶችና አበርክቶዎች የተቃኙ እንደ ነበሩ ታሪካቸው ይመሠክራል። ይህን ማተት የተነሣንበት ሐሳብ ባለመኾኑ ባንገባበትም እንኳ የእግዚአብሔር ረድኤት ምልክት ሹኖ ማገልገሉን መጥቀስ ግን ተገቢ ይመስለኛል።

ወንጌላዊውን የክርስትና እምነት የተለየ ካደረጉት ነገሮች መካከል አንደኛው አታመንበታለሁ የሚላቸው መሠረታዊ አስተምህሮዎቹ የቆሙባቸው አዕማድ

¹² ወንጌላዊውን ክርስትና ለብቻው ነጥሉ ማየት ያስፈለገበት ምክንያት፤ የዚህ ጽሑፍ ትኩረት በቀጥታ በወንጌላዊው የክርስትና ክፍል ላይ ብቻ የሚያጠነጥን በመኾኑ ነው። ስለዚህ በጽሑፉ ውስጥ “የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን” የሚል ሐረግ እንኳ ጥቅም ላይ ውሎ ቢገኝ፤ በአመዛኙ ወንጌላውያኑን አብያተ ክርስቲያናት ብቻ የሚመለከት ይኾናል ማለት ነው።
¹³ በባዕዱ ቋንቋ “Impact” የተሰኘውን ቃል ለመተካት መነሻው “እስማ” (“ስ” አይጠብቅም) የኾነውን “አስሟታ” የሚል ቃል ተጠቅሟልለሁ። በዚህ መልኩ የቃሉን ርባታዊ አወቃቀርም ኾነ ትርጉማዊ ፋይዳ የተዋሰኑት ከጋሽ ንጉሤ ቡልቻ ነው።

(ምሳሌዎች) ከበካይ የትውፊት¹⁴ እድፍ የጸዱና የተጠበቁ፤ እንዲሁም ለመጽሐፍ ቅዱስ ሥልጣን የሚገዙ ናቸው ብሎ ማመኑ ነው። ይህም ሲባል ወንጌላዊው ክርስትና ለመጽሐፍ ቅዱሳዊ አስተምህሮዎቹ ርቱዕነት (የቀና፣ የተስተካከለ፣ ቀጥ ያለ መኾን) ጥንቃቄ ያደርጋል። ለእነዚሁ ትምህርቶቹ ጸንቶ መኖርም ተገቢውን ዋጋ በአስፈላጊው ጊዜ ለመክፈል አያመነታም።

ስለ ኾነም፣ ክርስትና እኒህ ዐበይት አዕማዶቹ ከተጓደሉ፣ ከተዛነፉ፣ ወይም በልዩ ልዩ መንገድ ተከርክመው ይዘታቸው ላይ ለውጥ ከተካሄደባቸው እምነቱ ድውይ (የታመመ፣ የተቀጨ) ይኾናል። በሌላ አባባል፣ ትምህርቱ በእንግዳ ትምህርት ከተበከለ፣ ከተበረዘና ከተከለሰ የክርስትና አስተምህሮ ተፋልሷል እንላለን። በተጨማሪ፣ ጤናማው የቅዱሳት መጻሕፍት አስተምህሮ በተቃናና በተደራጀ መልክ የማይሰጥና የማይተላለፍ ከኾነ የቤተ ክርስቲያን መሠረታዊ ተግባሯና መለኮታዊ ዐደራዋ እንደ ተዘነጋ ይቆጠራል።

ስለዚህ፣ የዚህ ጽሑፍ ዓላማ አስተምህሯዊ ተፋልሶ በዘመናችን ተከሥቶ እንደ ኾነ ማሠሥና አግባብ ያለው ክርስቲያናዊ ትምህርት ትኩረት ሳይነፈገው በመስ ጠት ላይ መገኘት አለመገኘቱን “በወፍ በረረ” መቃኘት ይኾናል። በዚህ ላይ ተመሥርቶም የቤተ ክርስቲያን መሪዎችን (ብሎም ሌሎች አገልጋዮችን) እና ምእመናንን ስለ ጉዳዩ ማሳወቅና መገባወጥ የጽሑፉ ዐቢይ ዓላማ ነው።

¹⁴ ይህ ቃል ማለትም ትውፊት እንደ አገባቡ እምነታዊም አሉታዊም ትርጓሜ ሊይዝ ይችላል። ትውፊት በግዕዝ ቃልነቱ “ስጦታ፣ ልማድ፣ ትምህርት፣ ወግ፣ ታሪክ ሃይማኖት፣ ሥርዐት፣ ከጥንት ከአበው ሲወርድ ቃል በቃል ሲነገር የመጣ” የሚል ፍች እንዳለው ሊቀ አለቃ ኪዳነ ወልድ ክፍሌ ይናገራሉ (መጽሐፈ ሰዋሰው ወግስ፣ ወመዝገበ ቃላት ሐዲስ [ዐዲስ አበባ፡- ደስታ ተከለ ወልድ በአርትሰቲክ ማተሚያ ቤት እንዳሳተሙት፣ 1948] 397)። በተጨማሪ የአለቃ መሠረትን ትርጓሜ ማየትም ይቻላል፤ “(ትውፊት) ማለት ቅብብል ወይም ርክኩብ ማለት ነው። ይኸውም አንዱ ከሌላ የተቀበለውን ወይም የተረከበውን እንዲሁ ለሌላ አሳልፎ ይሰጠዋል፤ ወይም ይተውላታል፤ ማለት አስረክቦት ይለቃል። ተከታዩም እንደዚሁ ያደርጋል። እንግዲህ በዚህ ዐይነት ቅብብሉ ወይም ርክኩቡ፣ ከትውልድ ወደ ተከታዩ ትውልድ እየተላለፈ የሚቀጥል ጊዜና ታሪክ ሁሉ (ትውፊት) ይባላል” (አጽንዖት የእኔ)። መሠረት ስብሐት ለአብ፣ ትውፊታዊ ጎሳበ ዘመናና ታሪኩ፣ በኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን እጅም (ዐዲስ አበባ፣ 1981 ዓ.ም) 1።

ከዚሁ ጉን ለጉን አንድ ቀላፍ ነገርም ዐብሮ መታየት አለበት። የክርስትና ሕይወት ሙሉ በሙሉ ለክርስቶስ የተሰጠ የደቀ መዝሙርነት ሕይወትና መጽሐፍ ቅዱሳዊ የኑሮ ጠባይ እንደ መኾኑ፣ የክርስትና አስተምህሮ መፋለስ ከገጠመው የምግባር መበላሸት ተከትሎት መከሰቱ አይቀሬ ይኾናል። በዚህ ረገድ የዘመናችን ቤተ ክርስቲያን ከገጠሟት ዘርፈ ብዙ ተግዳሮቶች መካከል የምግባር ብልሽትን የወለደ የአስተምህሮ ትርምስ በዋነኛነት ከሚጠቀሱት መካከል መኾኑንም እንመለከታለን።

በመኾኑም በዚህ አነስተኛ ጽሑፍ ውስጥ በዐምስት ዐበይት ክፍሎች በተዋቀሩ ሦስት ተያያዥ ሐሳቦች ላይ በማነጣጠር ዋነኛውን ርእሰ ጉዳይ ለማቅረብ ተሞክሯል። በመጀመሪያው ክፍል የእምነት ዐደራን የመጠበቅና የማስተላለፍ ጎላፊነት ከክርስትና ትምህርት ጋር የተቆራኘበትን አግባብ ያስቃኛል። በክፍል ሁለት ውስጥ የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን በድኅረ “ነጻነት”¹⁵ ያጋጠሟትንና ከአስተምህሮ ጋር የተያያዙ ችግሮችን፣ ለማሳያ ያህል፣ በመጠኑ ይዳስሳል። ቀጥለን ደግሞ እነዚህ ችግሮች በአግባቡ ምላሽና ማስተካከያ ካልተሰጣቸው ሊያስከትሉ የሚችሉትን ድርሰና ተያያዥ መዘዞች በሦስተኛው ክፍል ውስጥ በመጠኑ እናያለን። ቀጥሎም፣ በግልም ይሁን በጋራ ሊወሰዱ የሚገባቸውን ርምጃዎች ወይም መፍትሔዎች ለማመልከት ያስችለን ዘንድ፣ የተወሰኑ ምክረ ሐሳቦችን በጥቅምታ መልክ በክፍል አራት ውስጥ ለማንሣት እንሞክራለን። የጽሑፉ ዋና ሐሳብ የሚገባደደውም እዚያ ላይ ይኾናል ማለት ነው።

¹⁵ በውይይታችን የጋራ መግባባት እንዲኖረን፣ በዚህ ጽሑፍ ውስጥ “ድኅረ ነጻነት” የምለውን ጊዜ ምንነት ማመልከት ይገባኛል። በዚህ ጽሑፍ ውስጥ “ነጻነት” የሚለው ሐሳብ፣ በዘመን ድልድል እኳያ ጥቅም ላይ ሲውል፣ ወንጌላውያን ክርስቲያኖች (በእንጻራዊነትም ቢኾን) ሕጋዊ ከለላ የተሰጠው “የእምልኮ ነጻነት” የተቀዳጁበትን ድኅረ 1983 ዓ.ም.ን ለማመልከት ታስቦ ነው። በርግጥም፣ የመንግሥት ለውጡን ተከትሎ በኅዳር 1987 ዓ.ም በጸደቀው የኢ.ፌ.ዴ.ሪ ሕገ መንግሥት የእምነትና የሃይማኖት ነጻነት (የኢ.ፌ.ዴ.ሪ ሕገ መንግሥት፣ አንቀጽ 11፣ 27 እና 29 ይመ.) የማይገሠሡ ሕገ መንግሥታዊ መብቶች ኾነው ከመደንገጋቸው በተጨማሪ፣ ቀደም ብለው ይታዩ የነበሩ ጉድለቶች ላይ አስተዳደራዊ የማስተካከያ ርምጃዎች ሲደረግ መቁየቱ ይታወቃል።

ዐምስተኛው ክፍል እንደ ዕዝል/ዐባሪ የሚታይ ሲኾን፤ በዚህ ጽሑፍ ውስጥ ከምናየው ዝብርቅርቅ በላይ አሻግረን ማየት እንደሚኖርብን ለማበረታታት የቀረበ ሐሳብ ነው። ያሳለፍናቸውን ዕድሎችና ያልሠራናቸውን ተግባሮቻችንን ዞር ብለን እንድንመለከት በማሳሰብ “ቅዱስ” ቅጭትን ያጭራል። ካለንበት ኹኔታ ውስጥ እንዳንወጣ አስቸጋሪ ዳገት መስሎ ከፊታችን የተገተረ ነገር ቢኖርም እንኳ፤ ከአምላካችን ጸጋና ረድኤትን ተቀብለን እንደምናልፈው ያበሥራል፤ ያበረታታል። “ዳገቱ” ቢኖርም እንኳ ተስፋ አለንና ነው ይህ ክፍል ያስፈለገው። እርሱንም ታዲያ ስንደርስበት እናገኘዋለን።

ወደ ንባቡ ከመግባታችን አስቀድሞ ግን አንድ ማስገንዘቢያ ብጤ መጠቁም እወዳለሁ። ይኸውም፤ ይህ ጽሑፍ ርእሰ ጉዳዩን አስመልክቶ የተሰናዳ ዳጉስ ያለ ጥናታዊ ዘገባ ተደርጎ መወሰድ እንደማይኖርበት ማሳሰብ ነው። ይህ ሲባል ግን፤ ጽሑፉ በዘፈቀደ የተጠናቀረና “ጀሮ ጠገብ” እንቶ ፈንቶ የታጨቀበት ዶሴ ነው ማለት አይደለም። በተከታዮቹ ጥቂት ገጾች የቀረበው ይህ ሰነድ በሰሚ ሰሚና በአሉባልታ ላይ ተመሥርቶ በቢሮ ጠረጴዛ ላይ “የተወጠወጠ” ግምታዊ ዘገባ አለመኾኑን መግለጽ ተገቢ ይመስለኛል።

ይልቅስ፤ መሠረታዊ ማጠንጠኛውን ሳይለቅ ወጋዊ (Formal) እና ኢወጋዊ (Informal) በኾነ መልኩ በጽሑፉ አቅራቢ የተደረጉ ጥናቶችን በመንተራስ፤ መጠይቆችን በመበተንና ሐሳቦችን በማሰባሰብ፤ በየአብያተ ክርስቲያናቱና ድጋፍ ሰጪ ተጓዳኝ ድርጅቶች ውስጥ የሚያገለግሉ “ለመሬት የከበዱ” ወገኖችን ቃለ ምልልስ¹⁶ በመቀበል፤ እንዲሁም አንደ አንድ ክርስቲያንና አገልጋይ ጸሐፊው በራሱ የታዘባቸውንና ያስተዋላቸውን ጉዳዮች ከግምት ውስጥ በማስገባት፤ በተጨማሪም፤ ተዛማጅ በኾኑ ሐሳቦች ላይ ያነበባቸውን ቁም ነገሮችና የመረመራቸውን ቀዳሚ የጥናት ሰነዶችና ያልተሰሙ ድምፆችን

¹⁶ ይህን ጽሑፍ በማዘጋጀት ጊዜ፤ በተለያዩ የወንጌላውያን ክርስትና ቤተ እምነቶች የሚያገለግሉ መጋቢዎችን፤ ዋና ጸሐፊዎችን፤ መምህራንና ወንጌላውያንንና ምእመናንን አነጋግረዋለሁ። በመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት ቤቶች የሚያገለግሉ የነገረ መለኮት መምህራንን እና የመጽሐፍ ቅዱስ ተማሪዎችንም አካትቼአለሁ። ከዚህ በተጨማሪ ደግሞ፤ በኢወጋዊ ውይይቱ ወቅት ተጓዳኝ ክርስቲያናዊ ድርጅቶችን የሚያስተባብሩ ወገኖችን ስፍራ ለመስጠት ሞክረዋለሁና በርእሰ ጉዳዩ ላይ ያላቸውን ምልክታ አጋርተውኛል።

በማገናዘብ የደረሰባቸውን ግኝቶችና ድምዳሜዎች በጥንቃቄ (ዐልፎ ተርፎም በፍርሀት) የሚያቀርብበት ነው። በሌላ በኩል ጥሪም ነው፤ ሹኖም ዐዲስ ጥሪ አይደለም፤ ሰሚ ያላገኙ ተመሳሳይ ጥሪዎችን ደጋሚ እንጂ።

ስለኾነም፤ ይህ ጽሑፍ በርእሰ ጉዳዩ አንጻር ያለንበትን ኹኔታ በማሳየት የሚያነቁ፤ ቀደም ብለን ለነቃንም ተጨማሪ ጉትጐታን በማቅረብ የሚሞግቱ ሐሳቦችን በመወርወር ለውይይት፤ ለጸሎትና የማስተካከያ ርምጃ ለመውሰድ እንዳች እገዛ ካበረከተ፤ ዓላማውን ተወጥቷል ብዬ እገምታለሁ።

በዚህ አነስተኛ መጽሐፍ ውስጥ ማንንም ሰው ለማስከፋት ታቅዶ የተጻፈ ነገር የለም። በተለየ መንገድ ማንንም ለማስደሰትም አይቋምጥም። አስፈላጊ በኾነበት ቦታ የአንዳንድ ሰዎች ስም ተጠቅሶ ቢገኝ እንኳ፤ ለማስረጃነት የቀረበ ከመኾን አይዘልልም። የምንገዛለት እውነት እስካለ ድረስ ለማረምና ለመታረም መዘጋጀት ይኖርብናል። ምክንያቱም፤ “ለእውነት እንጂ በእውነት ላይ ምንም ለማድረግ አንችልምና” (2ቆሮ. 13፡8)።

ዐልፎ ዐልፎ ጠንከር ያለ ድምፅ ያላቸው ገጾች ይኖራሉ። አስፈላጊ ይመስላኛል። አሁን ካለንበት አርምሞ (ዝምታ) አንጻር ከዚህም የጠነከረ ቀስቃሽ “ብራቅ” ሳያስፈልገን ይቀራልን? ዶ/ር በድሉ ዋቅጅራ ለደረሰውና እውነት ማለት የኔ ልጅ የሚል ርእሰ ለሰጠው የግጥም ስብስቡ ብርሃኑ ገበየሁ “እንደ መግቢያ” ሲጽፍ ካነሣቸው ሐሳቦች መኻል እንዲህ የሚለውን ልዋስ ይኾን? “... እኮ ለምን? ብሎ መጠየቅ ባልተለመደበት፤ ቸልታ፤ ግዴለሽነትና ዝንጋኤ በነገሠበት የድንቁርና ቤት ... ከብራቅ የፈጠነ፤ ከብራቅ የገነኑ ድምፆች ... ከእንቅልፍ ያነቃሉ። አንዳንዱም “በስመ አብ” ብሎ፤ ከትውልድ ወደ ወረሰው የእንቅልፍ ታሪኩ ሊመለስ ይችላል። ግን መንቃት እስከ ፈለገ ድረስ ለእያንዳንዱ የዘመኑ ደወል — ብራቅ — ብርሃን ... አሉለት።”¹⁷ ይላል።

¹⁷ በድሉ ዋቅጅራ (ዶ/ር)፤ እውነት ማለት የእኔ ልጅ፤ ሦስተኛ ዕትም (ዐዲስ አበባ፡- አሳታሚ አልተጠቀሰም፤ 2006 ዓ.ም.) 3።

አዎ፤ ጓዳ ጓዳውን እየተበሰለሰሉ በዝምታ ከመትከን አንገብጋቢ በኾኑ ርእሰ ጉዳዮች ላይ በግልጽ መነጋገሩ አንደሚበጅ ይታመናል። ደግሞም እኮ፤ በተነሡት ሐሳቦች ላይ ያለብን የተጠያቂነት ደረጃ ይለያይ እንደ ኾነ ነው እንጂ፤ “አይመለከተኝም” የሚል ሰው ይኖራል ተብሎ አይገመትም።

ይልቅስ ጽሑፉ በሚያጭረው የያገባኛል ስሜት ዐጋዥነት የክርስቶስ ቤተ ክርስቲያን ያለችበትን አሳሳቢ ዐውድ በመገንዘብ ፊታችንን ወደ ልዑል እግዚአብሔር እንድንመልስ፤ እንዲሁም ለቀናውና ለጸናው የቅዱሳት መጻሕፍት እውነትና ለድርድር ለማናቀርባቸው ክርስቲያናዊ አስተምህሮና የውርስ አሻራ ጥብቅነት¹⁸ “ደረታችንን የምንሰጥ” እንኾን ዘንድ የጸሐፊው ጸሎት ነው። በተነካ ጊዜ የማንቁጭለት እውነት የኛ ኾኗል ማለትስ ይቻላል እንዴ?

ይህ ሲባል ደግሞ በአስተምህሮ አክራሪነት ካባ ሥር ብቻ ተጠልለን ፍቅርና ርኅራኄ በጉደለው መንፈስ ኅብረትን የምንገድ ኾነን መገኘት ስለማይኖርብን እግዚአብሔር እንዲያግዝንና ጥበብን እንዲያበዛልንና እውነትን በፍቅር ለመያዝ አምላካችን እንዲያስችለን ጸሐፊው ይመኛል።

“እግዚአብሔር ሆይ፥ መድኃኒትህን እጠብቃለሁ” (ዘፍ. 49፥18)።

¹⁸ በዚህ ጽሑፍ ውስጥ፤ ዐልፎ ዐልፎ፤ በእነባበብ መላላትና መጥበቅ ምክንያት የትርጉም ልዩነትና የእነባበ መደነቃቀፍን ለማስወገድ መጥበቅ ባለበት ቦታ/ሆኔ ዐናት ላይ «'» ይህን ጭረት/ምልክት ተጠቅሜአለሁ። በርግጥ ብዙውን ጊዜ ዐውዱ ይመራናል።

ክፍል አንድ

የእምነት ዐደራ፤ ክርስቲያናዊ

አስተምህሮና የዘመናችን ገጽታው

1. የእምነት ዐደራ፣ ክርስቲያናዊ እስተምህሮና የዘመናችን ገጽታው

ጽሑፉ የሚያተኩረው ባለፉት ሁለት ዐመራት ዐመታት በመታየት ላይ ባሉ እስተምህረዊ ችግሮች ላይ እንደሚኾን አስቀድሞ ተገልጿል። ችግሮቹን ከማየታችን በፊት ግን የእምነት ዐደራን በአግባቡ ማስተላለፍን፣ የክርስቲያናዊ እስተምህሮን ምንነትና አስፈላጊነት፣ በመጠኑም ቢኾን፣ ጠቁም እናደርጋለን። እንዲሁም፣ የእስተምህሮ ችግሮች በታሪክ ውስጥ የነበራቸውን ከሥተት ለማጤን እንዲረዳን በማሰብ፣ ለምሳሌ ያህል፣ ከዐዲስ ኪዳን የሐዋርያት ዘመን ቤተ ክርስቲያን በጨረፍታ እንመለከታለን። ይህን ማድረግ የሚያስፈልገን እንደ ችግር ያነሳናቸውን ነገሮች ለማጤን የሚያስችለን አጠቃላይ ማዕቀፍ (frame) ሊኖረን ስለሚገባ ነው። በመኾኑም የእምነት ዐደራን የማስተላለፍ መጽሐፍ ቅዱሳዊ መሠረቶችን በማየት እንጀምራለን።

1.1 የእምነት በደራን የማስተላለፍ መጽሐፍ ቅዱሳዊ

መሠረቶች

“እንግዲህ፡ ልጄ ሆይ፡ አንተ በክርስቶስ ኢየሱስ ባለው ጸጋ በርታ። ብዙ ሰዎች የመሰከሩለትን ከእኔም የሰማኸውን ሌሎችን ደግሞ ሊያስተምሩ ለሚችሉ ለታመኑ ሰዎች በደራ ስጥ” (2ጢሞ. 2፡2)።

ትውልድ እንደ ጅረት ነው፤ አንዱ ወደ ሌላው ይፈስሳል። ምንጩ ንጹሕ ከኾነ ወንዙም እንደዚያው የመኾኑ ዕድሉ ሰፊ ነው። ምንጩን በድፍርስ በክሎ ከወንዙ ንጹሐን ለመጠጣት መሞከር ተላላኝነት ነው። ትውልድ እንደ ሰንሰለት ነው። እርስ በርስ መቆላለፉ ብቻ ሳይኾን አንዱ የጀመረው በጎም ኾነ ከፉ ነገር ወደ ተከታዩ ያደርሳል። አንድ ትውልድ ብቻውን ሁሉን ሊያጠናቅቅ አይችልም ይኾናል። አንዱ የጀመረውን ሌላው እየተረከበ፤ ከቀዳሚው ስሕተት ተከታዩ እየተማረና እያስተካከለ ይቀጥላል።

የአንድ ሰንሰለት ጥንካሬው ከቀለበቶቹ የደካማዋን ያህል ነውና፤ “አባት ያቄየውን ልጅ እንዳያፈርሰው” የሰንሰለቱን ዘለቦች ሁሉ ማጥበቅ ያሻናል። የያዘነው እምነት እኛ የጀመርነው ሳይኾን በዐደራ የተቀበልነው መኾኑ ተወስኗል። የተቀበልነው እምነት ደግሞ ጤናማ አስተምህሮ የነበረው ነው። የተረከብነው ጤናማውን ትምህርት ከኾነ፤ ሳናበላሸው ለማስተላለፍ በእምነት ዐርበኞች መሥመር ላይ በምስክሮች ተከብበን ቆመናል (2ጢሞ. 2፡2፤ 4፡7-8፤ ዕብ. 12፡1-3)።

በመጽሐፍ ቅዱሳችን እንደምናነበው የእምነት መወራረስና እግዚአብሔርን ማወቅ ከትውልድ ወደ ትውልድ እንዲተላለፍ ቅዱሳን ሲጻልዩ ኖረዋል። ኅላፊነትን የሚረከብ ተተኪ እግዚአብሔር እንዲያስነሣቸውም ሲናፍቁ ማየት የተለመደ ነው። የተወሰኑ ምሳሌዎችን መመልከት ይቻላል። አብርሃም የወራሽ ያለህ ጥያቄ ነበረውና እግዚአብሔር በተገለጠለት ጊዜ ጩኸቱን አሰምቷል (ዘፍ. 15፡1-4)። ሙሴ በመሪነት ውሃ “እግዚአብሔርን ባለመቀደሱ” ጌታ

ስላዘነበትና ወደ ተስፋይቱ ምድር እንደማይገባ ስለ ወሰነበት፤ በታላቅ ናፍቆት ተተኪ መሪ ለማግኘት እንደ ጸለየ እናነባለን። ስለ ሙሴ ናፍቆት ቅዱስ ቃሉ ልብ በሚነካ መንገድ እንዲህ ይላል፤

መሴም እግዚአብሔርን እንዲህ ብሎ ተናገረው፡- የእግዚአብሔር ማኅበር አረኛ እንደሌለው መንጋ እንዳይኾን፤ በፊታቸው የሚወጣውን በፊታቸውም የሚገባውን የሚያስወጣቸውንም የሚያስገባቸውንም ሰው የሥጋ ሁሉ መንፈስ አምላክ እግዚአብሔር በማኅበሩ ላይ ይሾሙ (ዘኁ. 27፡15-16)።

ከዐዲስ ኪዳንም ተመሳሳይ ሐሳቦችን መጥቀስ ይቻላል፤ ሐዋርያው ጳውሎስ ጢሞቴዎስን እንደ ተተኪ ማዘጋጀቱ ሳያንሰው፤ እሱ ራሱ ቀጣይ ባላደራዎችን እንዲያዘጋጅ መክሮታል (2ጢሞ. 2፡2)። በተከላቸው አብያተ ክርስቲያናት ውስጥ ሽማግሌዎችን (ተተኪ መሪዎችን) ማዘጋጀቱ ሳያንሰ፤ የእግዚአብሔርን መንጋ በጥንቃቄ እንዲጠብቁ ያስጠነቅቃቸው ነበር። ለምሳሌ፤ የኤፌሶን ቤተ ክርስቲያን መሪዎችን ከሰበሰበ በኋላ ያስተላለፈውን ማሳሰቢያ በሐዋርያት ሥራ 20፡28-30 ከተጻፈው ክፍል መመልከት እንችላለን፤

በገዛ ደሙ የዋጁትን የእግዚአብሔርን ቤተ ክርስቲያን ትጠብቁለት ዘንድ መንፈስ ቅዱስ እናንተን ጳጳሳት ሊድርን ለሾመባት ለመንጋው ሁሉና ለራሳችሁ ተጠንቀቁ። ከሄድሁ በኋላ ለመንጋው የማይራሩ ጩካኞች ተከላዎች እንዲገቡባችሁ፤ ደቀ መዛሙርትንም ወደ ኋላቸው ይስቡ ዘንድ ጠማማ ነገርን የሚናገሩ ሰዎች በመካከላችሁ እንዲነሡ አኔ ዐውቃለሁ።

ባለዐደራነት ትልቅ ኅላፊነት አለበት። ጳውሎስም የሚለው ይህንን ነው፤ የተረከቡትን የጌታ መንጋ መንከባከብ፤ መጠበቅና በተራው ደግሞ ለታማኝ ባለዐደራ ማስተላለፍ ችላ የማይሉት ሰማያዊ ተልእኮ ነው። ይህ ኅላፊነት መነሻ የሚያደርገው የእግዚአብሔርን ጥልቅ መሻት ነው። ከዚህ አኳያ እግዚአብሔር ምን ይፈልጋል?

እግዚአብሔር በትውልዶች መካከል የእምነት መወራረስ እንዲኖር ይፈልጋል። በቀዳሚዎች ዘንድ የነበረ እግዚአብሔርን የመፈለግ፣ የመፍራት፣ የመከተልና የማገልገል ችግሩ ሳይደበዝዝ ወደ ተከታዩ ትውልድ መተላለፉ የእግዚአብሔር ዓላማ ነው (ዘዳ. 6፥4 ይመ.)። በኢያሱ አገልግሎት ጊዜ እግዚአብሔር ዮርዳኖስን ከፍሎ ሕዝቡን የማሻገሩ መታሰቢያ ይኾን ዘንድ በዮርዳኖስ መካከል የተተከሉት ሐውልቶች አገልግሎት፣ ቀጣዩ ትውልድ ምንነታቸውን በጠየቀ ጊዜ፣ ቀደም ብሎ አምላካቸው እግዚአብሔር በታሪክ ውስጥና በቀደመው ትውልድ ዘመን ያደረገውን እንዲያስተውሉበት ታስቦ የተደረገ አልነበረምን (ኢያ. 4፥6-7)?

እግዚአብሔር ከትውልድ ወደ ትውልድ ይታወቅ ዘንድ ይፈልጋል። ይህን ለማሳካት ደግሞ፣ ደካማውን ሰው በራሱ ጸጋ “ታማኝ አድርጎ የሚቆጥረው” (1ጢሞ. 1፥12) አምላክ በሚሰጠው ንግድና ጥበብ መጠን (ኤፌ. 3፥20) የእምነት ዐደራን በታማኝነት መጠበቅ ይገባል። ተራችን ሲያበቃም ዐደራውን ለሌሎች የታመኑ ሰዎች ማስተላለፍ አለብን (ሉቃ. 16፥10፤ 1ቆሮ. 4፥2፤ ቄላ. 1፥7)። ይህ እውን እንዲኾን ታዲያ በማኅበሩ ውስጥ የምንሠራው ብዙ ተግባር ይኖራል።

አንዳንድ ወገኖች የምእመናን ቊጥር በመበራከቱና የአብያተ ክርስቲያናትም ተቋማዊ ጥንካሬ እየተሻሻለ በመሄድ ላይ በመኾኑ፣ ምንም ችግር ያልተፈጠረ ያህል፣ ሲጽናኑ ታይተዋል። ነገር ግን በተቋማዊ አደረጃጀትና ዐዳዲስ በታዎችን ለመድረስ በታቀደ ዐላማ ላይ ብቻ ከተገደበው የሰብከተ ወንጌል ጥረታችን በተጓዳኝ ውስጣዊ ተሐድሶና መነቃቃትም ላይ ይበልጥ ማተኮር ይገባል። ይህ ካልኾነ ግን አስከፊው ውጤት ልፋታችንን መና ሊያስቀረው ይችላል። የሰብከተ ወንጌል መልእክተኛነት እና የሥነ ሰብ ጥናት ፕሮፌሰሩ ፖል ጂ. ሂበርት እንደሚሉት፤

የአንዲት ቤተ ክርስቲያን የሰብከተ ወንጌል መልእክተኛነት ራሳይ ዐዳዲስ አብያተ ክርስቲያናትን በመትከል ብቻ ሳይኾን ቀዳሚዎቹ ላይ ውስጣዊ ተሐድሶ በማምጣት ላይ ጭምር ማተኮር አለበት። የመጀመሪያው ዓላማ ያለሁለተኛው የተለፋበት እንደ ኾነ፣ የማታ

ማታ የሞቱና በመሞት ላይ ያሉ አብያተ ክርስቲያናት በሞሏቸው በታዎች ወደ መጥለቅ ያደርሳል። ዐዳዲስ ማኅበራን ምእመናን መወለዳቸው ብቻ በመንፈስ ንቁና ሕያው ኾነው ለመቆየታቸው ዋስትና አይኾንም።¹⁹

ዋስትናው “መትከል” ብቻ ሳይኾን በእግዚአብሔር ጸጋ ተደግፎ “ማጠጣት” ላይ መረባረብን ያካትታል ማለት ነው፤ ውስጣዊ ተሐድሶን ይጠይቃል። ይህ ዐደራ ቀላል አይደለም (ሉቃ. 12፥42፤ 1ቆሮ. 3፥6-10)፤ ችላም አንለውም።

የእግዚአብሔር ቃል እንደሚያስተምረን ታሪክም እንደሚመሰክርልን ዐደራው በተዘነጋበት ጊዜና በታ ሁሉ አሳዛኝ ውጤት ተከሥቷል። የመጨው ዘመን ዕጣ በዛሬው ባለዐደራ እጅ ውስጥ መኖሩ አያጠያይቅም። ዐደራው ደግሞ ዋጋ የሚያስከፍል ነው፤ የሕይወት መስዋዕትነትን ጭምር። እኛም፤ “ወዝን ሳይኾን ደምን የሚጠይቅ መሥዋዕትነት የመክፈልን ውርስ ባለመከተላችን ... ኅሊናችንን ካልጋረድን፣ አሊያም ከተደጋጋሚ ዝምታ የተነሣ መንፈሳችንን ካላደነዘዝነው በቀር የነገዋን ቤተ ክርስቲያን ገጽታ ከወዲሁ ስናይ አስደንጋጭ ብርክ ውስጥ እንደ ወደቀ ሰው መንቀጥቀጣችን አይቀርም።”²⁰

ከዚህ ድንጋጤ በመላቀቅ እውነትን የሚወርሰው ትውልድ በጸና መሠረት ላይ ተደላድሎ እንዲቆም የክርስትና እምነት ሳይበረዝና ሳይከለስ ሊተላለፍ ይገባዋል። ይህ ሊሳካ የሚችለው እምነቱ ከትክክለኛ አስተምህሮው ሳይነጠል የተገኘ ከኾነ ብቻ ነው። የአስተምህሮ አስፈላጊነቱም ለጥያቄ የሚቀርብ አይደለም። ከቀዳሚዎቹ የተቀበልነውን የእምነት ዐደራ በታማኝነት ጠብቀን ለሌሎች ባለዐደራዎች ለማስረከብ የምንበቃው፣ እምነታችን ከአስተምህሮዎቹ ጋር በጥበቅ የተጋመደ መኾኑን ከተገነዘብን ነው።

¹⁹ Paul G. Hiebert, *Anthropological Reflections on Missiological Issues* (Grand Rapids: Baker, 1994) 159.

²⁰ ፍቅረየሱስ ሁንዴሳ፣ ደቀ መዝሙር ወይስ ደቂቀ መዝሙር (ያልታተመ ጽሑፍ፣ 2005 ዓ.ም.) 5-6።

1.2 የክርስቲያናዊ እምነትና አስተምህሮ ቀረጻችን

ምንነትና አሰራሪነት

ክርስቲያኖችን አኳያ ሊነሡ የሚችሉ በርካታ ጥያቄዎች መኖራቸው እውነት ነው። እምነትና አስተምህሮን ምን አገናኛቸው? ከነአካሄድ፣ ትምህርት (ዶክትሪን) ለምን ያስፈልገናል? ክርስትና ያለ አስተምህሮ ሊኖር አይችልም እንዴት? ክርስቲያናዊ አስተምህሮ የተለየ ችግር ሊገጥመው የሚችለው ለምንድነው? በእኛስ ዘመን ምን ዓይነት ተግዳሮቶች ናቸው የገጠሙት? ጥያቄዎቹ ትክክለኛና መነሣትም ያለባቸው ናቸው።

ለጥያቄዎቹ ምላሽ ለመስጠት ከመሞከራችን አስቀድሞ ግን “ክርስቲያናዊ አስተምህሮ ስንል ምን ማለታችን ነው?” የተሰኘውን ሐሳብ በመጠኑ ማጤን ያስፈልጋል። በብዙዎች ዘንድ አስተምህሮን ለመግለጥ ተዘውትሮ ጥቅም ላይ የዋለው “ዶክትሪን” የተሰኘ የእንግሊዝኛ ቃል ምልህ-ፍች (transliteration) ነው። ዶክትሪን እንደየወውዱና ቤተ እምነታዊ አፈታቱ ልዩነት ቢኖረውም እንኳ፣ “ዶግማ”፣ “ቀናና” ወይም በቀላሉ “ትምህርት” ማለት ይቻላል።

ዶክትሪን/ትምህርትን በሚመለከት በዐጭሩ ብያኔ ለመስጠት እንሞክር። “መጽሐፍ ቅዱስ እናምነውና እንኖርበት ዘንድ የሰጠን መለኮታዊ ትምህርት” ነው ብንል ያስሄዳል። የስልታዊ ነገር መለኮት ምሁሩና ጸሐፊው ዌይን ግሩደም ክርስቲያናዊ “ዶክትሪን” ማለት ስለ አንድ ርዕስ ጉዳይ ጠቅላላው መጽሐፍ ቅዱሳችን የሚያስተምረን ነገር ነው።²¹ ይላሉ። ክርስቲያናዊ አስተምህሮ ከቅዱሱ መንፈስ በቅዱስ መጽሐፍ በኩል የተሰጠን ሰማያዊ ትምህርት ነውና እንጠነቀቅለታለን። በዚህም መሠረት አስተምህሮ እውነትን ማስተላለፍንና ሊተላለፍ የሚገባውን እውነት ራሱን በአንድነት አጠቃልሎ ይይዛል።

²¹ Wayne Grudem, *Systematic Theology: an Introduction to Biblical Doctrine* (Leicester: IVP, 1994) 25.

አንድን ሃይማኖታዊ አስተሳሰብ በአስተምህሮው እንለየዋለን። ጌታ ኢየሱስም በአስተምህሮው ተለይቶ ይታወቅ ነበር። “ኢየሱስም ይህን ነገር በጨረሰ ጊዜ ሕዝቡ በትምህርቱ ተገረሙ፤ አንድ ጻፎቻቸው ሳይኾን አንድ ባለ ሥልጣን ያስተምራቸው ነበርና” (ማቴ. 7:28)። ሕዝቡ ኢየሱስ ከሌሎች ቀደምት የአይሁድ መምህራን የተለየ መኾኑን ያረጋገጡበት አንዱ መንገድ በትምህርቱ ይዘትና በማስተማር ፍጥነታቸው ነበር ማለት ይቻላል።

የ“ታላቁ ተልእኮ” ዐቢይ ትእዛዝና ግብ አማኞችን የክርስቶስ ደቀ መዛሙርት ማድረግ ነው። ግን ይህ ተልእኮ በደፈናው ሰው እያሰባሰብን የምናሳካው ፕሮጀክት አይደለም። ዋጋ የሚያስከፍሉ ተግባራትን ማከናወን ይጠይቃል። ደቀ መዛሙርትን በማፍራት ሂደት ውስጥ ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ “ያዘዘውን ሁሉ” ማስተማር ከተግባራቱ አንዱ እንደ ኾነ በግልጽ ተጠቅሷል።

ኢየሱስም ቀረበና እንዲህ ብሎ ተናገራቸው። ሥልጣን ሁሉ በሰማይና በምድር ተሰጠኝ። እንግዲህ ሂዱና አሕዛብን ሁሉ በአብ በወልድና በመንፈስ ቅዱስ ስም እያጠመቃችኋቸው፤ የዘዘኋችሁንም ሁሉ እንዲጠብቁ እያስተማራችኋቸው ደቀ መዛሙርት አድርጓቸው፤ እነሆም እኔ እስከ ዓለም ፍጻሜ ድረስ ሁልጊዜ ከእናንተ ጋር ነኝ። (ማቴ. 28:18-20 አጽንዖት የተጨመረ)።

ከዚህ ክፍል እንደምንረዳው የታላቁ ተልእኮ ዐቢይ ግብ ግልጽ ነው። እሱም ከወገንና ቋንቋዎች ሁሉ መካከል የሚድኑትን የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስ ደቀ መዛሙርት የማድረግ ዓላማ ነው። ደቀ መዛሙርት በማድረግ ሂደት ውስጥ ታዲያ ማስተማር በአማራጭነት የቀረበ ነገር አይደለም። ትምህርት በተለይ ከሌሎች አገልግሎቶች ጋር በጥምረትና በመናበብ የሚከናወን ከኾነ ሕይወት ያላት ቤተ ክርስቲያን ትኖራለች። በቃልና በሥራ የበረቀቁ እውነተኛ ደቀ መዛሙርትም ታፈራለች። በጥንቷ ቤተ ክርስቲያን ውስጥ ትምህርት ዋና ተግባር ነበር። የሚሰጠውም ለተወሰኑ ወገኖች ብቻ ሳይኾን ለምእመናን በሙሉ ነበር።

ሐዋርያቱና የጥንቷ ቤተ ክርስቲያን በትምህርታቸው ተለይተው ይታወቁ እንደ ነበር መጽሐፍ ቅዱስ ይናገራል። በኢየሩሳሌም የነበሩት የመጀመሪያዎቹ ምእመናን “በሐዋርያትም ትምህርትና በጎብረት እንጀራውንም በመቀረስ በየጸሎቱም ይተጉ ነበር” (ሐዋ. 2፡42)። እንግዲህ በኢየሩሳሌም የነበረው የመጀመሪያዋ ቤተ ክርስቲያን ጎብረት የተመሠረተው (የተጠቀሱትን ሌሎችን ቀላፍ ነገሮች ሳንዘነጋ) “በሐዋርያት ትምህርት” ላይ ነበር ማለት ነው። ይህም ማለት ኢየሱስ ለሐዋርያቱ “ያዘዝኋችሁን ሁሉ እያስተማራችሁ ደቀመዛሙርት አድርጉ” በማለት የሰጣቸው ትእዛዝ በተግባር ላይ ውሎ ይታይ ነበር ማለት ነው። ከጌታ በተሰጣቸው ጥሪ፣ ተልእኮና ሥልጣን መሠረት ሐዋርያቱ የክርስትናን ቀላፍ እውነቶች ለአብያተ ክርስቲያናት በሙሉ ያስተምሩ ነበር።

ከዚህ የተነሣ፣ እኒህ አገልጋዮች “መሠረት ጣይ” ሐዋርያት ሊባሉ ቻለዋል። ቅዱስ ጳውሎስ “በሐዋርያትና በነቢያት መሠረት ላይ ታንጸቸኋል፤ የማዕዘኑም ራስ ድንጋይ ክርስቶስ ኢየሱስ ነው” (ኤፌ. 2፡20) የሚለው ለዚህ ነው። የሐዋርያቱ “መሠረትነት” ከማንነታቸው የተገኘ ሳይኾን፤ በተገለጠላቸውና ባስተላለፉት ትምህርት ላይ የተመሠረተ ነው። ስለዚህ የዐዲስ ኪዳን ምእመናን በዚህ ትምህርት የማመንና የመኖር ጎላፊነት ነበረባቸው (1ቆሮ. 11፡2፤ ቁላ. 1፡23፤ 2ጢሞ. 3፡14፤ 2ጴጥ. 3፡2)።

በሌላ በኩል ደግሞ፣ በእውነተኛው ትምህርት የመኖራቸውን ያህል፤ ከሐሰተኛ የሰውና የክፉ መናፍሰት ትምህርት እንዲጠበቁም ጠንካራ ማስጠንቀቂያ እንደ ተሰጣቸው ደግመን ደጋግመን እናነባለን (ለምሳሌ፡- ማቴ. 15፡9፤ 16፡12፤ ቁላ. 2፡18፤ 1ጢሞ. 1፡4 ይመ.)። ማስጠንቀቂያው ያስፈለገበት ምክንያት ግልጽ ነው። “በኋለኞች ዘመናት አንዳንዶች የሚያስቱ መናፍሰትንና በውሸተኞች ግብዝነት የተሰጠውን የኢጋንንትን ትምህርት እያደመጡት ሃይማኖትን ይከዳሉ” (1ጢሞ. 4፡1-2) የሚለው ቃል ስለሚፈጸም ነው።

ይህ “ኋለኞች ዘመናት” የተሰኘ ወቅት፣ በአንድ ቦታና በሌላ ውስን ዓመት የሚከሰት ነገር ላይ የተንጠለጠለ ሳይኾን፣ በጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ፊተኛ

መገለጥ እና በዳግመኛ ምጽአት መካከል ያለውን ጊዜ በሙሉ የሚሸፍን ነው። ስለዚህም ማስጠንቀቂያው (የዛሬዎቹን እኛን ጨምሮ) በየትም ቦታና በየትኛውም ዘመን ያለችውን ቤተ ክርስቲያን ይመለከታታል ማለት ነው። ጳውሎስ መልእክቱን በጻፈበት ዘመን የነበረችው ጥንታዊቱ ቤተ ክርስቲያን በመጨረሻው ዘመን ውስጥ ያለች እንደ ነበረ ሁሉ፣ የዛሬዋ ዘመን ቤተ ክርስቲያንም በዚህ ሥፍራ ዘመን መጨረሻ ከፍል ውስጥ ትኖራለች። ስለዚህ ማስጠንቀቂያው እርሷንም በቀጥታ ይመለከታታል፤ ማለት ይመለከተናል።

ሌላው ጥያቄ፣ “በርግጥ አስተምህሮ የግድ ያሻናልን ወይ?” የሚለውን ሐሳብ ይነካካል። መልሱ ዐጭርና ግልጽ ነው። ይህ ምን ክርክር ያሻዋል! ያለ ትምህርት ቤተ ክርስቲያን ምን ልትኾን እንደምትችል ማሰብ በራሱ ይዘገናል፤ መጽሐፍ ቅዱሳዊ አስተምህሮ አስፈላጊ ብቻ ሳይኾን እጅግ ወሳኝ ነው። ክርስቲያናዊ እምነትና ምግባር በክርስቲያናዊ አስተምህሮ/ዶክትሪን ላይ የተመሠረተ ነው። ጤናማ ነገረ መለኮት ጤናማ የኑሮ ጠባይ ይከተለዋል፤ አክብሮተ እግዚአብሔር ያልተለየው ርቱዕ ሕይወት (orthopraxy) እና ርቱዕ ጥልቅ ፍቅር (orthopathy) ከርቱዕ እምነት (orthodoxy) ጋር የተቁራኘና ከእርሱም የሚመነጭ ነው።

ሐዋርያው ጳውሎስ በመልእክታቱ አዘውትሮ ያደርግ የነበረውን ለአብነት ያህል እዚህ ሥፍራ ማየቱ ይጠቅማል። ሐዋርያው ደብዳቤዎቹን ለአብያተ ክርስቲያናት በሚጽፍበት ጊዜ፣ ምእመናን ሊኖሩበት የሚገባውን ተግባራዊ የሕይወት ተዛምዶ፣ መመሪያዎችንና ትእዛዛትን ከማስተላለፉ አስቀድሞ፣ ለእምነታቸውና ምግባራቸው መሠረት የኾነውን ነገረ መለኮታዊ ትምህርት አስቀድሞ ማቅረብን ያዘወትር ነበር። ሐዋርያው ጳውሎስ ለኤፌሶን ክርስቲያኖች የላከውን መልእክት ውቅር ብቻ ብንመለከት ይህን በቀላሉ ማስተዋል እንችላለን። ሐዋርያው በኋለኞቹ ሦስት የኤፌሶን መጽሐፍ ምዕራፎች (ምዕራፍ 4-6) ቅዱሳኑ ሊኖሩበት የሚገባውን የሕይወትና ምግባር መመሪያዎች ይሰጣቸዋል። ነገር ግን፣ ለእነዚህ ተዛምዶ መመሪያዎች መሠረት የሚኾኑት በመጀመሪያዎቹ ሦስት ምእራፎች ውስጥ (ምእራፍ 1-3) የቀረቡት ዐበይት ነገረ መለኮታዊ አስተምህሮዎች ናቸው።

ዶክተርን የክርስቲያን እምነትና ሕይወት ያለመናወጥ የሚቆምበት ዐምድ ነው፤ አንደኛውም ቀላል አይደለም። አስተምህሮን መለወጥ፣ አንድ ሰው በዚህም ዓለም ይሁን በመጨረሻ ዓለም የሚኖውን የመጨረሻ ውጤት ይወስነዋል።²² ሰው ሐሰትን ቢያምን ጥፋት በእጁ፣ በደጁ ነው። በዐመፃ ደስ እያላቸው የሚቀጥሉ ሰዎች በእግዚአብሔር ሲተዉ ሐሰትን በማመን ፍርድን በላያቸው ያከማቻሉ (2ተሰ. 2፡11-12)። ይቀጡ ዘንድ ሐሰትን እንዲያምኑ የተተዉት ሐሰትን ማመን ስለሚያጠፋ እኮ ነው! ስሕተት በሕይወት አያኖርም።

ለማንኛውም፣ ክርስቲያናዊ ትምህርት በመጽሐፍ ቅዱሳዊ እውነት ላይ መመሥረቱ ዐቢይ ዓላማው ሲኾን በሕይወት ተተርጉሞ ሊገለጥ ይገባዋል። መሠረታዊ ይዘቱም በመላው የቅዱሳት መጻሕፍት መገለጥ ላይ ማረፍ አለበት። የተወሰኑ መጽሐፍ ቅዱሳዊ ጥቅሶች ላይ ብቻ የተገጠሙ ገገር ሊኾን አይገባውም። ይልቅ በሕይወት ጭምር የሚገለጥ ሊኾን ይገባዋል።

ጳውሎስ እውነትን በሕይወት የሚተገብርና በአስተማማኝ ኹኔታ በማንኛውም ዘመን ለክርስቲያናዊ ትምህርት መጽሐፈ ቅዱሳዊ መሠረት ኾኖ የሚያገለግል ቅንጅት (እምነት፣ ተስፋና ፍቅር) አቅርቦልናል። ይሁን እንጂ፣ እምነት፣ ተስፋና ፍቅር ያሉት ሐሳቦች ... ከጥቂት ተወዳጅ የመጽሐፍ ቅዱስ ጥቅሶች ወይም ከምርጥ ስልታዊ ሥነ-መለኮት ... ያለፈ ሊኾን ይገባቸዋል። ለትምህርታዊ አገልግሎት ሥልጣን ያላቸው መመሪያዎች ይኾኑ ዘንድ እምነት፤

²² አንድ ሰው “ክርስቲያን መኾኔ በቂ ነው፤ እውነተኛ የክርስቲያናዊ አስተምህሮ ሐሳቦች የትኞቹም የመኾናቸው ጉዳይ አያሳስቡኝም” በማለት ሊዘናጋ አይችልም። ይህን ቢያደርግ ጥፋትን በራሱ ላይ እንደ መጋበዝ ይቈጠራል። ይህን በምሳሌ እጽንዖት ለመስጠት በአንድ ወቅት ከቤተ ክርስቲያን አበው መካከል አንዱ ስለ ትምህርት ሥላሴ የተናገረውን እንመልከት፤ “ሰው ‘ምሥጢረ ሥላሴን በአዕምሮዬ ጠቅልዬ ልወቀው’ ቢል አዕምሮውን ያጣል፤ ‘ኧረ፣ ምን እስጨነቀኝ? ትምህርቱ ጭራሽ አያሻኝም’ ቢል ደግሞ ነፍሱን ያጣል” ብሏል። (Millard J. Erickson, *Christian Theology* [Grand Rapids: Baker, 1985] 342. ይመ.) ለማለት የፈለግሁት ሐሳብ ግልጽ ይመስለኛል፤ ክርስቲያናዊ አስተምህሮዎች እምነታዊ ፋይዳቸው (ለምሳሌ እምነትን ስንጸናባቸው ማዳናቸው) ብቻ ሳይኾን ተያያዥ አንድምታቸው (ባናምንባቸው ወይም ብንስታቸው ፍርድ ማስከተላቸው) ጠለቅ ነው ለማለት ነው።

ተስፋና ፍቅር ኹነኛ በኾኑ በእግዚአብሔር ቃል ክፍሎች ከሚገኙ ልዩ የባሕርይ አቅጣጫዎች ጋር የተዛመዱ ሊኾኑ ይገባቸዋል።²³

መጽሐፍ ቅዱሳዊ ዶክተርን የእምነታችን ዋነኛ መሠረት እንጂ ወደ ጠርዝ የሚገፋ ጉዳይ አይደለም። በመኾኑም ትምህርትን በሚመለከት የቤተ ክርስቲያን ኅላፊነቷ ትልቅ ነው። ለዐዲስ ልደት በሚኾን መታጠብና በመንፈስ መታደስ ዳግም ልደትን ያገኙትን ቅዱሳን በሚገባ አንጻና አሳድጎ “ለክርስቶስ የሚኾነውን ፍጹም ሰው ማቅረብ” (ቆላ. 1፡28) የቤተ ክርስቲያን ታላቁ ጥሪ መኾኑ አያጠያይቅም። ይህ እንዲሳካ ደግሞ፣ ክርስቶስን ማእከል አድርጋ “እየሰበከች፣ እየሰተማረችና እየገሠጸች” (ቆላ. 1፡28) “የእግዚአብሔርን ምክር ሁሉ” (ሐዋ 20፡27) ለመንጋው ማቅረብ ይጠበቅባታል። ይህ ምክረ-መለኮት በክርስቲያናዊ አስተምህሮ በኩል በአግባቡ ተዘጋጅቶና በጥራት ተዋቅሮ መቅረቡ የግድ መደረግ ያለበት ነው እንጂ አማራጭ የቅንጦት ተግባር ተደርጎ ሊወሰድ አይችልም።

ጳውሎስ “የእግዚአብሔር እርሻ ናችሁ፤ የእግዚአብሔር ሕንፃ ናችሁ፤ ከእርሱ ጋር አብረን የምንሠራ ነንና” (1ቆሮ. 3፡9) እንዳለው፣ ክርስቲያኖችን ማነጽ የመሰለ ከቡር ጥሪ አይገኝም። የ “ሕንጻዋ” ባለቤት ጌታ እግዚአብሔር ነው። ዋጋ የከፈለባት “ሕንጻው” ነችና (ኤፌ. 5፡25-27)። ክርስቶስ መምህራንን ከሌሎች “አገልጋይ ስጦታዎች”²⁴ ጋር ለአካሉ ለቤተ ክርስቲያን የሰጠበት ምክንያት “መታነጸን” ዓላማው በማድረግ ነበር፤

²³ ሚናስ ብሩክ (ተርጓሚ)፣ የአገልግሎት መሠረቶች፡- የክርስቲያናዊ ትምህርት መግቢያ (ዐዲስ አበባ፡- ኤስ. አይ. ኤም. ኢትዮጵያ፣ 2000 ዓ.ም.) 37።
²⁴ “አገልጋይ ስጦታዎች” ያልኳቸው በክፍሉ ውስጥ ተዘርዝረው የምናገኛቸውን “ሐዋርያት፣ ነቢያት፣ ወንጌል ሰባኪያን፣ መጋቢያንና መምህራንን” ነው፤ ሰዎቹ ራሳቸው ስጦታዎች ናቸው። የንባብ ክፍሉን በአግባቡ ካየው፣ ክርስቶስ ኢየሱስ ድል በነሣበት ክብር፣ ከ “ቢሮዎቹ” ይልቅ “አገልጋዮቹን” ለአካሉ፣ ማለትም፣ ለቤተ ክርስቲያን ስጦታ አድርጎ የመስጠቱ ሐሳብ ያመዝን ይመስለኛል።

አርሱም አንዳንዶቹ ሐዋርያት፤ ሌሎቹም ነቢያት፤ ሌሎቹም ወንጌልን ሰባዚዎች፤ ሌሎቹም እረኞችና አስተማሪዎች እንዲሆኑ ሰጠ፤ ሁላችን የእግዚአብሔርን ልጅ በማመንና በማወቅ ወደሚገኝ አንድነት፤ ሙሉ ሰውም ወደ መሆን፤ የክርስቶስም ሙሉቱ ወደሚሆን ወደ ሙሉቱ ልክ እስክንደርስ ድረስ፤ ቅዱሳን አገልግሎትን ለመሥራትና ለክርስቶስ አካል ሕንጻ ፍጹማን ይሆኑ ዘንድ (ኤፌ. 4፡11-13) ይላል።

አዎ፤ የመምህራን ኅላፊነት ትልቅ ነው። እግዚአብሔር አንዲት አጥቢያ ቤተ ክርስቲያንን ከሚባርከባቸው በርካታ ስጦታዎች መካከል አንዱ መምህራንን በመስጠት እንደ ነበር ተጽፏል (ሐዋ. 13፡1)።

እነዚህ መምህራን በጥንታዊቱ ቤተ ክርስቲያን ያበረከቱት አስተዋጽዖ ጉልህ እንደ ነበር ታሪክም ያስታውሰናል። ፓዝሚኖ የተባለ የክርስቲያን አስተምህሮ ጸሐፊ እንዳለው፤ “በጥላቻና በድብልቅልቅ አምልኮ በተከበበው ዓለም ውስጥ ይኖር የነበረው የክርስቲያን ማኅበረ ሰብ ማንነቱን ወሳኝ የኾኑት ዐበይት የእምነት መሠረቶቹ ዘመን ተሻጋሪ ኾነው እንዲቀጥሉለት መምህራኑ ትልቅ ኅላፊነት ነበረባቸው።”²⁵

ጳውሎስ በአንክሮ እንደ ተናገረው በቅዱሳን ቋሚ ጉባኤዎች ውስጥ ትምህርት ከሌሎች አገልግሎቶች ጋር የማይነጠል ነበር፤ “እንግዲህ፤ ወንድሞች ሆይ፤ ምንድር ነው? በምትሰበሰቡበት ጊዜ ለእያንዳንዱ መዝሙር አለው፤ ትምህርት አለው፤ መግለጥ አለው፤ በልሳን መናገር አለው፤ መተርጎም አለው፤ ሁሉ ለማነጽ ይሁን” (1 ቆሮ. 14፡26)።

ስለኾነም፤ የክርስቶስ ቤተ ክርስቲያን ከተመሠረተችበት ጊዜ አንሥቶ የተዋቀረ አስተምህሮ እንደ ነበራት የዐዲስ ኪዳን ምንባባት ነግረውናል (ሐዋ. 2፡41-43)። አጠቃላይ የቤተ ክርስቲያን እምነት፤ አመራር፤ አስተዳደር፤ አምልኮና

²⁵ Robert W. Pazmino, *Foundational Issues in Christian Education: an Introduction in Evangelical Perespective* (Grand Rapids: Baker, 1997)

ሥነ ሥርዐት የሚመራው በዚሁ ወጥ አስተምህሮ እንደ ነበርም እናነብባለን (1ቆሮ. 14፡33-40፤ 1ጢሞ. 3፡14-16)።

አጥቢያ ቤተ ክርስቲያናትን የሚመፋ አገልጋዮች ጤናማውን ትምህርት እንዲያስተላልፉና እንዲጠብቁ እንዲሁም ሐሰተኛ ትምህርቶችን ነቅተው እንዲከላከሉና ስሕተት ተከሥቶም ሲገኝ እንዲያስወግዱ በጽኑ ተመክረዋል (1ጢሞ. 4፡1-5፤ ገላ. 2፡1-10)። ይህም ብቻ አይደለም። ለተቀበሉት ትክክለኛ ክርስቲያናዊ አስተምህሮ ጸንተው እንዲቆሙ፤ በሐሰተኛ ትምህርት አንጻር በመቆም ተግተው እንዲመክቡ ቀጥተኛ ትዕዛዝ ተላልፎላቸው ነበር። ለማሳያ እንዲኾን ያህል ከይሁዳ መልአካት የተወሰኑ ቍጥሮችን ብቻ ማየት እንችላለን።

ወዳጆች ሆይ፤ ስለምንካፈለው ስለ መዳናችን ልጽፍላችሁ እጅግ ተዋቂ ሳለሁ፤ ለቅዱሳን አገድ ጊዜ ፈጽሞ ስለ ተሰጠ ሃይማኖት እጅግ ታይሎ እየመከርካችሁ እጽፍላችሁ ዘንድ ግድ ኾነብኝ። ... እናንተ ግን፤ ወዳጆች ሆይ፤ ከሁሉ ይልቅ በተቀደሰ ሃይማኖታችሁ ራሳችሁን ለማነጽ እየተጋችሁ በመንፈስ ቅዱስም እየጸለያችሁ፤ ወደ ዘላለም ሕይወት የሚወስደውን የጌታችንን የኢየሱስ ክርስቶስን ምሕረት ስትጠባበቁ በእግዚአብሔር ፍቅር ራሳችሁን ጠብቁ። እንዳንዶች ተከራካሪዎችንም ወቀሱ፤ እንዳንዶችንም ከላሳት ነጥታችሁ ለድኑ (ይሁዳ 3፡ 20-22) ይላል።

እውነቱ ይህ ከኾነ የክርስቲያናዊ አስተምህሮ ፋይዳ በዘመናችን እንዲህ በቀላሉ የሚታይ ነገር ሞኾን የለበትም። ክርስቲያናዊ አስተምህሮ የእግዚአብሔር ሞገሰጥና ፈቃድ የሞኾኑን ያህል ተገዳዳሪዎቹም በርካታ ሞኾናቸው መታወቅ አለበት። ታሪክም የሚነግረን ጠላት (ቢሳካላት) በጤናማው እርሻ ውስጥ እንክዳዳጅ በመዝራት ትምህርቱን ለመለወጥ እንደሚፈውጥ፤ ካልኾነም ደግሞ ለመበረዝ ሲጣጣር መኖሩን ነው (ማቴ. 13፡25፤28)። ይህ ለሞኾኑ ደግሞ የጥንቁቅ ቤተ ክርስቲያን ብቻ ማስረጃ ትኾነናለች። የወንጌል መንግሥቱን ትምህርት በማጣመም ሐሰተኛ ትምህርትና ልምምዶችን በማዛመቅ ያቺን የጌታ ማኅበር የተለያዩ ሐሰተኞች እንዴት እንደተፈታተኗት የዐዲስ ኪዳን ምንባባት በደንብ ዘግብውልናል።

1.3 የአስተምህሮ ተግዳሮቶች “ያኔ” እና “ዛሬ”

ይህ ንዑስ ርዕስ የተነሣው ክርስቲያናዊ አስተምህሮን እና የገጠመውን ችግሮች በታሪክ ማዕቀፍ ውስጥ በስፋት ለመዳሰስ አይደለም። የአስተምህሮ መፋለሶች በቤተ ክርስቲያን ታሪክ ዘመን ሁሉ እንደ ነበሩና (ሁልጊዜም ባይኾን እንኳን) ተገቢ ምላሽ ሲሰጣቸው እንደ ኖረ ለማስታወስ ብቻ ነው። ዘወትር በምጽት ሲባል እንደምንሰማው “የነገረ መለኮት ታሪክ በአብዛኛው ጐኑ የኑፋቄ ታሪክ ነው።”²⁶ በሌላ አባባል፣ በአዎንዳንዱ የቤተ ክርስቲያን ታሪክ ክፍለ ዘመናት ውስጥ በርትዓዊው የክርስትና እምነትና በኑፋቄዎች መካከል የማያቋርጥ ትግል ሲደረግ ነው የተኖረው።

ስለኾነም፣ በአስተምህሮ አኳያ ችግር የገጠመን የመጀመሪያዎቹ ክርስቲያኖች እኛ አይደለንም፤ መፍትሔ ለመፈለግ ጥረት ውስጥ የምንገኘውም እኛ ብቻ አንኾንም። ከአጠቃላይ የቤተ ክርስቲያን ታሪክ ዛሬ ላይ የተነቀለ መንገድ ስለማይኖረን፣ ትርፋም ኾነ ኪሳራው ያገኘናል። ይህን አስመልክቶ ወንድም ፍቅረየሱስ ሁንዴሳ በሚገባ እንዳስተዋለት፡-

ያለንበትን መንፈሳዊ ዝቅጠት ድንገት የወረደብን መግትና በተለየ ኹኔታ ለየተጋትን ያለነው ፍርድ አድርገን መመልከት የለብንም። በተለያዩ ዘመን፣ በተለያዩ ስፍራና በተለያዩ መንገድ ተመሳሳይ ከሥተቶች በቤተ ክርስቲያን ታሪክ መድረክ ላይ ተከሥተዋል። በነዚያም ዘመን ... ከፋትን ያገኘሁ አካሄዶች ታይተዋል። እኛም [ከዚያ የተገነጠለ ገጽ] የሌለንና ከቤተ ክርስቲያን ታሪክ ጋር የተቋራኘን እንደ መኾናችን [መጠን] ቤተ ክርስቲያን ሊገጥማት ከሚችለው ተመሳሳይ ረመጥ ላይ ወድቀን እንገኛለን።²⁷

²⁶ Harold O. J. Brown, *Heresies: The Image of Christ in the Mirror of Heresy and Orthodoxy from the Apostles to the Present* (New York: Doubleday, 1984) xxiii.

²⁷ ፍቅረየሱስ፣ ደቀ መዝሙር ፣ 5።

እንግዲህ በዚህ ዘመን “የወደቅንበት ረመጥና” የገጠመን ተግዳሮት ቀደምት አባቶቻችን ያለፉበት ነበር። ታሪክ የሚናገረውም ቤተ ክርስቲያን በዚህ ትግል ውስጥ ለየወደቀችና ለየተነሣች እዚህ መድረሷን ነው። በእነዚያ ትግሎች መካከል ታዲያ የመሪዎቿ ጎላፊነት ትልቅ እንደ ነበር መዘንጋት አይገባም።

አስቀድመን እንዳየነው፣ ቅዱሳን በጤናማው የክርስትና አስተምህሮ እንዲኖሩና እንዲመሩ በቅዱሳት መጻሕፍት ታዝዘው ነበር። የቤተ ክርስቲያን መሪ የኾነ ሰው “ሌሎችን ትክክል በኾነው ትምህርት እንዲያበረታታና ይህንኑ ትምህርት የሚቃወሙትን ይወቅስ ዘንድ እንደ ተማረው በታመነ ቃል የሚጸና መኾን አለበት” (ቲቶ 1፡9 ዐመት) የተባለው በዚሁ ጎላፊነት ምክንያት ሲኾን ምእመናኑም እንዲነቁ ከማስጠንቀቂያ ጋር መመከራቸው አልቀረም ነበር።

በእግዚአብሔር ቅንዓት እቀናላችኋለሁና፣ እንደ ገጽሕት ድንግል እናንተን ለክርስቶስ ሳቀርብ ለእንደ ወንድ አጭቻችኋለሁና፣ ነገር ግን አባብ በተንኮሉ ሔዋንን እንዳሳታት፣ አሳባችሁ ተበላሽቶ ለክርስቶስ ከሚሆን ቅንነትና ገጽሕና ምናልባት እንዳይለወጥ ብዬ አፈራለሁ። የሚመጣውም ያልሰበከነውን ሌላ ኢየሱስ ቢሰብከ፣ ወይም ያላገኛችሁትን ልዩ መንፈስ ወይም ያልተቀበላችሁትን ልዩ ወንጌል ብታገኙ፣ በመልካም ትታገሡታላችሁ (2ቆሮ. 11፡2-4)።

ይኹን እንጂ፣ የቤተ ክርስቲያን ታሪክ የሚነግረን፣ የአስተምህሮ ዐደራው ሳይጠበቅ በመቅረቱ፣ ውስጣዊና ውጪያዊ ተግዳሮቶች እንደ ተጋፈጡት መዝለቁን ነው። በዓለ ጎምሳን እንደ መነሻ አድርገን ወስደን ብናይና²⁸ የቤተ ክርስቲያን ዘመንን ብንቁጥር፣ የቤተ ክርስቲያን ታሪክ ግማሽ ምእተ ዓመት እንኳን ሳይደፍን ሐሰተኛ አስተምህሮዎችና ኑፋቄዎች እንደ አሸን መፍላታቸው ታይቷል።

²⁸ ቤተ ክርስቲያን መቼ እንደ ተመሠረተች በክርስቲያኖች መካከል የተለያየ አገላለጥ መኖሩን ከግምት ከማስገባት የተነሣ ነው “እንደ መነሻ ወስደን ብናይ” ያልኩት።

የሐዋርያት መልእክቶች ዋነኛ ትኩረትም በየጊዜው የተነሡትን ኑሳቄዎች፤ የአስተምህሮ ግድፈቶችና የምግባር ዝንፈቶችን ማረምና ጤናማውን አስተምህሮ ማስተላለፍ ነበር። ኑሳቄ²⁹ ደግሞ እንደ ጭቃ ውስጥ እሾኽ ዐደገኛና ከውስጥም ጭምር የሚፈለፍ እውነትን ተመሳሳሎ የሚመጣ በመሆኑ ምክንያት ጉዳቱን በጣም የከፋ ያደርገዋል።

ዲ. አር. ማኮኔል የተባሉ ክርስቲያን አገልጋይና ጸሐፊ፤ ከመናፍቃን ጋር በመታገል ከታወቁት ጥንታዊ የቤተ ክርስቲያን አበው መካከል አንዱ የሆነውን አባት ኢራኒዎስን በመጥቀስ እንደ ጻፉት፤ ኑሳቄ ብዙውን ጊዜ የሚመጣው የለየለት “ነጭ ውሸት” ተከናንቦ ሳይሆን፤ “ከእውነት ከራሱ ይልቅ የበለጠ እውነት”³⁰ መሰሉ በመቅረብ ነው። የሐሰት ትምህርት አባት የሆነው ሰይጣን “ዐይኑን አፍጥጦና ጥርሱን አግጥጦ” እንደማይመጣ ሁሉ፤ መናፍቃን አደናጋሪዎች፤ አስመሳዮች፤ ተንኮለኞችና ራሳቸውን በመለወጥ የተካኑ ናቸው፤ ጳውሎስ እንዲህ ይገልጻቸዋል፤

²⁹ “ኑሳቄ” ምንጩ “ነፈቅ” የሚለው የግእዝ ቃል ሲሆን፤ እንደ አገባቡ የተለያዩ ትርጉም ይኖረዋል። ቃሉ (እዚህ በተጠቀምንበት ዐውዱ) የተተረጎመ እንደሆነ፤ “አንድን ነገር ለሁለት ከፍሎ ማመን፤ በጥርጣሬና በማመንታት የተሰናከለ እምነት መያዝ” እንደ ማለት ሲሆን፤ ከዚሁ የሚወጣው “መናፍቅ” የሚሰኘው ስም ደግሞ፤ “ሃይማኖቱ ሕጹጽ የሆነ፤ ምሉዕና ፍጹም ትክክል ያይደለ” ነው። (ኪዳነ ወልድ፤ መጽሐፈ ሰዋሰው፤ 645-646)። ነገር ግን አንድን ትምህርት ወይም እምነት በኑሳቄነት የሚያስፈርጀው ምንድነው? በሚለው ሐሳብ ላይ የተለያዩ አረዳድ ሊኖር ይችላል። ይህም ቢሆን ግን፤ ከክርስትና መሠረታዊ አስተምህሮዎች መካከል አንድና ከአንድ በላይ የሆኑትን የሚከዱትን ወይም የሚለውጡትን ሰዎች እና/ወይም ተቋማት በመናፍቅነት መፈረጅ ያለና የነበረ ነው። ስለ ጉዳዩ በስፋት የመረመሩትና የጻፉት ወንድም፤ አቶ ተስፋዬ ሮበል፤ እንዳመለከተ “መሠረታዊ ከሆኑት የክርስትና አስተምህሮዎች አንዱን እንኳ መካድ በመናፍቅነት ለመፈረጅ በቂ ነው” ይላሉ (ዐበይት መናፍቃን [ዐዲስ አበባ፡ የኢታሊክኤሥጽአ፤ 2001] 15)። በተጨማሪ ዋልተር ማርቲን *Rise of the Cults* በሚል ርእስ ካዘጋጁት መጽሐፍ ውስጥ ጠቅሰው አቶ ተስፋዬ እንዳስቀመጡት፤ “በጭሩ ኑሳቄ ማለት፤ ርቀዕ ከሆነው የክርስትና አስተምህሮ ዐበይት ትምህርቶችን የሚከድ ማለት ነው” ብለዋል። *እዚያው* ገጽ 14።

³⁰ D. R. MacConnell, *A Different Gospel* (Peabody: Hendrickson, 1988)

እንደ እነዚህ ያሉ ሰዎች የክርስቶስን ሐዋርያት እንዲመሰሉ ራሳቸውን እየለወጡ፤ ውሸተኞች ሐዋርያትና ተንኮለኞች ሠራተኞች ናቸውና። ይህም ደንቅ አይደለም፤ ሰይጣን ራሱ የብርሃንን መልእክ እንዲመሰል ራሱን ይለውጣልና። እንግዲህ አገልጋዮቹ ደግሞ የጽድቅን አገልጋዮች እንዲመሰሉ ራሳቸውን ቢለውጡ ታላቅ ነገር አይደለም፤ ፍጻሜአቸውም እንደ ሥራቸው ይኾናል (2ቆሮ. 11፡13-15)።

የኑሳቄ ትምህርት በማር የተለወሰ መርዝ እንደ ማለት ነው። ወይም በረግረግ ላይ እንደ በቀለ ለምለም ሣር አማልሎ በማሰጠም ብዙ ጥፋትም የሚያደርስ ዐዘቅት ነው። ዘነብ ኢትዮጵያዊ (ደብተራ) እንኳ እንደ ታዘባቸው፤ “ጉንዳን በደረሰበት እንደሚቆነጥጥ፤ መናፍቃንም በደረሰበት ጤና የላቸውም [ጤና አይሰጡም]።” እንግዲህ፤ በጥንቷ የጌታ ቤተ ክርስቲያን መካከል ተከሠቶ የነበረው ይኸንን መሳይ ችግር ነበር።

ሐዋርያቱ የተከላቸውን አብያተ ክርስቲያናት አደራጅተው ዕልፍ ከማለታቸው አግር በአግር ተከትለው በእግዚአብሔር ጸጋ የተተከሉትን ቅዱሳን በትምህርት ነፋስ በማፍገምም የሚነቅሉ ቢጸ ሐሳውያን (ሐሰተኛ ወንድሞች)፤ ሐሰተኞች ሐዋርያትና የዐመፃ ደመወዝን የወደዱ ክፉ ሠራተኞች ከውስጥ ይፈለፈሉ እንደ ነበር በዐዲስ ኪዳን መጻሕፍት ውስጥ ተጽፎ ቀርቦልናል።

መጽሐፍ ቅዱሳችን እንደሚያስተምረን፤ ለእያንዳንዱ እውነተኛ አካል፤ አጻፋ-ሐሰት (*Counterfiet*) ነበረው። ለምሳሌ ያህል ለእውነተኛው መሲሕ፤ ሐሳዊ መሲሕ [ሐሰተኛ ክርስቶስ] (ማቴ. 24፡24)፤ ለወንድሞች፤ ቢጸ-ሐሳውያን [ውሸተኞች ወንድሞች] (2ቆሮ. 11፡26)፤ ለክርስቶስ ወንጌል፤ ሌላ ወንጌል (ገላ. 1፡6)፤ ለሐዋርያት፤ ሐሰተኛ ሐዋርያት (2ቆሮ. 11፡13፤ ራእ. 2፡2)፤ ለነቢያት፤ ሐሰተኛ ነቢያት (2ጴጥ. 2፡1)፤ ለመምህራን፤ ሐሰተኛ መምህራን (2ጴጥ. 2፡1) ነበሩ፤ ዛሬም አሉ። መነሻቸውም፤ በአብዛኛው፤ ከውስጥ መሆኑ ሲታይ “ጤና የማጣቱን” ነገር አስከፊ ያደርገዋል።

ስለዚህም ነበር ጳውሎስ የኤፌሶን ሽማግሌዎችን እንዲህ ሲል ያስጠነቀቀው፤

በገዛ ደሙ የዋጁትን የእግዚአብሔርን ቤተ ክርስቲያን ትጠብቁለት
ዘንድ መንፈስ ቅዱስ እናንተን ጳጳሳት አድርጎ ለሾመባት ለመንጋው
ሁሉና ለራሳችሁ ተጠንቀቁ። ከሄድሁ በኋላ ለመንጋው የማይራሩ
ጨካኞች ተከላዎች እንዲገቡባችሁ፤ ደቀ መዛሙርትንም ወደ
ኋላቸው ይስቡ ዘንድ ጠማማ ነገርን የሚናገሩ ሰዎች በመካከላችሁ
እንዲነሡ እኔ ዐውቃለሁ (ሐዋ. 20:28-29)።

ይህ ማስጠንቀቂያ የተሰጠው ሊመጣ ያለው አስፈሪ ዘመን በታየው ሐዋርያ
ነበር። የተናገረውም አልቀረ ቤተ ክርስቲያን በሐሰተኛ ትምህርቶች ትታመስ
ጀመር። ውሎ አድሮ ቅይጥነት እግሩን አስገባ፤ ኖስቲካዊ ኑፋቄም³¹ ጥንስሱ
መታየት ጀመረ፤ ይሁዲያዊ እርሾ³² በሃይማኖት ቅናት እየተጀበነ በየበታው

³¹ ኖስቲኮች (Gnostics) የልዩ ልዩ ሃይማኖታዊ እንቅስቃሴዎች ተከታይ ሲሆኑ፤ ድነት
በዕውቀት እንደሚገኝ አጽንዖት የሚሰጡ ቡድኖች ነበሩ። በተጨማሪም፤ ኑባሬያዊ ምንታዊ
(Existential Dualism) የትምህርታቸው መግለጫ ነበር። ምንም እንኳን ኖስቲካዊነት
የቤተ ክርስቲያን ዋነኛ ተገዳዳሪ የኑፋቄ ትምህርት በመሆኑ የወጣው ከ2ኛው ምእት ዓመት
በኋላ ቢሆንም ቅሉ፤ የዚህ ግሪካዊ፤ ዕውቀት ቀመስና የአረማዊ ብሔት-ውና ቅይጥ ትምህርቱ
ዳር ዳርታ ወደ ቤተ ክርስቲያን ሾልኮ መግባት የጀመረው በጳውሎስ የእገልግሎት ዘመን እንደ
ነበር የቆላስይስ መልእክትን ብቻ በማየት መረዳት ይቻላል።

³² ለምሳሌ በገላትያ አብያተ ክርስቲያናት የተከሰተውን ልብ ይሏል። ጳውሎስ ከሰበከው የጸጋ
ወንጌል ጋር የሚገረር ሾኖ የተገኘውና በገላትያ ቤተ ክርስቲያን ውስጥ እየተዛመተ የነበረው
“ሌላ ወንጌል” (ገላ. 1:6-7) ከእግዚአብሔር ጋር ወደ ሚደረግ ቃል ኪዳናዊ ኅብረት
ለመግባት ግዝረትን እንደ አስፈላጊ እርምጃ የሚቁጥር እንግዳ አስተሳሰብ ነበረው (ሐዋ.
15:24፤ ገላ. 5:2፤ 6:12)። የገላትያ ምእመናንን “እርነት ይሰልሉ ዘንድ” ሾልከው በስውር
የገቡና (ገላ. 2:4) “የሚያናውጡ” የተባሉት አዋኪዎች (ገላ. 1:7)፤ በዚህ ማባበል በተሞላው
አስተምህሮአቸው በመጠቀም የሰሟቸውን ከጸጋው በመለየት፤ ከክርስቶስ እንዲገነጠሉ ከጫፍ
አድርሰዋቸው ነበር (ገላ. 3:1፤ 4:19፤ 5:2:4)። እነዚሁ አሳቾች፤ በአሕዛብ ለማኞች
መካከል የራሳቸውን የሕግ ጠባቂነት ተልእኮ በማስፋፋት ላይ የነበሩ አይሁድ ክርስቲያን
አስተማሪዎች ሲሆኑ፤ ሐቁ ግን ሲመረመር “ሐሰተኛ ወንድሞች” (ገላ. 2:4) ነበሩ። ጉዳዩ
ጳውሎስን ምን ያህል እንዳስደነገጠውና እንዳስቆጣው በቀላሉ ከመጽሐፉ መረዳት ይቻላል።
ስለዚህም፤ ሐዋርያው ጳውሎስ በገላትያ ቤተ ክርስቲያን የተነሳውን መሠረታዊ ችግር
ለማስወገድ የሰጠው ምላሽ ሥር ነቀል ርምጃ መውሰድ ነበር።

ሾልከው በሚገቡ አቀንቃኞቹ አማካይነት ይዛመት ነበር። ይህም ብቻ ሳይሆን
አረማዊ ቅይጥነት³³ እዚህም እዚያም እየተከሠተ፤ ዐዲሱ የእምነት ማኅበረ
ሰብ በዙሪያው ካለውና ተለይቶት ከወጣው ኅብረተ ሰብ የተለየ ቅዱስ ሕዝብ
መሆኑ እንዳይንጸባረቅ ሊታገለው ሞክሯል። በተጨማሪም “ዐይን ያወጡ”
ሰይጣናዊ³⁴ ልምምዶችና ሌሎችም ችግሮች ቤተ ክርስቲያንን በጽኑ ፈትነዋል።

ይሁንና ሐዋርያቱና በጊዜው የነበሩት የቤተ ክርስቲያን መሪዎች በወሰዱት
ጠበቅ እና ጠለቅ ያለ አስተምህሯዊ ተጋድሎ ቤተ ክርስቲያንን ከጥፋት
ተከላከለዋል (ለምሳሌ፡- ሐዋ. 15:1-29፤ ቆላ. 2:4፤ ይሁዳ 1:3)። ጳውሎስ
ስለዚህ ተጋድሎው ሲናገር፤ “የወንጌል እውነት በእናንተ ዘንድ ጸንቶ እንዲኖር
ለአንድ ሰዓት እንኳ ለቅቀን አልተዘገገላቸውም” (ገላ. 2:5) ይላል፤ በጌታ
ጸጋና በጎይሉ ችሎት በበዛላቸው ጥበብ፤ ወደ ኋላ ሳያፈገፍጉ፤ ችግሮቹን
በጽናት ተጋፍጠዋቸዋልና!

ይህ መጋፈጥ (confrontation) ታዲያ የሰውን ፊት አይቶ የሚታጠፍ ዐንገት
አልነበረውም። በራሳቸው በሐዋርያቱ መካከል እንኳን ከጸናው የእምነት
ትምህርት ማፈግፈግና ፍንገጣ በታየ ጊዜ የመጋፈጡ ሥራ ተግባራዊ መሆኑ
አልቀረም። ሐዋርያው ጴጥሮስና በርናባስ አይሁድ ክርስቲያኖችን ለማስደሰት
ብለው “እንደ ወንጌል እውነት በቅንነት እንዳልሄዱ” በተገኙበት ወቅት፤
ጳውሎስ ጴጥሮስን ያለማመንታት “ፊት ለፊት” ተቃወመው፤ ምክንያቱም
ጴጥሮስ “በግልጽ ስቶ ስለ ነበር” (ገላ. 2:11 ዐመት)፤ “ይፈረድበት ዘንድ
ይገባ ነበር” (ገላ. 2:11:14)።

³³ ለምሳሌ ያህል፤ ጳውሎስ ለቆሮንቶስ ክርስቲያኖች የጸፈውን የመጀመሪያ መልእክት
ይመለከታል። በቆሮንቶስ ቤተ ክርስቲያን ውስጥ ከተከሠቱት ችግሮች መካከል የእንዳንዶቹ
ምንጭ በዙሪያቸው ካለውና ከወጡበት ሃይማኖታዊና ማኅበራዊ ጉታ የተዘገነ አስተሳሰብና
ልምምድ ሲሆን፤ ያንን አስተሳሰብና ልምምድ ደግሞ ከዐዲሱ እምነታቸው ጋር በማሰባቀል
የተገኘውን ነገር ቅይጥነት (syncretism) ልገለው እንችላለን ነው።

³⁴ ለምሳሌ፡- 1ጢሞ. 4:1-2፤ 1ቆሮ. 10:21፤ 2ቆሮ. 11:3፤ ያዕ. 3:15 ይመልከታል።

ይህ ክፍል የሚያስተምረን ነገር ጥልቅ ነው። በሐዋርያቱ መካከል እንኳ ምን ያህል መተራረም እንደ ነበረ ስንመለከት ያስቀናናል። በእነሱ መካከል እንደ “አዕማድ መሰለው” (ገላ. 2፡9) ከሚታዩት አንዱ ጴጥሮስ ነበር። ሹኖም ሰው ነበርና ተሳሳተ፤ ወይም ሳተ። ስሕተቱም ሌሎችን ጨምሮ የሚያበላሽ በመሆኑ “እንደ ወንጌል እውነት እንዳልሄዱ” ታዩ። በዚህ ጊዜ ግን ጳውሎስ የእውነት ልምጩን ይዞ ከተፍ አለ፤ አረማቸው። እንግዲህ ጥንታዊቱ ቤተ ክርስቲያን ችግር ቢገጥማትም እንኳ መፍትሔ ለመውሰድ አታመነታም ነበር።

የሐዋርያቱም ዘመን ካለፈ በኋላ በነበረው የቤተ ክርስቲያን አበው የአገልግሎት ዘመን በአብዛኛው የሚድትራኒያን ዓለም ውስጥ ወንጌል መሰበኩና የክርስትና መስፋፋትን ተከትሎ አሠቃቂ የሐሰት ትምህርቶች እንደ አሸን ፈልተው ነበር።³⁵ አብዛኛዎቹ የስሕተት ትምህርቶች የሚያነጣጥሩት ደግሞ በመሠታዊ የክርስትና እምነቶች ላይ መሆኑ ሲታይ ምን ያህል አደገኛ እንደ ነበሩ መገንዘብ ይቻላል።³⁶ እነርሱን ለመመልከት መሞከር “ዐባይን በጭልፋ” ስለሚሆን እንሞክረውም። በርግጥ፤ የአስተምህሮ ችግሮች በቤተ ክርስቲያን ታሪክ ዘመን መኖራቸውን ለማሳየት ገና ሐዋርያቱ በሕይወት እያሉ የነበረውን በምሳሌነት ተመልክተናልና በቂ ማሰረጃ ይሆናል።

ስለዚህም፤ ይህንኑ አሳሳቢ ጉዳይ በገዛ ዘመናችን ምን እንደሚመስል ወደ ማየቱ መሻገር ይቻላል። ቀጥታ የዘመናችንን የአስተምህሮ ድብልቅልቅ ማየት ከመጀመራችን አስቀድሞ ግን፤ ችግሮቹ እንደ ጅብ ጥላ በቅለው ለማደራቸው ምክንያት የሆነውን አስተሳሰባዊ ውቅር እንቃኛለን፤ እርሱም ድጎረ ዘመናይነት (postmodernism) ይባላል።

³⁵ W. H. C. Frend, *The Rise of Christianity* (Philadelphia: Fortress, 1984) 305-30.

³⁶ ቀደምት እና ደገርት የቤተ ክርስቲያን አበው የተነሡበትን ዘመን ብቻ ለአብነት ያህል ብንወስድና ዋነኞቹን ጉባኤያት (ኒቂያ፣ ቊርሰጥንጥንያ፣ ኤፌሶንና ኬልቄዶን) ከግምት ብናስገባ፤ የጉባኤያቱ ዐበይት ነገረ መለኮታዊ ርእሰ ጉዳዮች የነበሩት ትምህርተ ሥላሴ፤ ነገረ ክርስቶስ፤ ነገረ መንፈስ ቅዱስ፤ መሆናቸውን እናስተውላለን። ጉባኤያቱ ያሳለፏቸው ውሳኔዎችም በነዚህ ርእሰ ጉዳዮች ላይ የተነሡ ሃሳቦችን መገንባት፤ ርቱዕ የሆነውን ትምህርት ማጽናትና ስሕተቱን ማውገዝ ላይ ያተኮሩ እንደ ነበሩ ይታወቃል።

1.4 ዘመናችንና የአስተሳሰብ መዋቅሩ ምን ይመስላል?

የአኔና³⁷ የአናንተ ዘመን ከሚታወቅበት በርካታ መገለጫዎቹ አንዱ በሐሳብ ትርምስ መጥለቅለቁ ነው። ዘመናችንን ድጎረ ዘመናይ ዓለም (Postmodern World) ይሉታል። የዘመናዩ (Modernism)³⁸ ሐሳብ ዘመን ማግለት መሆኑ ነው። የዚህን አስተሳሰብ ፍልስፍናዊ፣ ፖለቲካዊ፣ ታሪካዊና ሃይማኖታዊ ውቅር ለማሳየት በታውም ሹኔታውም አይበቃንም። በዐጭሩ ለማሳየት የተፈለገው የዚህ አስተሳሰባዊ ጠገግ በዘመናችን የክርስትና አስተምህሮ ላይ ማጥላቱን ብቻ ነው።

ድጎረ ዘመናይነት በጎልዮ፤ በነቢብ ሆነ በገቢር (በሐሳብ፤ በቃልም ሆነ በተግባር) ማእከላዊ ቢጋርና ንድፍ የሌለው የተውተፈተፈ ብትን ዓለም ነው። ላዕላይ ሥልጣን ብሎ ነገር የማያውቀው፤ የእውነትን ፍጹምነት የማይቀበል፤ እንጻራዊነትን እየዘመረ፤ ወጥና ደርዝ ያለውን ታሪክና ትውፊት የሚያድፋፋ፤ “ክፍቱን ያደረ” ቤት ነው። በዚህ ነባራዊ (ቀደምት) እና ቅቡል ሐሳቦችን በመደምሰስ ልክፍት በተጠመደ ፍልስፍናዊም ሆነ ሃይማኖታዊ ዐውድ የጋራ ማእከል የሚባል ነገር የለም፤ አንድ ጠቅላይ የታሪክ መሥመር አይታወቅም።

³⁷ ይህ ጽሑፍ፤ በተለመደው የጥናታዊ ጽሑፍ አቀራረብ ድንጋጌ መሠረት፤ የመጀመሪያ መደብ ነጠላ ቊጥር አመላካቹን ተውላጠ ስም (“እኔ”)ን “አልጠመም”። ለምን የተባለ እንደሆነ፤ የዚህ ጽሑፍ አቅራቢ ራሱን ከዳር ያኖረ “የደላው ታዛቢ” ሳይሆን፤ ከናንተው ጋር በርእሰ ጉዳዩ ላይ “ዐብሮ ቃታች” ሆኖ ስለተገኘ ብቻ ነው።

³⁸ ዘመናይነት (Modernism) በዚህ አገባቡ ጥቅም ላይ የዋለው፤ “የጊዜውና ዘመን አመጣሽ” የሆነውን ነገር ለመወከል አይደለም። የመካከለኛውን ዘመን ማክተምና የዘመን አብርሃን/አብራሄ (Enlightenment) መከሠትን ተከትሎ የመጣውን የአስተሳሰብ ንጽረት ለማመልከት ነው። በቅደም ተከተላዊ አሰላለፉም ብናስቀምጠው፤ ሰው ከእምላካዊነት (Theism) ወደ እምላካኛነት (Deism) ተንሸራቶ በመጨረሻ ወደ እምላክ የለሽ ለላማኝነት (Atheism) የሰረገበት ቅድድ ዐጥሩ ነበር—ዘመናይነት። ድጎረ ዘመናይነት የተባለው ንጽረተ ዓለም እንግዲህ ዘመናይነትን ተከትሎ ከ20ኛው ምዕተ ዓመት መግቢያ ጀምሮ መንሰራፋት የጀመረ የዘመናችን የአስተሳሰብና ንጽረተ ዓለማዊ መሥመር መሆኑ ነው።

ወንድማችን አቶ ምኒልክ አስፋው “በጥቅጥቅ ዓለም”³⁹ ነው በማለት እንደ ጠሩት መኾኑ ነው።

ድንገር ዘመናይነት ለዘመናይነት የተሰጠ ጥበቅ የዐጸፋ ተቃውሞ ነው። እነርሱ እንደሚሉት “በዘመናይነት ዓለም ሰዎች ሰብአዊ ዐቋማቸው በአመክንዮ፣ በቅላዊ ተጨባጭነትና በሳይንሳዊ መርሆዎች እየተሸረሸረ ተናግቶ ነበር። በሰብአዊ ተፈጥሮአችን ውስጥ ያለ ግላዊ ደመነፍስ (Instinct) በምርታማነት ምኞትና ከተለየ ዶግማዎች በሚመጡ ውሳኔዎች ተገድቧል።”⁴⁰ ስለዚህ ለእነዚህ ምሳሌዎች ማጣቶች ዘመናይነትን ዋነኛ ተጠያቂ ነው በማለት ይከስሳሉ።

በአንጻሩ የድንገር ዘመናዊ አመለካከት “የኔ” ስሜት፣ “የኔ” ምርጫዎችና “የኔ” ደመነፍሳዊ ፈቃድ ለሚባሉት ተገቢ ቦታ ያለው እንደመኾኑ፣ የተሻለው ግላዊ የሕይወት አተያይ ነው በማለት ይሟገቱለታል። በዚህም ምክንያት የድንገር ዘመናዊ ዓለም ትውልድ “ሰዎች ከማሰብ ይልቅ ስሜትን የሚያስቀድሙበት፣ በደመነፍስ የተነቃቃ ትውልድ”⁴¹ ነው። በዚህ ንጽረት ውስጥ ያሉ ሰዎች፣ በትምህርታቸውም ኾነ በኑሯቸው በግልጽ እንደሚታየው፣ ውሳኔያቸውንና ጠባያቸውን የሚቆጣጠሩ ማንኛውም ዐይነት “ውጪያዊ” መርሆዎችና የሥልጣን ምንጮች ምሳሌዎች አይሰጧቸውም።

ይህ ድንገር ዘመናይነት የተባለ የአስተሳሰብ ደመና ባጠላበት ዓለም የእውነትን ፍጹምነት የሚያስተባብሉ ዐቋሞች እንደ አሸንፎ ፈልተዋል። መደበኛ መለኪያ የማይሻው ትውልድ በአንጻራዊነት ሐሳብ በመጠመዱ “የታየኝና የተረዳሁት እውነት ነው” ካለም ሰንብቷል። ይህ ዐይነት ውዥን-በር መሠረታዊ መናጋት ከፈጠረባቸው ሥፍራዎች መካከል ይበልጡ የእምነት ቤቶች መኾናቸውም

³⁹ ምኒልክ አስፋው፣ ክርስቲያናዊ ሥነ ምግባር (ዐዲስ አበባ፡-አሳታሚ አልተገለጸም፣ 1999 ዓ.ም.) 169-180።

⁴⁰ Ajith Fernando, *Jesus Driven Ministry* (Wheaton: Crossway, 2002) 21.

⁴¹ Laurence W. Wood, “Telling the Old, Old Story in the Post Modern Age,” *The Asbury Herald*, Autumn, 1996, 3.

አልቀረም። ስለዚህም ይኸው የአሰላስሎና አስተሳሰብ መሳከር በክርስትና አስተምህሮ አንጻር ለተከሠቱ በርካታ እንከኖች መፈልፈል በምክንያትነት ሲነሣ የምንሰማው ኾኗል።

እንግዲህ፣ ድንገር ዘመናይነትና የአስተሳሰቡ ሽክም በተጫነው ዓለም የክርስትና እምነት አስተምህሮዊ ወጥነት ምን ያህል ፈተና እንደ ተጋረጠበት ለማናችንም ግልጽ ይመስለኛል። ይህን ለማብራራት አንድ ምሳሌ እንደሚከተለው ላቅርብ።

አንድ ክርስቲያን ጸሐፊ በሮጀርዝቫይል (አሜሪካ) በምትገኝ አንዲት⁴² ቤተ ክርስቲያን መግቢያ ላይ “እግዚአብሔርን ውደድ፣ ባልንጀራህንም እንደ ራስህ አፍቅር፣ ከዚያ የተረፈው የዶክትሪን ጉዳይ ነው” የሚል ምልክት በሰሌዳ ላይ ተሰቅሎ ማየቱን ይናገራል። ይለጥቅናም፣ “መልእክቱ እኮ ግልጽ ነው፤ ‘እግዚአብሔርንና ባልንጀራን መውደድ እጅግ አስፈላጊ ነው፤ ዶክትሪን ግን ያን ያህል በጣም አስፈላጊ በኾኑት ተርታ አይደመርም’ እንደ ማለት ነው” ሲል ጥልቅ ጎዘትን ይገልጣል። በዚች ቤተ ክርስቲያን መግቢያ ላይ ተሰቅሎ የታየው ይህ አባባል “የበርካታ አሜሪካውያንን ሃይማኖታዊ አስተሳሰብ የሚናገር” ስለ መኾኑም ጸሐፊው አስተያየቱን አስፍሯል።⁴³

ይህ ዐይነት የተዛባ አስተሳሰብ በእኛም አገር ክርስቲያኖች ዘንድ ስለመኖሩ የተሠራው መጠነኛ ጥናት አመለካከታችን። አሁን፣ አሁን እየተለመዱ ከመጡት አባባሎች መካከል የሚከተሉትን አስተሳሰቦች “አልሰምታችሁ” ይኾን?

⁴² መረጃውን ባገኘሁበት ምንጭ ላይ የተጠቀሰው የቤተ ክርስቲያኒቱ ስም በእኛም አገር ከምትገኝ አንዲት ቤተ እምነት ጋር የሰም መመሳሰል ስላለውና ምሳሌው ያልተፈለገ ትርጓሜ እንዳይሰጠው ስለፈለግሁ፣ ስያሜውን ኾነ ብዬ አውጥቼዋለሁ። በሌላ በኩል፣ በአሜሪካን አገር የምትገኝን ቤተ ክርስቲያን በምሳሌነት መጠቀሙ ያስፈለገው በርካታ አስተምህሮአዊ ነፋስ ወደኛ አገር የሚነፍሰው ከወደዚያ የመኾኑን ሐቅ ለማመላከት ነው።

⁴³ ስቲቭ ከሌይን የተባለ ጸሐፊ እንዳተተው። Steve Klein, via *The Bulletin of the Church of Christ at New Georgia*, August 26, 2007.

“በዶክትሪን መነታረክ ምን ይፈይዳል? ዋናው ነገር ስብከተ ወንጌልና እግዚአብሔርን ማምለክ ነው”፤

“ዶክትሪን ላይ ማክረር የሚከፋፍል ስለኾነ አጽንዖት መስጠት አያስፈልግም”፤

“በነባር አስተምህሮዎች ላይ ቸክ ማለት እግዚአብሔር በተቀቡ አገልጋዮቹ በኩል የሚያመጣቸውን ዐዳዲስ መግለጦች እንዳናገኝ ይጋርድብናል”፤

“የተማሩትስ የት ደረሱ? ምን ለውጥስ አመጡ?”

“የመጀመሪያዎቹ የኢየሱስ ደቀ መዛሙርት ‘ያልተማሩ’ (ሐዋ. 4፡13) አልነበሩምን? እኛን ምን አድርጉ ትሉናላችሁ?”

“ትምህርት፣ ትምህርት የሚባለው ጣጣ የመጣው ዐዳዲስ የተነሡልንን ‘ባለ ራሳቸውን’ ለማቀጨጭ ታስቦ ነው”፤ ወዘተ.

እንግዲህ እነዚህንና እነዚህን የሚመሳሰሉ ሐሳቦችን የሚናገሩ፣ እንዲሁም ለአስተምህሮና አስፈላጊነቱ ጭምር ትኩረት የሚነፍጉ ክርስቲያን ወገኖች መኖራቸውን መታዘብ ተችሏል።

በጥናቱ ወቅት ማስተዋል እንደ ተቻለው፣ ዋነኛው ትኩረት፣ “ጌታን ማምለክ” (በዝማሬ መኾኑ ነው)፣ “ጠንካራ የጸሎት ሕይወት ያለው ሰው መኾን”፣ “እግዚአብሔር በምድራችን ሲከበር ማየት”፣ “የፈውስና ተአምራት መግለጥ” አስፈላጊነት፣ “የሕንጻ ግንባታና ልማት መቀላጠፍ”፣ ኢትዮጵያን እያጋጠማት ነው ስለሚባለው ወይም በቅርብ ዓመታት ልትደርስበት እንደምትበቃ ስለተተነበየው አጠቃላይ ምጣኔ ሀብታዊ ብልጽግናና ዕድገትን በመንተራስ የእግዚአብሔር ጉብኝት ማስረጃ መኾኑን አጽንዖት መስጠትና የመሳሰሉት ዋነኛ፣ ተፈላጊና ተቀዳሚ ነገሮች መኾናቸውን በተለያዩ መንገድ ተናግረዋል።

በመሠረቱ እነዚህ የተዘረዘሩት ሁሉ (ምናልባት ከመጨረሻው በቀር) ቀጥተኛ የነገረ መለኮት ችግር የሌለባቸው፣ ክርስቲያናዊ አስተሳሰቦች ስለመኾናቸውና እንደ እውነተኛ ምእመናንም ልንለማመዳቸው እንደሚገባ ጸሐፊው ቅንጣት ጥርጥር የለውም። ነገር ግን የእነዚህ ተጠቃሾች መኖር ወይም አስፈላጊነት አስተምህሮን ችላ ለማለት የዋለ እንደኾነ ነው ቀውስ ተፈጠረ የሚባለው።

ዐልፎ ዐልፎ በተጐበኙ አጥቢያዎች ለማስተዋል እንደ ተቻለው፣ በአብዛኞቹ ማኅበራት ውስጥ ተመሳሳይ ጉድለት ይታያል። ይኸውም፣ በዕለተ አሁኑ በሚካሄደው “የአምልኮ መርሐ ግብርና” በ“ፈውስ መርሐ ግብር” ወቅት የጠጠር መጣያ የማይገኝባቸው የመሰብሰቢያ አዳራሾች፣ “በትምህርት መርሐ ግብራቸው” ጊዜ “የተወረረ ከተማ” መምለላቸው ተረጋግጧል። “ምዕመኑ ትምህርት ስለማይወድ ነው” የሚባለውን የተለመደ ወቀሳ ታክከን ወደ አንድ አቅጣጫ ያዘመመ ድምዳሜ ላይ መድረስ አግባብ አይኮንም። ምክንያቱም ልናያቸው በቻልነውና በሳልና ጠንካራ ተከታታይ ትምህርት ሲሰጥባቸው በነበሩ ጥቂት አጥቢያዎች ውስጥ ቦታ ለማግኘት ሲጋፉ የነበሩ ምእመናንን መመልከት ተችሏል።

ለማንኛውም፣ የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን በዘመናችን በርእሰ ጉዳያችን አኳያ የገባችበትን ውጥንቅጥ ለማሳየት በርካታ አስረጂዎችን ለማቅረብ ይቻል ነበር። ኾኖም ግን ይህ የዚህ መጽሐፍ የቤት ሥራ ባለመኾኑ አልተገባበትም። እዚህ ቦታ የአስተምህሮ ችግሮቹንና ተያያዥ ጉዳዮችን ብቻ በጥቂቱ ከነካካን ይበቃናል። እናም፣ እነርሱን ወደ ማየቱ መሻገር አግባብ ይኾናል።

ክፍል ኹለት

የክርስቲያናዊ ለብተምህር ችግሮች

ቅኝት

በድኅረ "ነጻነት"

2. የአስተምህሮ ትግሮች ቅኝት በድኅረ

“ነጻነት”

ይህ ክፍል የጥናታችን የመጀመሪያ ዐቢይ ክፍል ነው። በዚህ ክፍል ውስጥ ወንጌላዊው ክርስትና ከአስተምህሮ አኳያ ያጋጠሙትን ፈተናዎች በመዳሰስ ትግሮችን የምንነቅስበት ይኾናል። ትግሮች ለመሻሻል፣ ለዕድግና ለውጥ የሚከፈሉ ዋጋዎች ናቸው። “ትግሮችን መረዳት የመፍትሔው ግማሽ መንገድ ነው” ይባላልና ትግሮቻችንን በትክክል ከለየናቸው አትራፊዎች እንኾናለን። ሰው ትግሩን ካላወቀው እንዴት መፍትሔ ሊፈልግ ይችላል?

ርግጥ ሰው ሁሉ ትግሩ ሲነገረው ይወዳል ማለት አይቻልም። ምናልባት አንዳንድ ወገኖች “ስንት ሊወራ የሚገባው መልካም ነገር እያለ ትግር መዘርዘሩ ምን ይጠቅማል” በማለት ሲናገሩ ልንሰማ እንችላለን። በርግጥም ባለፉት ሁለት ዐሣርት ዓመታት ውስጥ የታዩና የተከናወኑ እግዚአብሔርን ለማመስገን ምክንያት የሚኾኑ ብዙ ነገሮች መኖራቸውን ማንም አያስተባብልም። ሊጠቀሱ የሚችሉና የሚገባቸውም የነጻነት ማግስት በረከቶች ቢኖሩም እንኳ፣ መነሻችን እነሱን መዘከር ባለመኾኑ አልተነሡም ይኾናል እንጂ ሳይኖሩ

ቀርተው አይደለም። ለነገሩ ማመልከቻዎቹ ያሉን ከኾነ ማን ይወስድብናል? መጥፎው ካልታረመ አሉን የምንላቸው መልካም ነገሮችን ያበላሽብን የለምን?

ይልቅስ ተከማቹ በምንላቸው ፍሬዎች ላይ ብቻ አተኩረን ከመሰረቅ ይልቅ፣ የከበቡንን ችግሮች ለቅሞ በማውጣት ለመታረም መትጋቱ የተሻለ ይኾናል። ራሳችንን ለማታለል ካልሞከርን በቀር አሳሳቢ ችግሮች መኖራቸው ግልጽ ነው። ሰከን ብለን ካሰብነው፣ አንድ አጥኚ እንደ ገለጹት፣ “በቀጥር ጥቂት ያልኾን መንገዶች ተፈጥሯዊ ሂደቷን ተከትላ ከምትጓዝ የክርስቶስ ቤተ ክርስቲያን አፈንግጦን ልባችን ወደ ተሳበበት ኢ-መንፈሳዊ አቅጣጫ እያቀናንና መንፈሳዊውን ገበታ እያመሰን መኾኑን ማንም ሊነግረን አይገባም።”⁴⁴

ስለዚህ ከአስተምህራዊ ቀጥታኛነት በላይ ልማዳችን፣ ከምግባራችን ይልቅ ግርግራችን በጣሙን በናረበት በዚህ ዘመን ያጋጠሙንን ችግሮች አለማየትና አለማሳየት እንዴት ይቻላል? ንጉሡ ሴዴቅያስ የሐሰት ትንቢት እየሰማ ያለአግዚአብሔር ጸጋና ቃል ከተሰበረለት የአንጨት ቀንበር ይልቅ የነቢዩ ኤርምያስን ድምፅ አድምጦ ቢኾን ኖሮ ከመጪው ጥፋት በተረፈ ነበር (ኤር. 28፡2-13፤ 2ነገ. 25)። እኛም “ሰለጭብጥ ገብሰና ስለ ቀሬሽ እንጀራ” (ሕዝ. 13፡19) ከሚያዋክቡና “በጥርሳቸው መኻል ስለ ነከሱት” አንዳች ነገር (ሚኪ. 3፡5) የሕዝቡን መጠለያና የሕይወት ስንጥቅ “ያለ ገለባ ከሚመርጉ” (ሕዝ. 22፡28) ዘመነኞች ማባበያ ይልቅ ያለንበትን ችግሮች ፈልፍለን ብናወጣና ለማስተካከል ብንጥር እንጠቀማለን እንጂ አንጐዳም። እዚህ ለማድረግ የተሞከረውም ይኸው ብቻ ነው፤ እነሆ፣ እንግዲህ፣ ችግራችንን እንዳስሰ ዘንድ እንራመዳለን።

ይህ ማለት ግን እያንዳንዱ ዝርዝር ተግዳሮት ምንጥር ተደርጎ እዚህ ቦታ በነቂስ ይሰደራል ማለት አይደለም፤ ሸረ፣ በፍጹም! ለአስረጂነት ይኾኑ ዘንድ፣ ጉልሃን ግድፈቶችን ብቻ በመለየት፣ ግንዛቤ ለመያዝ፣ ለጸሎት፣ ለውይይትና ርምጃ

⁴⁴ ፍቅረየሱስ፣ ደቀ መዝሙር፣ 3።

ለመውሰድ እንድንበቃ የሚያስችሉ ነገሮችን ከማቅረቡ ላይ ትኩረት ካደረግን በቂ ይኾናል።

“አሳሳቢ ሹኔታ ውስጥ ያለች ቤተ ክርስቲያን”

የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን በድሎችና በዕድሎች ብቻ የተከበበች መስላ ለምትታያቸው ወገኖች ይህ ጥረት ከንቱ ድካም ሊመስላቸው ይችላል። ነገር ግን ቤተ ክርስቲያን ልትጨነቅበት የሚገባ ሹኔታም ውስጥ እንዳለች መናገር ተገቢ የኾነበት ወቅት ላይ እንገኛለን።

ይህን ለማድረግ የሚገፋፋን ነገር ምንድነው? ይህን የምናደርግበት ምክንያት ያለንበት ሹኔታ “አሳሳቢ” ስለ ኾነ ብቻ ነው። ይህን ስለ ለምን እንላለን? ይህን የምንለው በደፈናው አይደለም። ወይም የጸሐፊው የግል አመለካከት ስለ ተጫነው አለመኾኑ በሚገባ መታወቅ አለበት። ችላ ብለን የማናልፈው ችግር እንዳለ የተረዱ ወገኖች አሉ። በወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ኅብረትና ሌሎች ተቋማት ተዘጋጅተው በነበሩ የተለያዩ ጉባኤዎችና ዐውደ ጥናቶች ላይ የቀረቡ ጽሑፎችን ስንመረምር የምናገኘው ይህንኑ ያጠናክራልናል። ለምሳሌ ሁለት ወረቀቶችን ብቻ ጠቅሰን የተወሰኑ ዐረፍተ ነገሮችን ብንመግባ የጉዳዩን አሳሳቢነት ቀላጭ አድርጎ ያሳየናል፤

... በየዘመናቱ ከሰደት በኋላ በቤተ ክርስቲያን ውስጥ አደገኛና አሳሳቢ ሹኔታዎች ተፈጥረዋል። የኢትዮጵያ ወንጌላዊት ቤተ ክርስቲያን ዛሬ በተመሳሳይ ሹኔታ ውስጥ መኾንዋን የሚያሳዩ ምልክቶች እየታዩ ያሉበት ዘመን ነው። ስለዚህ አደገኛና አሳሳቢ ሹኔታ ውስጥ ያለች ቤተ ክርስቲያን መኾኗን መገንዘብ መልካም ነው። (አጽጋዎት የተጨመረ)⁴⁵

⁴⁵ ከጳጉሜ 2-5 ቀን 1991 ዓ.ም. ለወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያን መሪዎች በዐዲስ አበባ የኒቨርሲቲ በተዘጋጀ ዐውደ ጥናት ላይ “የመንፈሳዊ መሪነት ምንነት” በሚል ርእስ የቀረበ የጥናት ጽሑፍ፣ ገጽ 8 (እኔ ባገኘሁት ቅጂ ላይ የአቅራቢው ስም አልተገለጸም)።

[የኢትዮጵያ] ቤተ ክርስቲያንና አገልጋዮች በበርካታ ውስጣዊ ችግሮች ተጠምደዋል፤ ሁላችን የምንጋራቸው መሰናከሎች አሉ። ሀገራዊና ዓለማዊ ግፊቶችም በደጃችን ናቸው። ... የአገልግሎት በሮች ተከፍተዋል፤ የአገልጋዮች አዕምሮ ግን ተዘግቷል። የውጭ ምስክርነታችንን ለማሳመር ውስጣችንን ማጥራት የሚገባን ወቅት ላይ ነን።⁴⁶

ክርስትና ራሱን መዛኝ፣ ጎያሲና ገምጋሚ እምነት ነው። በእግዚአብሔር ቃል መነጽር ሕይወታችን ይለካል። እምነታችን፣ ኑሯችን፣ ልምምዳችንና ሥርዐተ አምልኮችን ይመዘናል። ለዚህም ክርስቲያን ሁልጊዜ ለመማር ዝግጁ መሆን አለበት። እንዲሁም ለመታረምና ንስሐ ለመግባት ፈጣን ምላሽ እንድንሰጥ ጥሪያችን ያስገድደናል። መታረምና ንስሐ መግባትም ራስን ዝቅ ማድረግና ትሕትናን ይጠይቃል። ለመልካም ሥራ ተነቃቅቶ ሌሎችን ወደ መልካም ጎዳና መመለስ የሚቻለው ካለንባቸው ችግሮችና ጥፋቶች ስንታረም መሆኑ ግልጽ ነው። ለራሱ ያልተመለሰ ሰው ሌላውን “ተመለስ” ለማለትስ እንዴት ይቻላል?

ይህንን ከግምት በማስገባት የዘመናችን ቤተ ክርስቲያን በክርስቲያናዊ አስተምህሮና ተያያዥ ጉዳዮች አኳያ ያለችበትን ሹኔታ ለማሳየት የሚያስችሉ ተጨባጭ ነጥቦችን በማውጣትና የችግሩን መኖር ብቻ ሳይሆን አሳሳቢነቱንም ሊያመለክቱ በሚችሉ ከሥተቶችና ሹኔቶችን ርስ በርስ በማገናዘብ እናያለን። የምናነሳቸው ጉዳዮች መሠረታዊ የአስተምህሮ መናጋት ሊፈጥሩ ከሚችሉት መካከል ጥቂቱን እንጂ፣ ጥቃቅን መደነቃቀፎችን ሁሉ አይኾንም። እነርሱም የሚከተሉት ናቸው።

⁴⁶ እንዳለ፡ የኢትዮጵያ አብያተ ክርስቲያናት 1።

2.1 የሥልጣን ምንጭ መዛነፍ

የቅዱስ መንፈሱና የቅዱስ መጽሐፉ ሥልጣን በእኛ ዘንድ ቸል እንደ ተባለ ልናይ ነው። ንፍጉ-መለኮት (የእግዚአብሔር መንፈስ/እስትንፋስ) ያለበት መጽሐፍ አለ፤ እሱም ሥልጣን ያለው ቃለ እግዚአብሔር ነው። መጽሐፉ ስለ ራሱ ያለው ምስክርነት ይህንኑ ያረጋግጣል። ሥልጣን ያለው መጽሐፍ በእጃችን ውስጥ ተሰጥቶናል። ጳውሎስ ለጢሞቴዎስ ከላከው መልእክት የሚከተለውን ክፍል እናንብብና ሐሳባችንን እናጐልብት፤

ነገር ግን ከፉዎች ሰዎችና ኢታላዮች፣ እያሳቱና እየሳቱ፣ በከፋት እየባሉ ይሄዳሉ። አንተ ግን በተማርህበትና በተረዳህበት ነገር ጸንተህ ኑር፤ ከማን እንደ ተማርኸው ታውቃለህና። ከሕፃንነትህም ጀምረህ ክርስቶስ ኢየሱስን በማመን፣ መዳን የሚገኝበትን ጥበብ ሊሰጡህ የሚችሉትን ቅዱሳን መጻሕፍትን ዐውቀሃል። የእግዚአብሔር ሰው ፍጹምና ለበጎ ሥራ ሁሉ የተዘጋጀ ይኾን ዘንድ፣ የእግዚአብሔር መንፈስ ያለበት መጽሐፍ ሁሉ ለትምህርትና ለተግባር ልብንም ለማቅናት በጽድቅም ላለው ምክር ደግሞ ይጠቅማል (2ጢሞ. 3፡13-16)።

የሥልጣን ምንጭ ምንነት እንደየሚነገርበት ዐውድ ሊለያይ ይችላል። እውነት ፍጹም እንደ ኾነች ለሚታመነው የክርስትና እምነት ብቸኛው የሥልጣን ምንጭ ልዑል እግዚአብሔር ራሱ ነው። የእግዚአብሔር የሥልጣን ልዕልና ከመለኮታዊ ማንነቱ አኳያ ይታያል። አምላክ በመሆኑ ሥልጣን ባሕርይው ነው (1ቆሮ. 15፡24-28)።

የእግዚአብሔር ሥልጣን በማንነቱና በባሕርዩ ላይ የተመሠረተ ነው ስንል፣ ከዘላለማዊ ህላዌው (ዘዳ. 33፡27)፣ ከሁሉን ዐዋቂነቱ — ማለትም ገደብ ከሌለው ጥበቡና ዕውቀቱ (1ሳሙ. 2፡3፣ 1ዮሐ. 3፡20)፣ ከሁሉን ቻይነቱ (ራእይ 19፡6፣ ዕብ. 11፡3) እና ፍጹም ከኾነው ቅድስናና ጽድቅ (1ጴጥ. 1፡16፣ ቲቶ. 1፡2) ጋር የተቆራኘ ነው ማለታችን ነው።

እንግዲህ በመላለሙ (ዩጂኒየን) ላይ ሉዓላዊ ታላቅነትና ሥልጣን ያለው እግዚአብሔር በመንፈስ ቅዱስ ቃሉን ለሰው ልጆች ሰጠ፤ ተናገረ (ለምሳሌ ሕዝ. 16፡1፤ ሉቃ. 3፡2)። መንፈስ ቅዱስ የቃሉ ደራሲም ባለቤትም ነው (2ጢሞ. 3፡16፤ 2ጴጥ. 1፡21)። መንፈስ ቅዱስ የእግዚአብሔርን ጥልቅ ነገር ይመረምራልና የእርሱ የኾነውን ነገር እርሱ እንደ ፈቀደ ይገልጥልናል (1ቆሮ 2፡10-16)። “መንፈስም የእግዚአብሔርን ጥልቅ ነገር ስንኳ ሳይቀር ሁሉን ይመረምራልና፤ ለእኛ እግዚአብሔር በመንፈሱ በኩል ገለጠው” (ቃ. 10) የሚለው ከዚህ የተነሣ ነው።

ስለዚህ፤ በእኛ እንዲያድር የመጣው እርሱ የእውነት መንፈስ የተሰጠን ስለ ክርስቶስ ሊመሰክር፤ ኢየሱስ የተናገረውን ሊያሳስበን፤ ወደ እውነት ሁሉ ሊመራንና የእግዚአብሔር የኾነውን ሊያስተምረን ነው (ዮሐ. 14፡17፡26፤ 15፡16፤ 16፡23)። መንፈሱ የሌለው ሰው የእግዚአብሔር ወገን አይደለምና የእውነት ዕድል ፈንታ የለውም። “እናንተ ግን የእግዚአብሔር መንፈስ በእናንተ ዘንድ ቢኖር፤ በመንፈስ እንጂ በሥጋ አይደላችሁም። የክርስቶስ መንፈስ የሌለው ከኾነ ግን ይኸው የእርሱ ወገን አይደለም” (ሮሜ 8፡9)።

መንፈስ ቅዱስ ያደረገባቸው ምእመናን ግን በመንፈሱ ሥልጣን ሥር ናቸው። “በመንፈሱ ሥልጣን ሥር ያሉቱ ደግሞ በመንፈሱ ለተጻፈው ቃሉ መገዛት አለባቸው።”⁴⁷ መንፈሱ ያደረገባቸው እነዚህ ዐዲሱ የእምነት ማኅበረ ሰብ አስተምህሮአቸውን የሚመሠርቱበትና የሚመሩበት የእግዚአብሔርን ቃል የያዘው የእግዚአብሔር መጽሐፍ አላቸው ማለት ነው። ስለዚህ እውነተኛው ክርስትና ቅዱሳት መጻሕፍት ያሉት ብቻ ሳይኾን፤ እነዚሁኑ መጻሕፍት ብቸኛ የሥልጣን ማዕከል አድርጎ የሚቈጥር እምነት ነው (ለምሳሌ፡- 1ቆሮ. 14፡37፤ 2ጴጥ. 3፡16፤ 1ተሰ. 2፡13 ይመልከቱ)።

⁴⁷ J. I. Packer, *Keep In Step with the Spirit* (Leicester: IVP, 1984) 239.

በአስተርዕዮተ እግዚአብሔር (በእግዚአብሔር መገለጥ) ላይ የሚታመነው የክርስትና እምነት፤ የመለኮታዊ መገለጥ ግልጽ ማስረጃው ቃለ እግዚአብሔር ነው ሲል አጽንዖት ይሰጣል። አንድም፤ አካላዊ ቃሉ—እርሱም ክርስቶስ ነው፤ አንድም፤ የተጻፈው ቃሉ—ይኸውም መጽሐፍ ቅዱስ ነው። እናም መጽሐፍ ቅዱስ የእግዚአብሔር አስተርዕዮ የተሰጠበት (ግልጠተ መለኮት) ስለመኾኑ ጥርጣሬ የለውም፤ ምንጩና መለኮታዊ ደራሲው እግዚአብሔር ራሱ ነውና። ደግሞም፤ ሰብአዊ ደራሲዎቹን የመረጠውና የነዳው የእግዚአብሔር መንፈስ ስለ ኾነ ቃሉ ሥልጣናዊ ነው፤ ቃለ እግዚአብሔርም ይባላል።

“ይህን በመጀመሪያ ዕውቁ፤ በመጽሐፍ ያለውን ትንቢት ሁሉ ማንም ለገዛ ራሱ ሊተረጎም አልተፈቀደም፤ ትንቢት ከቶ በሰው ፈቃድ አልመጣምና፤ ዳሩ ግን በእግዚአብሔር ተልከው ቅዱሳን ሰዎች በመንፈስ ቅዱስ ተነድተው ተናገሩ” (2ጴጥ. 1፡21) ይላል ሐዋርያው ቅዱስ ጴጥሮስ።

መጽሐፍ ቅዱስ ሰዎች ከራሳቸው ኅሊና እንቅተውና ከልባቸው እፍልቀው የጻፉት ድርሳን አይደለም፤ ይልቁኑም እግዚአብሔር ይጻፍ ዘንድ የፈለገው ሐሳብ የሰፈረበት መጽሐፍ እንጂ። በመኾኑም ንፍሩ-መለኮት (የእምላክ አስትንፋስ) ያለበት መጽሐፍ ነው ተብሏል (2ጢሞ. 3፡16)። ስለዚህ፤ መጽሐፍ ቅዱስ ቃለ እግዚአብሔር ነው—የእግዚአብሔር ማንነት፤ ባሕርያቱና ፈቃዱ የተገለጠበት መጽሐፍ ነው።

መጽሐፍ ቅዱስ ምንጩ መለኮት ስለ ኾነ የእውነት መለኪያ ነው። በመጀመሪያ ደረጃ፤ መለኮታዊ ደራሲው እግዚአብሔር እውነተኛና የማይዋሽ (ቲቶ. 1፡2፤ ዕብ. 6፡16-17) እምላክ ስለ ኾነ፤ ደግሞም መጽሐፉ ራሱ እውነትና የእውነት መለኪያ በመኾኑ (ሐዋ. 8፡43-45፤ 17፡3፤ 8፡17፤ መዝ. 119፡151)፤ እንዲሁም ቃሉ የእርስ በርስ ተቃርኖ የሌለው ሐቀኛ ነውና ከእርሱ የኾነው መልእክት እውነተኛ፤ ተአማኒና በቂ ነው። ስለዚህ መጽሐፉ የእውነት መለኪያ ብቸኛ ሚዛን ነው እንላለን። ከመጽሐፍ ቅዱስ ጋር የማይስማማ ማንኛውም ትምህርት፤ ሕይወት፤ ተመክሮ፤ ልምምድና ሥርዐት በሙሉ ውድቅ ነው።

ይህ መጽሐፍ ከብዙዎች እንደ አንዱ የሚወሰድ ሳይኾን ብቸኛ ነው። ይህን አስመልክቶ አቶ ንጉሤ ቡልቻ በአንድ ወቅት የተናገሩትን እዚህ ላይ መጥቀስ ተገቢ ነው። እንዲህ ብለው ነበር። መጽሐፍ ቅዱስ “አስተያይታችሁ ለኩሻ ሳይኾን የሚለን፤ ‘ሁሉንም በእኔ መለኪያ ተመልከቱ’ ነው። ‘ከሌሎች ሁሉ ጋር ተጠጋግተህ ተቀመጥ’ ስንለው ‘ምርጫው ሹለት ብቻ ነው’ ይለናል፤ ‘ቀዳሚ አድርጉኝ አለበለዚያ አላወቃችሁኝም።”⁴⁸

የክርስቲያናዊ እምነታችን አንዱ መገለጫ ስለ መጽሐፍ ቅዱስ ባለን ግንዛቤ ላይ የሚያጠነጥን ነው። ምክንያቱም፤ ዶ/ር ጎይሉ ቸርነት እንደ ጻፉት፤

ስለ መጽሐፍ ቅዱስ ያለን ግንዛቤ በቀጥታ የሚወስደን ስለ እግዚአብሔር [ገብተናልና] ተረድተነዋል ወዳልነው እውነት ነው። መጽሐፍ ቅዱስ በሰው ልጆች ቋንቋ የተገለጠ የእግዚአብሔር ስብከት ነው። እግዚአብሔር፤ ባሪያዎቹን በመጠቀም፤ አንድ መጽሐፍ [አስ]ጽፏል። ስሙም መጽሐፍ ቅዱስ ነው። ... ለዚህ ነው የዕብራውያን ጸሐፊ “የእግዚአብሔር ቃል ሕያው ነውና፤ የሚሠራም፤ ሁለትም አፍ ካለው ሰይፍ ሁሉ ይልቅ የተሳለ ነው፤ ነፍሰንና መንፈስንም ጀመጥንና ቅልጥምንም አስከለይ ድረስ ይወጋል፤ የልብንም ስሜትና አሳብ ይመረምራል (ዕብ. 4፡12)” የሚለው።⁴⁹

እግዚአብሔር መጽሐፍ ቅዱስን ሲሰጠን ለኛ ያለውን ፍቅር ያስታወቀበት መገለጥ አድርጎ ነው። መገለጥ የሚለው ቃል በቀላሉ ሲተረጎም እግዚአብሔር ማን እንደ ኾነ፤ ባሕርይውን፤ ፈቃዱንና ሐሳቡን ያሳወቀበት መንገድ ማለት ነው። እኛ ከእርሱ ጋር ቀጥተኛ ግንኙነት እንዴት እንደምንፈጥር ለሰው ልጅ

⁴⁸ ንጉሤ ቡልቻ፡ “ዘጠኝ ወንጀሎች (በቃለ እግዚአብሔር ላይ የሚፈጸሙ)” ቃሉ ይገገሥ፤ (ዐዲስ አበባ፡-ኢንተርናሽናል መጽሐፍ ቅዱስ ማኅበር፤ ባገኘሁት ቅጂ ላይ የጎትመት ቦታውንና ጊዜውን አመልካች ክፍሉ የተገነጠለ ነው) ገጽ 20።

⁴⁹ ጎይሉ ቸርነት፤ ሕያው ቅብብል (ዐዲስ አበባ፡- አሳታሚ የለም፤ 1995 ዓ.ም.) 15።

ያስተላለፈበት መገለጥ ነው። ይህም እንግዲህ የእርሱ አንደኛው የመገለጥ ምርጫው ነው። እግዚአብሔር መለኮታዊ መገለጡን በመጽሐፍ ቅዱስ በኩል ባያስታውቀን ኖር፤ እነዚህን ነገሮች ማወቅ አንችልም ነበር። ከጥንቷ ቤተ ክርስቲያን ጀምሮ ቃሉን በሚመለከት ግልጽ የእምነት መግለጫ አለ። እርሱም ሁሉም ትምህርቶች የሚመዘኑበት መለኪያ ነበር።

ምንም እንኳ እግዚአብሔር ስለ ራሱ በመጽሐፍ ቅዱስ ያስታወቀን መገለጥ ቀስ በቀስና (progressively) ዓመታትን በፈጀ ሂደት ውስጥ የተከናወነ ቢኾንም የሰው ልጅ ከእግዚአብሔር ጋር ሊኖረው ስለሚገባው ግንኙነት በውስጡ ጠንቅቆ የያዘ ነው። መጽሐፍ ቅዱስ የእግዚአብሔር ቃል ነው። መጽሐፍ ቅዱስ የእግዚአብሔር ቃል ከኾነ እምነትን፤ ልምምድን፤ ተመክሮን ምግባርንና ሥርዐትን በተመለከተ ላዕላይ ሥልጣን አለው ማለት ነው፤ ቃለ እግዚአብሔር ነው ብለናልና።

መጽሐፍ ቅዱስ ቃለ እግዚአብሔር በመኾኑ ክርስትና እምነቱን፤ ምግባሩንና ልምምዱን ሁሉ ከዚህ መጽሐፍ ሥልጣን ሥር ይቀዳል። “ምክንያቱም ሌሎች ምንጮች ውሃውን ሊያጨቀዩት ይችላሉ።”⁵⁰ ስለዚህ ትምህርታችንን በምንቀርጽበት ጊዜ መጽሐፍ ቅዱስ ታላቅ ሚና አለው። የዘመናችን ቤተ ክርስቲያንም አስተምህሮዋንና ሕይወቷን የምትለካበት ሌላ የሥልጣን ምንጭ ሊኖራት አይችልም፤ አይገባምም።⁵¹

በዘመናችን እየኾነ ያለው ግን ምንድነው? በአንድ በኩል በመጽሐፍ ቅዱሳዊው የክርስትና እምነት ውስጥ ሊታመኑ ይቅርና ከነጭራሹኑ ሊታሰቡ እንኳን የማይቻላቸውን እንግዳና ድቅል አስተምህሮዎችን ከየአቅጣጫው እየቃረሙ ማስተማር እዚህም፤ እዚያም ይታያል። በሌላ በኩል ደግሞ መጽሐፉን በመጠምዘዝና አላግባብ በመተርጎም ቅዱስ ቃሉ ሊናገር የፈለገውን ሳይኾን

⁵⁰ ምኒልክ፤ ክርስቲያናዊ ሥነ ምግባር፤ 9።

⁵¹ በዚህ ርእስ ጉዳይ ላይ ተጨማሪ ሐሳብ ለማግኘት ካስፈለገ፤ አቶ ነቢዩ ዓለሙ የጻፉትን ማየት ጥሩ ነው። (“የወንጌላውያን የማንነት ቀውስ እና ማዕከላዊ የሥልጣን ዕጦት” ማራቴስ፤ ቍጥር 18፤ ግንቦት 2003 ዓ. ም.፤ ገጽ 30-31።)

እንዲናገርልን የምንፈልገውን ሐሳብ በውስጡ ደንጉረን የምናስጨንቅበት አተረጓጎም በየቦታው ሞልቷል። በዚህ ረገድ ጳውሎስ ራሱን ያማጠነበትና የተጸየፈው ሃይማኖታዊ ነጋዴነት (2ቆሮ. 2፡17)⁵² እየተዛመተ ይመስላል።

ከቅንነት በራቀ መንፈስ እንደገዛ ፍላጎት ቃሉን ለመተርጎም መሞከር፤ ለግል ጥቅም በመጽሐፉ አሳብቦ መነገድ፤ እንዲሁም የእግዚአብሔርን ቃል ቀላቅሎ መሸቃቀጥ ዛሬ ብርቅ ነውን? በየዐውደ ምሕረቱ (መድረክ) ላይ ሳምንታዊ መርሐ ግብሮቻቸውን ጠብቀው በሚሰየሙ ሰባክያንና መምህራን አማካኝነት አንድ ምንባብ በተለያዩ ብቻ ሳይኾን በተቃርኖ ሐሳቦች ተተርጉሞ ሲቀርብ አልገጠማችሁም? ለዓመታት የገነባችሁት ማኅበር በሁለት ቀን ዝማ ጉባኤ ላይ ብቅ ባለ አስተማሪ፤ ሰባኪ ወይም ነቢይ አማካኝነት በተላለፈ ዐዲስ ትምህርት ሲገለበጥስ አላያችሁም? ከመጽሐፍ ቅዱስ ይልቅ ሌሎች ምንጮች ዋነኛ መመሪያዎች ተደርገው ሲወሰዱስ አልሰማችሁም?

የእግዚአብሔር ቃል ጥናት ላይ የተመሠረቱ መርሐ ግብሮች እንደ “ደረቅ” ስብሰባዎች መታየታቸው ሳያንስ፤ ኹነኛ ነገር የማይተላለፍባቸው የባክት ግርግሮችን ማወደስ እየተለመደ መጥቷል።

እጃቸውን እያወዛወዙ በመምጣት መድረክ ላይ ከወጡ በኋላ መጽሐፍ ቅዱስ ከምእመናን እጅ ተውሰው ለመስበክ የጠየቁ ሰባክያንና መምህራንን ደጋግመን ተመልክተናል። ሰዎች አንዳያርፉና ከአገልግሎታችን እንዳይቀሩ በሚል ዓላማ የቃሉ መልእክት “ቀጠን” ተደርጎ እንዲቀርብ እየተደረገ ያለበት ቦታና ኹኔታ ጥቂት አይደለም። በአንዳንድ ቦታዎች እንዲያውም በስብከትና በትምህርት ላይ በሥልጣን የሚጠቀሰው ቅዱስ ቃሉ መኾኑ ቀርቶ የቤተ ክርስቲያን “መሥራች” የተባለው ግለ ሰብ አባባሎችና “ትምህርታዊ ሐሳቦች” ሲኾኑ ተመልክተናል። መጽሐፍ ቅዱስ የእግዚአብሔር ቃል ከኾነ ልንወደው፤

⁵² “የእግዚአብሔርን ቃል ቀላቅለው እንደሚሸቃቅጡት እንደ ብዙዎቹ አይደለንምና፤ በቅንነት ግን ከእግዚአብሔር እንደተላከን በእግዚአብሔር ፊት በክርስቶስ ኾነን እንናገራለን” (2ቆሮ. 2፡17) የሚል ነው።

ልናጠናው፤ ልንታዘዘውና ልናምነው ይገባናል፤ የእግዚአብሔር ቃል ከኾነ አሱን ችላ ማለት እግዚአብሔር ራሱን ችላ ከማለት የተለየ አይደለም።

በቃለ ምልልስ ከተሳተፉትና የአንዲት ወንጌላዊት ቤተ ክርስቲያን ዋና ጸሐፊ የነበሩ አባት እንዳሉት፤ “ጌዳዩ አሳሳቢ ነው፤ አሁን እየተነጋገርንበት ያለው እኮ ዐዲስ ወሬ አይደለም። ሁላችንም በየጓዳችን የምናብሰለሰለውና የምናምጥበት ነገር ነው።”⁵³ አዎ፤ ከቃሉ መዘንጋትና ቸል መባል ጋር ተያይዞ እጅግ ብዙ ምሳሌዎች ማቅረብ ይቻል ነበር። ኾኖም ግን ቀጥሎ የቀረበውንና የዘመኑን ኹኔታ በማሳየት ሊወክል የሚችል አንድ ምሳሌ ብቻ እስቲ እንመልከት፤

በ2006 ዓ.ም. በደብረ ዘይት ከተማ ለሰባክያን በተዘጋጀ ዐውደ ጥናት ወቅት በአንዱ ማለዳ የጋራ የጸሎት መርሐ ግብር ላይ የእግዚአብሔር ቃል ያካፍለን የነበረው ወንድም እንዳሻው ነጋሽ ስላጋጠመው ነገር በጎዘን የተናገረው ምሳሌ ይኾናል። እንዳሻው ስሙን ያልጠቀሰው ሰባኪ በአንዲት አጥቢያ ተጋብዞ ለስብከት አገልግሎት በቆመበት ጊዜ፤ “አሁን ቃሉን የምንሰብክበት ዘመን አይደለም፤ እስከ ዛሬ ተሰብክናል፤ አሁን የድርጊት ጊዜ ነው፤ ዛሬ ዝለሉ ካልኋችሁ ትዘላላችሁ፤ መጮኽ ካስፈለገንም በታላቅ ድምፅ ትጮኻላችሁ” በማለት ምእመናኑን ሲያንገላታ እንደ ነበር ተናግሯል፤ ያሳዝናል። ይህ ዐይን ያወጣ ድፍረት እኛን ከማሳዘን ዐልፎ ሰማያትን የሚያስቈጣ አይደለምን? እግዚአብሔር ፈውሱን ይላክልን እንጅ።

በሌላ በኩል፤ ቃሉ የምንናገረው ብቻ ሳይኾን የምንኖረውም መኾኑ መታወቅ አለበት። መጽሐፍ ቅዱስ በሕይወታችን ሥልጣናዊ የበላይነቱ የሚታወቀው ባጠናነውና በኑሯችን ላይ ባዛመድነው መጠን ነው። ከጊዜያችን ምን ያህሉን በቃለ እግዚአብሔር ጥናት እንደምናሳልፍ፤ እንዴት እየኖርነው እንዳለንም መጠየቅ ያለብን ወቅት ላይ እንገኛለን።

⁵³ በቃለ መጠይቅ የተሳተፉ ነገር ግን ስማቸው እንዲጠቀስ ያልፈቀዱ ዶ/ር “ለ” እንደ ተናገሩት።

ከቅዱስ ቃሉ ጋር እንደ ተኳረናን ከሚያመለክቱ ተግባራት አንዱ፤ ክርስቲያን ወገኖች ወደ አምልኮና ጸሎት ስብሰባዎች ሲመጡ እንኳ፤ ቅዱሱ መጽሐፍ ከብዙዎች እጅ ጠፍቶና በሌሎች ነገሮች ተተክቶ መታየቱ ነው። የወንጌላዊ እንዳለ ጥናት ወረቀት ይህን ጉዳይ እንዲህ ይገልጻል፤

ቃሉን በሙላት መሰበከና ማስተማር ዐቢይ የመጋቢነት ዐደራ ሾኖ ሳለ ይህ በመዘንጋቱ ዛሬ ወደ ቤተ ክርስቲያን የሚመጣው ሕዝብ “መጽሐፉ ለምኔ” ከማለቱ [የተነሣ ወንዱ] አጁን ኪሱ በመከተት [ሴቷም] በርሳቸው በእጇ አንጠልጥላ ነው። በአብያተ ክርስቲያናት ደጃፍ የደራው የመጽሐፍ ቅዱስ ገበያ ሳይኾን የወረቀት መሐረብ ገበያ ነው። ማልቀሱ እንደሁ ድሮ ቀርቷል፤ ምናልባት በጭፈራ ብዛት የሚፈጠረውን ላቦት ለመጥረግ ይኾናል።⁵⁴

ይህ ብቻም አይደለም፤ ከነጭራሹ መጽሐፍ ቅዱስን የማያጣቅሱ ትምህርቶችና ፍልስፍናዎች በተለያዩ መድረኮችና ጽሑፎች⁵⁵ በቀጥታ እየቀረቡ ነው። ከዚህ ሲብስም ተራ የሰዎች ትምህርትና ተረታ ተረት የሚነገርባቸው አጋጣሚዎች ጥቂት አይደሉም። መጽሐፍ ቅዱሳዊ መሠረት የሌላቸውን ልምምዶችን ሳይቀር “ለእግዚአብሔር የሚሳነው የለም” በሚልና አምነት በሚመስል ቀመር ሥር ለመደበቅ የሚሞከሩም ያጋጥማሉ። እርግጥ ነው፤ ለእግዚአብሔር የሚሳነው አንዳችም ነገር የለም፤ እርሱ ሁሉን ይችላል። ሁሉን ቻይነቱ የሚታየው ግን እንደ ባሕርይውና ከቃሉ ጋር በማይቃረን መንገድ መኾኑ መነገር አለበት። ለምሳሌ፤ እግዚአብሔር ሁሉን ቢችልም፤ መዋሸት አይችልም። ባሕርይው አይደለምና (ዘጉ. 23፥19፤ ቲዋ 1፥2)። በእኛ ዘመን ግን በየጥቅሙ፤ በየአብያተ ክርስቲያናት ብዙ ሕዝብ በተሰበሰበበት አደባባዮች

⁵⁴ እንዳለ፤ የኢትዮጵያ አብያተ ክርስቲያናት፤ 5።

⁵⁵ ይህን ለማረጋገጥ፤ ከብዙ አገልጋዮችና ምዕመናን እጅና የመጽሐፍት መደርደሪያ ላይ የማይለዩትን በእንዳንድ አስተማሪዎችም ሐሳቡ ተቀንጦ ሲነገር የምንሰማቸውን የማይልስ ሞንገር መጻሕፍት ብቻ መመርመር በቂ ነው። እነዚህ መጻሕፍት፤ በከፍተኛ ቀጥጥርና ዐይነት በመተርጎም ገበያውን ከሚመሩ መጽሐፍት ተርታ የተሰለፉና አብዛኞቹን የክርስቲያን መጻሕፍት መደብሮችን ያጣበቡ ናቸው።

ላይ በእግዚአብሔር ስም የተነገሩ ትንቢታዊ መልእክቶች “የውሃ ሽታ” ኾነው ሲቀሩ ሰምተናል፤ ተመልክተናል። ሾኖም ግን በቃለ እግዚአብሔር ፈትኖና መርምሮ ርምጃ የወሰደ ግን አለ? በየጥቅሙን አጉተምትመን ነው የቀረነው።

ርግጥ ነው፤ ቃሉን የሚሰብኩ፤ የሚያስተምሩና በታማኝነት በሕይወታቸው የሚተገብሩ ወገኖች ይኖራሉ። ይህን አገልግሎታቸውን ለማከናወንም ትጋት የሚታያባቸውና በፍጹም የደስታ ስሜት (enthusiasm) ተመልተው ቃሉን ማገልገል የቻሉ መኖራቸውም እውነት ነው። የእግዚአብሔር ቃል ከመሰበኩ የተነሣ “የማይደፈሩ” በታዎች ጭምር የወንጌል መልእክት መድረስ ችሏል። ከዚህም በተጨማሪ፤ ቃለ እግዚአብሔርን ለመማር የተዘጋጀና ፈቃደኛ የኾነ ሕዝብ ቀጥሎ ቀላል አይደለም። የቃሉ አገልግሎት ቤተ እምነታዊ ዐጥር ባልገደበው መቀባበል ሲሰጥም ታይቷልና እግዚአብሔርን ማመስገን ይገባል።

ሾኖም፤ መልካም ነገሮች ቢኖሩም እንኳ፤ ችግሩ እየተባባሰ ነው። የአብያተ ክርስቲያናት መድረኮች ሃይ ባይ ያላቸው እስከማይመስሉ ድረስ ውሸት በድፍረት ሲነገር የሚደመጥባቸው አየኾኑ ነው። መልእክት ያላቸው ምስባክ ተነፍገው መድረኩን ወደ ሕዝብ አጫዋችነት ለቀየሩት ሰፊ ሰዓትና ቦታ ሰጥተናል። ጤናማ ትምህርት በትሕትና ከማስተላለፍ ይልቅ እንግዳ ሐሳቦች የሞላባቸው ትምህርቶችና ልምምዶች በሚያስተናግዱ ተከብበናል። ጉዳዩን በአደባባይ አንሥተው እንድንታረም የሚወተው ጥቂቶች ባይጠፉም ምላሹ አበረታች አይመስልም።

በአጠቃላይ፤ በአስተምህሮ አኳያ በዘመናችን ለተፈጠሩ በርካታ ውዥንብሮች መሠረታዊው ችግር የቅዱሳን መጻሕፍት ሥልጣናዊ ማእከልነት መጣስ እንደ ኾነ ለሁላችንም ግልጽ ይመስለኛል፤ ወይም ግልጽ መኾን አለበት።

እንደሚታወቀው፤ ወንጌላውያን ክርስቲያኖች በአንቀጽ-ተአምኗቸው ፊተኛ መሥመር ሳይ የሚያስልፉት ነጥብ መጽሐፍ ቅዱስን በሚመለከት ያላቸውን ዐቋም ነው። አቀማመጡና አገላለጹ እንደየቤተ እምነቱ መጠነኛ ልዩነት ሊኖረው ቢችልም፤ ከሚከተለው ማጠቃለያ ብዙ የራቀ አይደለም።

መጽሐፍ ቅዱስ ፍጹም የእግዚአብሔር ቃል ሲኾን፤ በመንፈስ ቅዱስ በተመሩ ቅዱሳን ሰዎች የተጻፈ፤ እስተንፋስ እግዚአብሔር ያለበት፤ ስሕተት የማይገኝበት፤ እውነተኛና ተአማኒ፤ መጽሐፍ ነው። ስለዚህ የመጨረሻ የእውነት መለኪያ እንደ መኾኑ መጠን በእምነታችን፤ በምግባራችንና ልምምዳችን ሁሉ ላይ ላይ ላይ ላይ ሥልጣንና የመጨረሻ ዳኛ ነው።⁵⁶

በአሁኑ ጊዜ በኢትዮጵያ ወንጌላውያን ክርስቲያኖች ፊት ተደቅነው ካሉት ዐበይት ጥያቄዎች መካከል አንዱ ይኸው ነው፤ ይህ ክቡርና ዘመናትን ዘልቆ እኛ ዘንድ የደረሰው የእምነት መግለጫቸው እንዳልተሸራረፈ በዚህ ወቅት ደፍረው ለመናገር የእምነትና ምግባር ብቃቱ ይኖራቸው ይኾን? በርግጥ ዛሬ በእምነታችን፤ በምግባራችንና በሥርዐተ አምልኮችን ሁሉ ላይ የቅዱሱ መጽሐፍ ሥልጣን የተገለጠ ነውን?

በ2005 ዓ.ም. በናዝሬት ክልል መሠረተ ክርስቶስ የመጽሐፍ ቅዱስ ት/ቤት “የመጽሐፍ ቅዱስ ሥነ አፈታት” የተባለ ኮርስ ይማሩ ለነበሩ 82 ተማሪዎች በዚህ ሐሳብ ላይ የተመረከቡ መጠይቅ በትኚ ነበር። ተማሪዎቹ በልዩ ልዩ ወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ውስጥ የሚያገለግሉ ነበሩ። የጥናት ውጤቱ አስደንጋጭ ነበር የኾነብኝ። 92% የሚኾኑቱ ተጠያቂዎች “እስተምህራችንና ኑሯችን ላይ የቃሉ ሥልጣናዊነት አጠያያቂ ኾኗል” ሲሉ መልሰዋልና።

በዚህ ዘመን፤ ምን ያህሎቻችን ነን፤ ሰዎች ትምህርታቸውና ኑሯቸው በግልጽ ከቃለ እግዚአብሔር ባፈነገጠ ጊዜ ትክክል አይደለም በማለት ለመጋፈጥ የምንደፍር? ዋጋ ቢየስከፍለንም እውነትን በፍቅር ለመናገር የማናመቻምች? ከስማችንና ዝናችን ይልቅ ቃሉ የበለጠብን እነማን ነን? የአብያተ ክርስቲያናት ዐውደ ምሕረት በስሜት ቀስቃሽ ንግግሮችና ተራ ሰብአዊ ሐሳቦች በደነዘዘበት በዚህ ወቅት ወደ ቅዱስ ቃሉ የሚመልሱን ተግሣጾች አያስፈልጉንምን?

⁵⁶ የአብዛኞቹን አብያተ ክርስቲያናት እንቀጽ-ተእምኖ (Faith Statement) እንደ ተመለከትኩት፤ ይህ እንቀጽ፤ ብዙውን ጊዜ፤ በእንቀጽ ተራ ቅጥር 1 ወይም 2 ላይ ሰፍሯል።

ይህ ዝምታችንን የት ያደርሰናል? ዋናችንን ቸል ካልን ወይም ከተቀማን ምን ይተርፈናል? ያለዚህ መለኮታዊ መመሪያስ ማን ያስተዳድረናል? መጽሐፉን ከጣልን ማን ያነሣናል? ከቃለ እግዚአብሔርና ከመንፈስ ቅዱስ ድምፅ ርቀን ብንቆስል ማን ያከመናል? የቃሉ ሥልጣን የበላይነት በዘመናችን ትምህርት፤ ምግባርና ልምምድ ላይ ጎልቶ ካልተተገበረ ትርምሳችንን ማን ያስቆመዋል? በየጓዳው ማጉተምተሙ ብቻ ምን ይፈይድልናል? እስከ መቼስ ዝም ይባላል? “እያንዳንዳችሁ ከባልንጀራችሁ ጋር እውነትን ተነጋገሩ” (ዘካ. 8፡16) ተብለን የለም ወይ? አዎ፤ ያለንበትን አስመልክቶ እውነት ተነጋገሩ፤ እንነጋገር።

ክቡራንና ክቡራት “እንፋሎቶች” (ያዕ. 4፡14) ሆይ፤ “ይህን እናገራለሁ፤ ዘመኑ ዐጭር ኾኖአል” (1ቆሮ. 7፡29)። የምናመነታው ታዲያ ለምኑ ነው? “ፍርድ ከእግዚአብሔር ቤት ተነሥቶ የሚጀመርበት ጊዜ ደርሶአልና” (1ጴጥ. 4፡17) የሚለው ኅይለ ቃል እኛን አይመለከተንም? ጌታስ አያዝንብንምን? የተሰጠንን ዐደራ በአግባቡ ሳንወጣ በቀረን ጊዜ መንፈስ ቅዱስ ያዝንብናል።

በኢትዮጵያ የፊንላንድ ጳጳስታዊት ሚሲዮን አገልጋይ የነበሩት ሄይኪ ፔንቲኒን፤ የአብያተ ክርስቲያናት መሪዎች በተገኙበት ሰሚናር ላይ ሲናገሩ፤ እንዲህ ብለው ነበር። “እንደ ክርስቶስ አገልጋዮችና እንደ እግዚአብሔር ምስጢራት ባለ ዐደራዎች ኅላፊነታችንን ሳናውቅ ስንቀር መንፈስ ቅዱስን ልናሳዝነው እንችላለን። እግዚአብሔር የሰጠን ታላቅ የኾነ ጥሪና ስፍራ ብቻ ሳይኾን እጅግ ታላቅ የኾነ ተጠያቂነትም ጭምር ነውና።”⁵⁷

በእግዚአብሔር ፊት የተጠራን ዕድለኞች ብቻ ሳንኾን ተጠያቂዎችም ነን። ኅላፊነትን በአግባቡ አለመወጣት ያስጠይቃል። ቤቱን የማይቆጣጠር ጌታ የለም። የዘዋዊ ወይም ዝም ያለ ቢመስልም፤ ጌታችን ኢየሱስ በምሳሌው እንዳስጠነቀቀው፤ “ከብዙ ዘመንም በኋላ የእነዚያ ባሮች ጌታ መጣና ተቆጣጠራቸው” (ማቴ. 25፡19) የሚለው ቃል እውን መኾኑ አይቀርም።

⁵⁷ ሄይኪ ፔንቲኒን፤ “የመግቢያ ንግግር፤” የመንፈስ ቅዱስ ስጦታዎች መጽሐፍ ቅዱሳዊ አተቃቀም ሰሚናር (ዐዲስ አበባ፤ ኤገስት፤ 1997) 2።

2.2 ካሪዝማዊ ግድፈት

“ፍቅርን ተከታተሉ፤ መንፈሳዊ ስጦታንም ... በብርቱ ፈልጉ” (1ቆሮ. 14፥1)።

ጳጳስጳስጳስ⁵⁸ መነቃቃቶችና ካሪዝማዊ⁵⁹ ተሐድሶዎች በተለያዩ ጊዜያት ሲከሰቱ መኖራቸውን የቤተ ክርስቲያን ታሪክ ይነግረናል። እነዚህ ንቅናቄዎች በጌታ መንፈስ ቅዱስ ፈቃድ የሚሰጡ የዐዲስ ኪዳን ስፍራ ዘመን የጸጋ ባርከቶች አካልና የሰብከተ ወንጌሉ መስፋፋት መንስኢም ውጤትም ናቸው።

ከ20ኛው ምእት ዓመት በኋላ ባላቸው ኹኔታ፣ ከነገረ መለኮታዊ ትንታኔ አንጻር፣ ጳጳስጳስጳስ እና ካሪዝማዊ አመለካከቶች የየራሳቸው ዐቋሞች እንዳላቸው ይታወቃል። ዐቋሞቹን በመጠኑ ልናያቸው እንችላለን።

⁵⁸ “ጳጳስጳስጳስ” የሚለው ቃል መንፈስ ቅዱስ የወረደበትንና ቤተ ክርስቲያን የተወለደበትን የ“በዓለ ጎምሳ” (ሐዋ. 2፥1) ታሪካዊ ቀንን ያመለክታል። አማርኛው መጽሐፍ ቅዱስ “በዓለ ጎምሳ” የሚል ፍቺ የሰጠው ዐዲስ ኪዳን በመጀመሪያ በተጻፈበት በጽርድ (ግሪክ) ቋንቋ “πεντηκοστή—ጳጳስጳስጳስ” በማለት የተጠቀመበትን ስያሜ ነው። በቁጡ “ዐምሳኛ” እንደ ማለት ነው። ግእዙ፣ በበኩሉ፣ የጽርዱን ቃል እንዳለ በምልስ ፍቺ በመቅዳት አገልግሎት ላይ አውሎት እናገኘዋለን፤ “ወአመ ተፈጸመ መዋዕለ ጳጳስጳስጳስ እንዘ ሀለዉ ከሎሙ ጎብረ አሐተኔ።” (ግብረ ሐዋርያት ፪፥፩ ለጽጌያት የተጨመረ) ይላልና።

⁵⁹ ካሪዝማዊ እንቅስቃሴ፣ እንደ ጳጳስጳስጳስ፣ ስያሜውን ያገኘበት ቃል የተወሰደው ከዚያው ዐዲስ ኪዳን ከተጻፈበት የጽርድ ቋንቋ ነው። χαρίζομαι — ካሪዝማዊ ከተሰኘው የጽርድ ግስ የሚመዘዘው ስም፣ χάρισμα — ካሪዝማ፣ እንደየአገባቡ የተለያየ ትርጓሜ ያለው ነው። ለምሳሌ “በስጦታ የተገኘ ከፍ ያለ ዕድል” (ሮሜ. 11፥29)፣ “ከአደጋ መትረፍ” (2ቆሮ. 1፥11)፣ “የቤዝዎች ጸጋ/ስጦታ” (ሮሜ. 5፥15-16) እንዲሁም፣ በሥነ ጽታዊ ጉዳዮች ራስን ለመግዛት የሚያስችል “ዐቅም” (1ቆሮ. 7፥7) ማለት ይችላል። እየተነጋገርንበት ባለው ዐውዱ ደግሞ፣ “ተጨባጭ የመለኮታዊ ጸጋ ልግስና መገለጫ ሾፍ ለግለ ሰቦች የሚሰጥ ከፍተኛ ታዋቂ ችሎታ በላይ የሆነ ጎደልና ስጦታ” (ሮሜ. 12፥6) ነው። በተጨማሪ፣ ለአገልግሎት በመለየት “ከአግዚአብሔር ከራሱ የሚሰጥ የጸጋ ስጦታ” እና “የተለየ ችሎታ” (1ጢሞ. 4፥14፤ 1ጴጥ. 4፥10) ነው። ካሪዝማን በአጠቃላይ፣ “መንፈሳዊ ስጦታ፣ ወይም ነጻ የመለኮት ጸጋና ጎደል” ልንለው እንችላለን። (Barbara Friberg, Timothy Friberg and Neva F. Miller, *Analytical Lexicon Of The Greek New Testament* [Grand Rapids: Baker, 2000]. Electronic Edition. ይመለከታል)

ጳጳስጳስጳስ እንቅስቃሴ ቀደምት⁶⁰ መንፈሳዊ እንቅስቃሴዎችን ተከትለው በ20ኛው ምእት ዓመት መጀመሪያ ላይ ከተከሠቱ ልምምዶች በኋላ እየተስፋፋ የመጣና በአማኝ ሕይወት ውስጥ ከዳግም ልደት ቀጥሎ የሚከሰት “ዳግማዊ ባርከት” መኖሩን አጽንዖት የሚሰጥ ነው። ይህ ባርከትም “በመንፈስ ቅዱስ መጠመቅ” ሲኾን፣ “ምልክቱ ደግሞ በልዩ ልሳናት መናገር ነው” ይላል።⁶¹

ካሪዝማዊ ተሐድሶ በበኩሉ በዐዲስ ኪዳን ምንባባት የምናገኛቸውና በመጀመሪያው ምእት ዓመት የነበረቸው ቤተ ክርስቲያን ውስጥ የተገኙት ስጦታዎች ሁሉ፣ በልሳናት መናገርን ጨምሮ፣ ዛሬም ይሠራሉ ብሎ ያምናል፤ ይለማመዳልም። ነገር ግን በልሳን መናገር ከሌሎቹ አንድ አንዱ እንጂ የግድ “ለእያንዳንዱ በመንፈስ የተጠመቀ አማኝ የሚታደል የመንፈስ ቅዱስ ሙላት ምልክት ነው” መባሉን አይቀበልም። እንቅስቃሴው ብዙ ጊዜ የራሱን ቤተ እምነታዊ ዐጥር ከልሎ ከመውጣት ይልቅ “ከጥንት ጀምሮ በተመሠረቱት አብያተ ክርስቲያናት ውስጥ መታየት”⁶² ባሕርይው ነው።

እንግዲህ ከተጠቀሱት ልዩነቶች በስተቀር ከላይ ባየናቸው እንቅስቃሴዎች መካከል ሌላ መሠረታዊ ቅሪት አይታይም። በዚህ መጽሐፍ ውስጥም “ከሁለቱ አመለካከቶች የትኛው ትክክል ነው?” ለሚለው ጥያቄ ምላሽ አይገኝም። የተነሣንበት ዐላማ አይደለምና። ሾፍም ሁለቱም እንቅስቃሴዎች በመንፈሳዊ ስጦታዎች ቀጣይነት ላይ የሚሰማሙና የሚለማመዱ ናቸው። ስለዚህም፣

⁶⁰ ምንም እንኳን ጳጳስጳስጳስ ባይኾንም፣ በ18ኛው መቶ ክፍለ ዘመን፣ በጊዮርጊስ ዊትፊልድ (1714-1770) እና በዮሐንስ ዌስሊ (1703-1791) መሪነት በአውሮጳና አሜሪካ ውስጥ የተቀጣጠለው መንፈሳዊ የቅድስና መነቃቃት በኋላ ለተከሠተው የጳጳስጳስጳስ እንቅስቃሴ እንደ ቀዳሚ አማማቂ የራሱን አስተዋጽኦ ማበርከቱ አልቀረም። ጄ. ዋርድም ይህን ሐሳብ የሚያወሳው በአንከር ነው፤ (J. W. Ward, “Pentecostalist Theology,” in *New Dictionary of Theology*. Edited by Sinclair B. Ferguson and David F. Wright [Leicester: IVP, 1988] 502 ይመ.)

⁶¹ Grudem, *Systematic*, 763.

⁶² ኮሊን ማንሰል (ቄስ)፣ ትምህርተ መንፈስ ቅዱስ፣ 3ኛ መጽሐፍ (ዐዲስ አበባ፡ ንግድ ማተሚያ ድርጅት፣ 1999 ዓ.ም.) 185።

ከተነሣንበት ሐሳብ አኳያ፤ ሁለቱን ስያሜዎች በተለዋዋጭነት እስከ መጠቀም ያህል ያግባባናል። ስለዚህም ካሪዝማዊ እንቅስቃሴዎች በሚለው ስጠቀም በሁለቱም በኩል ያሉትን በሚያካትት መልኩ ወስጄው ነው ማለት ነው።

እውነተኛዎቹ ካሪዝማዊ እንቅስቃሴዎች በተከሰቱበት ዘመን ሁሉ ለቅዱሳን መታነጽ፤ ለአብያተ ክርስቲያናት መስፋፋትና ለእግዚአብሔርም መከበር ምክንያት የኾኑ በረከቶች ነበሯቸው፤ አሏቸውም። የኢትዮጵያ ወንጌላውያን ክርስቲያኖች ለካሪዝማዊ ሞገዶች እንግዶች አይደሉም። በዚህ በኛው ሀገር፤ የካሪዝማዊ ጸንጠቆስጤ ነፋስ ቤተ እምነታዊ ዐጥሮች ሳይገድበው ለአማኞች መታነጽ፤ ለወንጌል እውነት መስፋፋትና ለቅዱሳን ኅብረት መጠናከር አስተዋጽኦ ያበረከተ መኾኑን ማን ይጠራጠራል? የእውነተኛ ካሪዝማ ምንጩ መንፈስ ቅዱስ ነውና፤ ጌታችን ኢየሱስን እያስከበረ፤ ለእውነተኛ መንፈሳዊነትና እግዚአብሔርን መምሰል ለሚታይበት ሕያውና የተነቃቃ ክርስትና፤ ለሰብከተ ወንጌል፤ እንዲሁም ለአምልኮተ እግዚአብሔር ክርስቲያኖችን አላተጋምን? መልሱ “አትግቷል አንጂ” የሚል ነው ሊኾን የሚችለው። ከብሩ የስጦታዎቹ ባለቤት፤ ለተቀባዮቹ ሰዎች ደግሞ ጌታቸው ለኾነው ለእግዚአብሔር ይኹን።

ነገር ግን፤ ካሪዝማዊ እንቅስቃሴዎች ሁልጊዜም ጤናማ ኾነው አልቀጠሉም። ዝንፈት ይገጥማቸዋል፤ ወይም የአስመሳይነት እርሾ “ዕቃውን” ይበክለውና “ቡኸውን” ያኮመጥጠዋል። ሲከፋም በመስኩ ላይ ባዕድ አረም ይበቅልበታል። እንግዲህ፤ እንደነዚህ ዐይነት ነገሮች ሲከሰቱ ነው ካሪዝማዊ ችግሮች ተፈጠሩ የሚባለው። አንዳንዶች ይህን መሳይ ችግሮችን “ካሪዝማዊ ቀውሶች” ብለው ይጠሯቸዋል። በካሪዝማዊነት ካባ ሥር አድፍጠው የሚፈጸሙ የማይገቡ ተግባራት ሞልተዋል ማለታቸው ሳይኾን አይቀርም።

ለነዚህ ችግሮች የመንሥሐ ዓይነቶቹ ልዩ ልዩ ናቸው። አንደኛው የአጠቃቀም ግድፈት ነው። እንደ ቆሮንቶስ ክርስቲያኖች ድርጊት ማለት ነው። የዚያች ቤተ ክርስቲያን ካሪዝማዊ ችግሮች የተከሰቱት ስጦታው እውነተኛ ሳይኾን ቀርቶ አይደለም። ስጦታዎቹ በርግጥም ትክክል ነበሩ። ሰጪው ሁሉን እንደ ፈቃዱ ምክር የሚሠራው ጌታ መንፈስ ቅዱስ እንደ ነበረ በ1ቆሮ. 12፥4-10 ላይ በግልጽ ተጽፎ እናገኘዋለን፤

የጸጋም ስጦታ ልዩ ልዩ ነው መንፈስ ግን እንድ ነው፤ አገልግሎትም ልዩ ልዩ ነው ጌታም እንድ ነው፤ አሠራርም ልዩ ልዩ ነው። ሁሉን በሁሉ የሚያደርግ እግዚአብሔር ግን እንድ ነው። ነገር ግን መንፈስ ቅዱስን መግለጥ ለእያንዳንዱ ለጥቅም ይሰጠዋል። ለአንዱ ጥበብን መናገር በመንፈስ ይሰጠዋልና፤ ለአንዱም በዚያው መንፈስ ዕውቀትን መናገር ይሰጠዋል፤ ለአንዱም በዚያው መንፈስ እምነት፤ ለአንዱም በአንዱ መንፈስ የመፈወስ ስጦታ፤ ለአንዱም ተአምራትን ማድረግ፤ ለአንዱም ትንቢትን መናገር፤ ለአንዱም መናፍሰትን መለየት፤ ለአንዱም በልዩ ዓይነት ልሳን መናገር፤ ለአንዱም በልሳኖች የተነገረውን መተርጎም ይሰጠዋል፤ ይህን ሁሉ ግን ያ አንዱ መንፈስ እንደሚፈቅድ ለእያንዳንዱ ለብቻው እያካፈለ ያደርጋል።

ይላል ቅዱስ ቃሉ። ስለ ውድ ስጦታዎቹ እግዚአብሔርን እናመሰግናለን። ታዲያ ችግሩ ምን ነበር? ችግሩ በምእመናኑ ብስለት ማጣት፤ ስሜታዊነትና ተፎካካሪነት የተነሣ በጋራ አምልኮ ማዕቀፍ ውስጥ የተፈጠረ ሥርዐት አልበኛነት ነበር። ይህን መሳይ ችግር ሲከሰት በአጠቃቀም መመሪያዎች ሊቃና ይችላል። ይህ ሊሳካ የሚችለው ግን በትሕትና መንፈስ ለመታረምና ጥፋትን ለማስተካከል የተዘጋጀ ልብ የተገኘ እንደ ኾነ ብቻ ነው።

ለካሪዝማዊ ዝንፈቶች መከሰት ሌሎች ምክንያቶቹ ደግሞ ሰይጣንና ሥጋዊነት ናቸው። ይኸኛው በርግጥ ያስፈራል፤ መንፈሳዊ፤ አካላዊ፤ ሥነ ልቡናዊና ማኅበራዊ ጥፋቶችን ሊያስከትል መቻሉ አይቀሬ ነውና። እንዲህ ዐይነቱ ችግር ሊመጣ የሚችለው አስመሳይና ሐሰተኛ የዐጻፋ እንቅስቃሴዎች (Counterfeits) ሲበራከቱ ነው። ጳውሎስ ለቆሮንቶስ ምእመናን በ2ቆሮ. 11፥3-4 ከእንዲህ መሰሉ አደጋ እንዲጠነቀቁ መከሯቸዋል።

ነገር ግን አባብ በተንኮሉ ሔዋንን እንዳሳታት፤ አሳባችሁ ተበላሽቶ ለክርስቶስ ከሚኾን ቅንነትና ንጽሕና ምናልባት እንዳይለወጥ ብዬ እፈራለሁ። የሚመጣውም ያልሰበከነውን ሌላ ኢየሱስ ቢሰብክ፤ ወይም ያላገኛችሁትን ልዩ መንፈስ ወይም ያልተቀበላችሁትን ልዩ ወንጌል ብታገኙ፤ በመልካም ትታገሡታላችሁ።

እኛ ባለንበት በዚህ ወቅት በኢትዮጵያ ወንጌላውያን ክርስቲያኖች ዘንድ ካሪካማዊ ዝንፈቶች (በየትኛውም ገጽታቸው) ስለ መኖራቸውና እየተስፋፋም ስለ መኾናቸው እየተነገረ ነው። ከሐሰተኛ ነቢያት መበራከት እስከ ምግባራዊ ዝቅጠት ድረስ ያሉ እንከኖች በመንፈሳዊ እንቅስቃሴዎች ሽፋን ሥር አድፍጠው እንደሚፈጸሙ የአደባባይ ምሥጢር ኾኗል።

ገበያ-መር መንፈሳዊነት በጓዳ ተሸሽጎና በአደባባይም ተፎክሮለት እየተዛመተ የሚገኘው በካሪካማዊነት እያስመሰለ ነው። “ቅዱስ ዘይት” በብልቃጥ ከማደል ጀምሮ እስከ “ጠበል” ስጦታና የችርቻሮ ግብይት የሚካሄደው በእኛው ዘመን አይደለምን? ችግርና ድህነትን የሚያባርር ነው የተባለ “የተቀባ” የገንዘብ ወረቀት (የብር ኖት) ለጨረታ ቀርቦ እንደሚቸበቸብ አላየንም ወይም አልሰማንም ማለት አንችላለን? ከየአካባቢው መሪ/ዎች ጋር በመመሳጠርና በመሻረክ በየክፍላተ ሀገራቱ በሚዘጋጁ የጀማ ስብሰባዎች ላይ “መርገም ነቃይ” የተባለ ጧፍና ሻማ እንዲሁም የተበጣጠሰ የሽማ ቅዳጅ (መሐረብ) የሚቸረቸረው በዚሁ መንፈሳዊነት ስም በመታከክ እኮ ነው! የሩዝ ተባይ ያው ሩዙን ነው የሚመስለው።

ቃሉ “አቤቱ አምላካችን ሆይ፥ ከአንተ በቀር ሌሎች ጌቶች ገዝተውናል። ነገር ግን በአንተ ብቻ ስምህን እናሰባለን ” (ኢሳ. 26፥13) እንደሚል፤ በቸሩ ጌታ የወንጌል ብሥራት አማካይነት ሸሽተን አመለጥን የምንለው፤ “ይህን መጽሐፍ የጻፈ፤ ያጻፈ፤ ለሌሎች ያነበበ፤ የተሳለመ፤ እንደ ክታብ አንጠልጥሎ የዘረ፤ ‘ከቅዱስ’ ቦታ በተገኘ አመድ፤ ጭቃ፤ ትቢያ ... የታሸ፤ የተቀባ፤ የጠጣ፤ የቀመሰ ...” የሚለው የባልቲቶች ተረት ዛሬ መልኩንና ቦታውን ቀይሮ እየተስፋፋ ያለው የት ነው?

በሐምሌ 21 ቀን 2006 ዓ.ም. በየኢትዮጵያ ሚሊኒየም 2000 ፕሬዩር ጅይን አማካይነት የተጠራና የዐዲስ አበባ ወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት መሪዎች የተሰበሰቡበት ሰሚናር ተዘጋጅቶ ነበር። በሰሚናሩ ላይ ጥናታዊ ጽሑፍ ለማቅረብ በመጋበዜ ምክንያት በቦታው ተገኝቻለሁ። ጽሑፌን አቅርቤ

ከመድረክ እንደ ወረድሁ የጸሎት አገልግሎቱ አስተባባሪ ወንድም ሳሙኤል ጎይሉ የዘመኑን ኹኔታ አስመልክተው አንዳንድ ሐሳቦች ይወረውሩ ጀመር። “አስደንጋጭ” ብለው ከጠቀሷቸው መካከል፤ በዚያው ሰዓት በዐዲስ አበባ ከተማ አንድ ሰፊ ጉባኤ ያዘጋጁ “ነቢያት” አስተላለፉ የተባለውን፤ “ዐዋጅ” አካትተዋል። ሴትዮዋ ዐወጁት ተብሎ የተነገረው እንዲህ የሚል ዘግናኝ ነገር ይዟል። “ጌታ ‘ከዚህ በኋላ በምታድዩው ዘይትና ውሃ ብቻ ሳይኾን፤ ገና በሰምሽ እንኳ የሚጸለየውን ጸሎት አስማልሻለሁ’ ብሎኛል።” እነሆ ዘመናዊዋ ክርስቶስ ስምራ መጣች ማለትም አይደል? በጣም ያሳዝናል፤ ያስቁጣልም።

ሌሎች ማስረጃዎችን መጥቀስ ይቻላል። ወዛቸውን (ላባቸውን) የጠረጉበትን ለስላሳ ወረቀት ሳይቀር “በረከት አለውና ወስዳችሁ ተጠቀሙበት” የሚሉ ጨካኞች እንዳሻቸው የሚፈነጨጩት እኔና እናንተ ባለንበት ዘመንና መድረክ ላይ አይደለም ወይ? እነዚህ ሰዎች ለራሳቸው ያላቸው ግምት ከፍተኛ ከመኾኑ የተነሣ፤ እጃቸውን መጨበጥ መቻል የተለየ መንፈሳዊ ክብር እንደሚያስገኝ ሲያስተምሩ ምላሳቸው ትንሽ አይደናቀፍም። “እያንዳንዳችሁ ዐሥር ሺህ ብር የምትሰጡ ሃያ ሰዎች በዚህ ጉባኤ እንዳላችሁ ጌታ ይናገረኛል” እየተባለ “መንፈሳዊ” ማጅራት መቼነት ሲካሄድ አላየንም ወይም አልሰማንም ይኾን? “እንደ ሰገን ዐንገታችንን ከአሸዋው ውስጥ ቀብረን”⁶³ ዐይንና ጆሯችንን ካልደፈንን በቀር፤ ያየነውም የሰማነውም መዓት (ጉድ) ሞልቷል። ማናችንም ደግሞ ከተጠያቂነት አናመልጥም፤ ለምን/እንዴት አናመልጥም? ባናደርገውም እንኳ በዝምታችን ዐግዘናቸዋልና እንዴት ልናመልጥ እንችላለን?

ማን እንደሾማቸው የማይታወቁና ለየትኛውም ተቋማዊ ሥልጣን ተጠያቂነት የሌላቸው “ነቢያት” ጓዳ ጐድጓዳውን እያጨናነቁ ነው። በእነሱም ምክንያት ስንት ቤት እንደ ፈረሰ፤ ስንት ሕይወት እንደ ከሸፈ እግዚአብሔር ይቀጠር። በየአጥቢያው መካከል በማስታመም ላይ ያሉትን “ቅስለኛ” ግን የሚያውቁ

⁶³ ይህ ታዋቂ ምሳሌያዊ አነጋገር፡ “hiding the head in the sand, like an ostrich” ቀጥሎ ነገር አዘል መኾኑ ባይካድም፤ ሰገን ዐንገቷን በዚህ መልክ የምትቀብርበት ልማድ ግን እንደሌላት የታወቀ ነው።

ያውቁታል። ያለ ምንም ተጠያቂነት የማስታወቂያ ሰሌዳ አሳትሞ መለጠፍ የቻለ ግለሰብ ጅን ቡድን በሺህዎች የሚቆጠሩ ምእመናንን እያሰባሰበ ስንት በደል እንደሚፈጽም የታወቀ አይደለምን?

“የቡሽሪ ቀውስ” ተብሎ ወደ መጠራት የደረሰው የአንድ ሰሞን ግርግር ለዚህ አባባላችን ማስረጃ ይኾናል። የቡሽሪ የፎቶ ምስል ያለበት “ቡሽሪ ዘይት”፣ “ቡሽሪ ሳሙና”፣ “ቡሽሪ ቅባት” እና “ቡሽሪ ቅዱስ ውሃ”ን በገበያ ላይ በማቅረብ የሚዘገገን ጥፋት ሲፈጸም አንደ ነበር የዐይን እማኞችና ጥናት ያደረጉ ወገኖች አስታውቀዋል። ለምሳሌ ያህል ለወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት መሪዎች በተዘጋጀ አስቸኳይ ሴሚናር ላይ የቀረበው ጥናታዊ ጽሑፍ ቀጥሎ የቀረበውን ሐሳብ ይናገራል፤

“ቡሽሪ ሳሙና” የንግድ ችግር ላጋጠማቸው ነጋዴዎች ገበያ ሳቢ፣ በትዳራቸው ችግር ላለባቸው ባለ ትዳሮች የችግራቸው መፍትሔ፣ በገንዘብ ዕጥረት ለሚቸገሩም የተትረፈረፈ ገንዘብ የሚያስገኝና ለሕመማን ፈውስ የሚሰጥ [ነው ከመባሉ በተጨማሪ] ... መንፈሳዊ ችግር ያለባቸውን ሰዎች ነፍስ ከጎጠላት የሚያነጻ አንደ ጅን፣ ዘይቱም ቢኾን ለነፍስ ድኅነትን እንደሚያስገኝ ነው ቡሽሪ የሚናገሩት። በነገራችን ላይ ሰውዬው የሚሸጡት ውሃ፣ ሳሙናና ቅባት የሰዎችን ሁለተኛው ችግር ሊፈታ የሚችለው በግዥ ሲኾን ብቻ ነው። የሰው ልጆችን ጎጠላት የሚያነጻ ከኢየሱስ ደም ሌላ ተገኘ ማለት ነው? (ዕብ. 9፡7-13፡20፤ 1ዮሐ. 1፡7 ይመ.)⁶⁴

ከዚህ የበዙና የገዘፉ ነገር ግን በአደባባይ ለመጻፍ የሚያሳፍሩና የሚያስፈሩ ጉዶች እንደሚደረጉ የታወቀ ነው። ለማለት የተፈለገው ምንድነው? ለማለት የተፈለገው፣ በመንፈሳዊ እንቅስቃሴ ስም የሚፈጸሙ ግድፈቶች መኖራቸው ከአከራካሪነት ዐልፏል የሚል ነው። ለእነዚህ ግድፈቶች መንሥኢ የኾነውም

⁶⁴ የኢትዮጵያ ወንጌላውያን ነገረ መለኮት ት/ቤቶች ኅብረት፣ የሼፐርድ ቡሽሪ የዐዲስ አበባ አገልግሎት ግምገማና ሊወሰዱ የሚገባቸው አርምጃዎች (ዐዲስ አበባ፡- ያልታተመ ጽሑፍ፣ ግንቦት 23 ቀን 2006 ዓ.ም.) 8።

የአስተምህሮ መጓደል ነው። በተዘዋዋሪም ካሪዝማዊ ግድፈቶች አስተምህሯዊ መመስቃቀል ሊፈጥሩ መቻላቸው የዘመናችን ቤተ ክርስቲያን አንደኛው ተግዳሮት ኾኗል እያልን ነው። እነሆ፣ የኢትዮጵያ ወንጌላውያን ክርስትና ዙሪያውን ከከበቡት ሌሎች ዘመናዊ ፈተናዎች በተጨማሪ ከዚህኛውም ጋ ተፋጠ ቆሟል።

ይህን አስመልክቶ ዕርማት እንዲደረግ የተለያዩ ትምህርቶች፣ ሥልጠናዎችና ዐውደ ጥናቶች በተለያዩ ቤተ እምነቶች ሲሰጡና የምልጃ ጸሎቶችም ሲካሄዱ ታይቷል።⁶⁵ የችግሩ መስፋፋት ያሳስባቸው ወገኖችም የመፍትሔ ርምጃዎች እንዲወሰዱ እየጮኹ ይገኛሉ።

ለምሳሌ፣ ማቴቴስ መጽሐት በኅዳር 2003 ዓ.ም. ባወጣው የፊት ገጽ ሐተታው “ቤተ ክርስቲያን አደጋ ላይ ነች!” ብሎ ነበር። “አደጋዎቹን” ባሳየበት ርእስ አንቀጽም ላይ በዚህ ዘመን የሚታዩ ውስጣዊ የቤተ ክርስቲያን ቀውሶች ምን አንደ ጅን እትቷል። ከእነዚህ መካከል አንዱ ይኸው የካሪዝማዊ እንቅስቃሴ መዛባት መኾኑን ጠቀሞ ዐልፏል። ይቀጥልናም፡

የክርስትና አስተምህሮን ማእከል ያደረገ የአመራር ችግር [መባል]፣ የእውነተኛ አረኝነት አገልግሎት ዕጦት፣ የእርስ በእርስ ግጭትና መከፋፈል፣ የሰላም ትምህርት፣ የሐሰተኛ ነቢያት መበራከት፣ ካሪዝማዊ ቀውሱ በአስፈሪ ሽኩታ መጨመሩና ስሜታዊነት ማየሉ ... (አጽንዖት የተጨመረ) ⁶⁶

ዘመኑን መዋጀት በተቸገረችው የዘመናችን ቤተ ክርስቲያን የሚታዩ ዋና ዋና ችግሮች ናቸው በማለት በቀላሉት ያሳስባል። ይህ ቀላሉት የጥቂት ወገኖች

⁶⁵ ምሳሌ ለመስጠት ያህል፣ “በኢትዮጵያ ኒው ሚሊኒየም 2000 ፕሬዩር ጄይን” አማካይነት በተዘጋጀና በመቶዎች የሚቆጠሩ ተሳታፊዎች በመጋቢትና ሚያዚያ 2006 ዓ.ም. ለ21 ቀናት በተሳተፉበት የጾም ጸሎት መርሐ ግብር ላይ ይህ ርእስ ጉዳይ ከዐበይት አጀንዳዎቹ አንዱ ኾኖ ቀርቦ ነበር።

⁶⁶ ማቴቴስ፣ ቀጥጥር 17፣ ኅዳር 2003 ዓ. ም.፣ ገጽ 2።

መብሰልሰል ብቻ ተደርጎ መወሰድ የለበትም። ቀጣዩ አንቀጽ ይህ ሥጋትና ቀጭት ዳርቻው ሰፊ መኾኑን ያወሳል።

የወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት መሪዎችና አገልጋዮች በተሳተፉበት አንድ ዐውደ ጥናት ላይ የውይይቱ ሊቀ መንበር የነበሩት ዶ/ር ንጉሤ ተፈራ “ይህ አሳሳቢ ጉዳይ በአብዛኛዎቻችን የቆየ ሥጋትና ፍርሀት እንደ ነበረ እናውቃለን” ካሉ በኋላ፣ የጉባኤውን ማጠቃለያ ዐቋም እንደሚከተለው አቅርበዋል፤

የወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ውስጥ የሚታዩት የአምልኮና የመንፈስ ቅዱስ ስጦታዎች አጠቃቀም ችግሮች አፋጣኝ መፍትሔ የሚሹ መኾናቸውን ሁላችንም አምነንበታል። ችግሩ ወቅታዊ ምላሽ ካላገኘ ዐዳዲስ ወደ ቤተ ክርስቲያን ለሚጨመሩ ምእመናን ዕንቅፋት ከመኾኑም በላይ በውስጥ ለሚገኙትም ክርስቲያኖች ቅሬታንና ራስን ማግለል የሚያስከትልና በአጠቃላይ ለወንጌላ ሥራ መስናክል እንደሚችን ለማጤን ችለናል። የቤተ ክርስቲያን መሪዎች የኾንን ሁሉ ምእመናንን በድፍረትና በፍቅር እውነቱን ማሳየትና ማስተማር እንደሚገባንም ተገንዝበናል።⁶⁷

ጥሩ ነው። ሹኖም ግን አብያተ ክርስቲያናቱ፣ በዚህ ዐቋም መግለጫቸው መሠረት፣ ባለፉት ዓመታት ምን ያህል “በድፍረትና በፍቅር እውነቱን” ማስተማር ችለው እንደ ነበር ብንጠይቅ ድፍረት ይኾናል?

እውነቱን የማሳየቱና የማስተማሩ ርብርብ መቀጠል አለበት። ይህን ንዑስ ርእሰም ያነሣው ያለ ምክንያት አይደለም። ካሪዝማዊ ዝንፈቶች ከአስተምህሮ ጋር ቀጥተኛ ቀርኝት አላቸውና ነው። ትክክለኛ አስተምህሮ በሌለበት ስሕተት ስለሚሰፍን አስመሳይነትና ስሜታዊነት የተጫናቸው ልምዶች በማኅበረ ምዕመኑ መካከል መንሰራፋታቸው አይቀርም። ሐሰተኛና ቀውስ የወረረው እንቅስቃሴ የተሳሳተ ትምህርት እንዲቀፈቀፍ በር ይከፍታል። ይህን ጥፋት የሚያባብሰው ደግሞ የአመራር ችግር በተጓዳኝነት ያጋጠመ እንደ ኾነ ነው፤ እኛ ደግሞ ከዚህ ተጓዳኝ ችግር ያመለጥንም አይመስልም።

⁶⁷ ንጉሤ ተፈራ፣ “የማጠቃለያ ሐሳብ፣” የመንፈስ ቅዱስ ስጦታዎች፣ 45።

2.3 “የነፍስ አባቶች”⁶⁸ አመራር ቅርቃር ሥር

አሁን፣ አሁን በቤተ ክርስቲያን ውስጥ የሚገኙ አንዳንድ ግለ ሰቦች የሥልጣን ማእከል እየኾኑ የመምጣታቸው ነገር የከፋ መዘዝ የሚያስከትል ያፈጠጠ ችግር ኾኗል። የአንድ ሰው ገደብ የለሽ አመራር ያለተጠያቂነት መስፈኑ ውሎ አድሮ የራሱን ችግሮች ይዞ መምጣቱ አይቀርም።

እዚህ ላይ አንድ ነጥብ ማንሣት ተገቢ ይኾናል። የአመራር መዋቅሩ “ቡድናዊ ወይስ ግለ ሰባዊ ይኾን?” የሚለውን ዘመን ያስቆጠረ ንትርክ በመቁሰቁስ የአመራር ዐይነትን በችግር ምንጭነት መፈረጅ የዚህ ጽሑፍ ዋነኛ የምልከታ ነጥብ አይደለም። አንዲት ማኅበር በየትኛውም መልክ የተዋቀረ የአመራር ሥርዐት ቢገደፍላትም፣ ትክክለኛው የሥልጣን ምንጭና ማእከል ተገቢውን ቦታ እስካላገኘና መጽሐፍ ቅዱሳዊ የኾኑ የክርስቲያን አመራር መሠረታውያን እስካልተተገበሩ ድረስ ትርምሱ መቀጠሉ አይቀርም።

ከእነዚህ የአመራር መሠረታውያን መካከል አንደኛው መሪዎች የጌታ ቤተ ክርስቲያን ባለዐደራና አገልጋዮች (ሎሌዎች) መኾናቸውን ካለመገንዘብና ይህንኑ በሚገልጥ መንገድ ካለመመለሰላቸው ጋር የተዛመደው ዋነኛው ነው። ይህ አገልግሎት “የፊተኝነትን” ከብር “ኋላ በመቅረት” ውስጥ የሚማጸን ነው። መጽሐፍ ቅዱሳዊ መሪነት በፍቅር ላይ የተመሠረተ አገልግሎት ሲኾን፣ መግለጫው ደግሞ ሎሌያዊ ርኅራኄና ምሳሌያዊ የሕይወት ንጽሕና ነው። የሚቀዳውም ከራሱ “የእረኞች አለቃ” ከተባለውና የመንጋው ባለቤት ከኾነው ከጌታችን ከኢየሱስ ክርስቶስ ትምህርትና ኑሮ ውስጥ ነው። ሐዋርያው ቅዱስ ጴጥሮስ በመልእክቱ እንዲህ ሲል ያሳስባል፤

⁶⁸ “የነፍስ አባት” የሚለው ትርጓሜ የተወሰደው “እብ ነፍስ” ከሚለው የግእዝ ሥያሜ ሲኾን ዘልሙጥ የቀሙ ፍችው በላይ እንዲናገር ተፈልጎ የቀረበ ነው። ይኸም በታሪካዊ ሃይመናታዊ ፋይዳው የምእመናን “ባለዐደራዎችና የእግዚአብሔር ምሥጢር መጋቢያን” (1ቆሮ. 4፡1) ብዙ የነበሩ ሰዎች (ከተፈቀደላቸው “እንደ ሎሌ” የመቁጠር ጎላፊነት ገረው) ወደ ባለቤትነት ሊረጅ ሲመጥቁ የሚከሠተውን ጥፋት ለማሳየት እንዲችል ጥቅም ላይ ውሎ ስለ ተገኘ ነው።

እኔ፡ ከእነርሱ ጋር ሽማግሌ የክርስቶስም መከራ ምስክር ደግሞም ሊገለጥ ካለው ክብር ተካፋይ የሆነው፤ በመካከላቸው ያሉትን ሽማግሌዎች እመክራቸዋለሁ፤ በእናንተ ዘንድ ያለውን የእግዚአብሔርን መንጋጠብ፤ እንደ እግዚአብሔር ፈቃድ በውድ እንጂ በግድ ሳይኾን፤ በበጎ ፈቃድ እንጂ መጥፎውን ረብ በመመኘት ሳይኾን ጎብኙት፤ ለመንጋው ምሳሌ ሹኑ እንጂ ማጎበሮቻችሁን በጎይል አትግዙ፤ የእረኞችም አለቃ በሚገለጥበት ጊዜ የማይፈውን የክብርን አክሲል ትቀበላላችሁ (1ኤ፲. 5፡1-4)።

መሪዎች የመንጋው ባለዐደራዎች ኾነው የተሾሙ የክርስቶስ ሎሌዎች እንጂ ጌታዎችና አለቃዎች አይደሉም (1ቆሮ. 4፡1)። የከበሬታን ቦታ የሚፈልጉ፤ ወንበር የሚያፋጃቸውና መንጋውን የሚጠቀሙበት ሳይኾኑ፤ በእግዚአብሔር ልጅነታቸው ደስ ከመሰኘታቸው ጉን ለጉን ታማኝ አድርጎ በመቀጠር የሽማቸውን አምላክ የሚያከብሩ ትሑታን ሎሌዎችና የእግዚአብሔር የጸጋ ሠራተኞች ናቸው። ጐትፍሬድ አሴ-ሜንሳህ የተባሉ ጸሐፊ ሎሌ መሪዎች ይፈለጋሉ በተባለ መጽሐፋቸው የተከበረና በትሕትና የተሞላ መሪ ምን መምሰል እንዳለበት ከጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የሕይወት ምሳሌነት ጋር በማንጸጸር ይጽፋሉ፤ ይጠይቃሉም፤

እኛ የሕያው እግዚአብሔር ወንዶችና ሴቶች ልጆች ነን [እኮ]። የከበሬታን ሰፍራ በተመለከተ ከእግዚአብሔር ሕዝብ መካከል ከዚህ የበለጠ ምን እንሻለን? በክርስቶስ ኢየሱስ የእግዚአብሔር ወራሾች መኾንን የመሰለ ታላቅ ክብር ተጐናጽፈን ሳለ፤ ለምንድር ነው በሌላ መሠረት ላይ ቆመን ማንነታችንን ለማጉላት የምንጣጣ ረው? ጌታ ማን እንደ ነበረና የተሰጠውም ሥልጣን ምን እንደ ኾነ ያውቅ ስለ ነበረ የደቀ መዛሙርቱን እግር ለማጠብ ነጻ ነበረ።⁶⁹

መሪዎች በፍቅራቸውና በመልካም ሥነ ምግባራዊ ኑሯቸው ለመንጋው ምሳሌ መኾን ይጠበቅባቸዋል። የመሪነት ጥሪ፤ ተሰጥዖና ሽክም የሌላቸው ሰዎች አገልግሎታቸው ፍሬ አልባና ለእግዚአብሔር ክብር የማያመጣ ከንቱ ሩጫ

⁶⁹ ጐትፍሬድ አሴ-ሜንሳህ፤ (ተርጓሚ ሚናስ ብሩክ) ይፈለጋሉ፡- አገልጋይ መሪዎች (ዐዲስ አበባ፡ ኤስ. አይ. ኤም.፤ የኅትመት ዘመን ያልተገለጸ) 10-11።

ነው። ይህን ዐይነት ሰዎች ተከታዮቻቸውን በማወክ፤ በማበጣበጥና በማሳት ለጥፋት ሊዳርጓቸው ይችላሉ። “እንደነዚህ ዐይነቶቹ መሪዎች ሌሎችን ስለ ማገልገል ከልብ የኾነ አመለካከት የላቸውም። ራሳቸውን አጉልቶ ማሳየት እንጂ እግዚአብሔርን በመምሰል ምሳሌ የመኾን ሐሳቡም የላቸውም።”⁷⁰

በዘመናችን ባላቸው ቤተ ክርስቲያን ውስጥም ከሎሌያዊ ባለዐደራነት ይልቅ የየማንበራቱ ባለርስት የኾኑ ያህል የሚቃጣቸው መሪዎች ቀጥራቸው እየተበራከተ የመጣ ይመስላል። ዶ/ር ልደቱ ዓለሙ የኢትዮጵያ ወንጌላውያን ክርስቲያን መሪዎችን የአመራር ዘይቤ አስመልክተው ባዘጋጁት አንድ ጥናታዊ ጽሑፍ ላይ ያሰፈሩትን ማንበብ ብቻ ይህን አሳዛኝ ገጽታ አጉልቶ ያሳየናል፤ ከፊታችን የተደቀነ ፈተናችን መኾኑንም ይናገራል።

“እጅግ ብዙ መሪዎች” ለማለት በሚያስደፍር ሹኔታ፤ አሁን ያሉት የቤተ ክርስቲያን መሪዎች የመሪነት ጥሪና ተሰጥዖ የሌላቸው ሲኾኑ “መሪና የመሪ ባሕር[ያት]” አልተገኘም። ... “ክብርን ሥልጣንን ገንዘብን መውደድ” የሚታይባቸው እንዲሁም “ራሳቸውን ብቻ ለማገልገል የሚናፍቁ” ናቸው። ከዚህም በላይ ቤተ ክርስቲያንን እንደ ራሳቸው የግል ድርጅት ወይም ኩባንያ የሚቈጥሩ ጥቂት የማይባሉ መሪዎች መኖራቸው ከአመራር ጋር የተያያዘና የአሁኗ ቤተ ክርስቲያን ተግዳሮት ብቻ ሳይኾን ትልቁ ፈተናዋም ነው።⁷¹

የእግዚአብሔር መንግሥት አንዱ ሌላውን የሚያገለግልበት የእምነት ማኅበረ ሰብ እንጂ አንዱ በሌላው ላይ ጌታ ሆኖ የሚሠለጥንበት አለመኾኑን ክርስቶስ አስተምሯል። “ከመካከላችሁ ታላቅ መኾን የሚፈልግ ሁሉ፤ አገልጋይ ይኾን፤ ፊተኛ ለመኾን የሚፈልግ ሁሉ፤ የሁሉ ባርያ ይኾን” (ማር. 10፡43-44 በመታ) ብሏል። ጳውሎስም በዚሁ ሐሳብ መሠረት መኖር እንዲገባን ሲገልጽ፤

⁷⁰ አሴ-ሜንሳህ፤ አገልጋይ መሪዎች፤ 28።
⁷¹ ልደቱ ዓለሙ፤ የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን የአመራር ገጽታ፤ ያልታተመ፤ 2006 ዓ.ም.፤ 10።

“በፍቅር እርስ በርሳችሁ እንደ ባሪያዎች ሹኑ” (ገላ. 5:13) በማለት መክሯል። የኛ ነገር ግን የተገላበጠሽ እየኾነ የመጣ ይመስላል።

በግልጽ እንደሚታወቀው፣ ታሪካችንና ባህላችን በአመራር ጠቅላይነት ከፋኛ “ተጠምቆ የደቆነ” ከመኾኑ የተነሣ፣ ይህንኑ የእገዛዝ እርሾ ይዘን ወደ ቤተ እግዚአብሔር በመምጣታችን፣ ያው ተመሳሳይ አባዜያችን “ሳያቀስ ላይለቀን” የዘመተብን ይመስላል። ስለ ኾነም፣ ቤተ ክርስቲያን “ኅላፊነቱ ያልተወሰነ የግል ማኅበር” ትመስል በግለ ሰቦች ቀጥተኛ ተጽዕኖ ሥር የተንበረከከችባቸው አያሌ አስረጅ ኹነቶች ሞልተዋል። በትንንሽ ክርፊደና አለመግባባት የተነሣ አባላት ሲበተኑ፣ ሲታወኩና ሲከፋፈሉ የምንመለከትበት አስከፊ ጊዜ ላይ መድረሳችን ምስጢርነቱ አከትሟል።

ስንት ጊዜ ነው በመሪዎች ምርጫ ሥነ ሥርዐት ላይ በቡጢ እስከ መደባደብ የደረሱ ኹከቶች መፈጸማቸው የተሰማው? የአንድ ቤተሰብ አባላት ሳይቀር ተቧድነው አመራሩን የሚቈጣጠሩበት ኹኔታ መኖሩን ከጥቂት ዓመታት በፊት በጉዳዩ ላይ ጥናታቸውን ሠርተው ሲያበቁ ከወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ኅብረት ጽ/ቤት ጋር በመተባበር በተዘጋጀ ዐውደ ጥናት ላይ ጽሑፋቸውን ያቀረቡት ዶ/ር ሳምሶን እስጢፋኖስ ለጉባኤው ተሳታፊዎች ይፋ ማድረጋቸው የሚታወስ ነው።

ወጥ አስተምህሮ የሌላቸው ማኅበራት ማእከልነቱን ማስጠበቅ በቻለው ግለ ሰብ ቀጥተኛ የአስተምህሮ መሥመር ተላሚነት ላይ መንጠልጠላቸውም በሰፊው ይታያል። በጥናቱ ከተካተቱ አብያተ ክርስቲያናት መካከል በአንዲቱ የተከሠተውን ለምሳሌ እንጥቀስ። ይህች ማኅበር እንደ ቤተ ክርስቲያን ከመመዝገቧ አስቀድሞ በመጋቢው ስም በሚኒስትሪነት ብቻ ትታወቅ ነበር። መጋቢው በፈለጉ ጊዜ ወደ ቤተ ክርስቲያንነት ተለወጠች። መጋቢው ያስተምሩ የነበረው በዘመኑ አብዛኛው የአደባባይ ሰው የተጠመቀበትን “የእምነት ቃል” እና “የብልጽግና ወንጌል” ትምህርት ነበር። እኒህ መጋቢ ከዓመታት የቅዱሳት

መጻሕፍትና የነገረ መለኮት ጥናታቸው በኋላ የቀድሞ አስተምህሮቸውን ስሕተት ለይተው አረጋገጡ፤ አጠቃላይ የአስተምህሮ ለውጥም አደረጉ።⁷²

እነዚህ እርምጃዎች ትክክል ቢኾኑም ውጤቱ ግን ለአንዳንዶች መራር እንደ ኾነባቸው የቤተ ክርስቲያኒቱ አንድ ሌላ የአመራር አባል ተናግረዋል፤ “ጥቂት በማይባሉ አባላት ላይ ያልተጠበቀ ዱብ ዕዳ ነው የወረደባቸው፤ በሕይወት የተፍገማቸውም ጥቂት አልነበሩም። እንደገና ዐዲስ የነገረ መለኮታዊ አስተምህሮና የአስተሳሰብ ዘለበት ለማግኘትም ዋጋ አስከፍሏቸዋል”⁷³ በማለት ተናግረዋል።

ወደ ተነሣንበት ስንመለስ መሪነት ስለ ፈለግነው ብቻ የምናገኘው ወይም ቤተ ክርስቲያን የምትሰጠው ዕድገት ተደርጎ መወሰድ የለበትም። መሪዎችን የሚያስነሣ እግዚአብሔር ራሱ ነው። በዙሪያችን የምናየው ግን አሳሳቢ ነው። የአንድ ግለሰብ ገደብ የለሽ አመራር እዚህም እዚያም በስፋት ይታያል። ከዚህ በተጨማሪም “ባለ ራዕይነቱን” ያረጋገጠው መሪ አስተምህሮን ጨምሮ በማንኛውም ጉዳይ ላይ የመጨረሻ ውሳኔ ሰጭ ይኾናል። በትምህርታቸው ላይ ግልጽ ስሕተት እንኳ ፈጽመው ሲገኙ ማስተካከያ ለማድረግ እንዲችሉ የሚያግዝም ኾነ የሚገሥጽ ጠያቂ የሌላቸው መሪዎች ጥቂት አለመኾናቸው። ይህ ያልተገደበ ሥልጣን፣ መዘዙ ብዙ የሚያማዝዝ እየኾነ ነው።

የዚህ ሁሉ ጣጣ መንሥኢ የግለ ሰባዊ ዝና አምልኮ መስፋፋቱ ይመስላል። በጥናታችን ወቅት የተመለከትናቸው በርካታ መምህራንና ሰባክያን መድረካቸውን ብቻ ሳይኾን፣ አሠራራቸውን ጭምር ራሳቸውን ለማጥላት በሚችሉበት መንገድ አመቻችተውታል። ገዳላቸውን በመተረክና በማግነን ተግባር ከፋኛ ስለተጠመዱ በተከታዮቻቸው ዘንድ (በየትኛውም መስክ)

⁷² እኒህ ወንድም ከተሰጣቸው ጾጋና ከእግዚአብሔር ቃል በመማር ከደረሱበት አስተውሎቶች የተነሣ፣ እግዚአብሔር ቢፈቅድ ለምድራችን በረከት ስለ መኾናቸው የጸሐፊው ጥልቅ ተስፋ ነው። በተመሳሳይ እንቅስቃሴ ውስጥ ለነበሩና ላሉት ሁሉ አርእያ የሚኾኑ ናቸው።

⁷³ ሰማቸው እንዲጠቀስ ያልፈለጉ የቤተ ክርስቲያኒቱ መሪ እንደ ተናገሩት። መጋቢ “መ”፣ ቃለ መጠይቅ፣ ታኅሰስ 2003 ዓ.ም. ዐዲስ አበባ፣ በጸሐፊው እጅ የሚገኝ ማስታወሻ።

የእነርሱ ሐሳብና ውሳኔ የመጨረሻው ቃል ተደርጎ እንዲወሰድላቸው ተግተው ሠርተዋል። አንዳንዶቹም አገልግሎታቸውና ሥልጣናቸው “ሐዋርያዊ” ስለሆነ፤ ማንም ሊዳፈራቸው እንደማይችል በአደባባይ ሲመሰክሩ ምላሳቸውን አያደናቅፈውም።⁷⁴ በአባሎቻቸው የግል ሕይወትና ዐበይት ምርጫዎች ላይ ሳይቀር የወሳኝነት ሥልጣን በቃል ኪዳን የተቀዳጁ ወገኖችም አሉ።

እነዚህ ሰዎች፤ የተናገሩት እንዳይመረመር ብቻ ሳይሆኑ፤ ትምህርታቸውና ልምምዳቸው እንዳይፈተን የምዕመናንን ጎሊናዊ ነጻነትና ዳኝነት በማይነቃነቅ ቃለ-ግዝት ወጥረው ቸንክረዋል። በእነርሱና ትምህርታቸው ላይ (ከመሥመር በወጡ ጊዜ እንኳን) ጥያቄ ማንሳት መንፈስ ቅዱስን እንደ መቃወም፤ የእግዚአብሔርን ቅቡዓን እንደ መተናኩስ፤ ሲብስም እንደ ሰይጣን ሐሳብ ተደርጎ እንዲቆጠር ያስጨበጡት አስተሳሰብ “በከረምት የተተከለ ችካል” ሆኗል። ማን ይነቅለዋል?

የዚህ አዛዥ ናዛዥነት አባዜ ሥር አየሰደደ ከመሄዱ የተነሣ በርካቶች ለራሳቸው በሚወስዱት የማዕረጋት ዐይነትና ላይ ከፉኛ እንዲንጠለጠሉና በሽሚያ መልክ እንዲራኩቱ ሆነዋል። ዛሬ “የእግዚአብሔር ሰው”፤ “ፓስተር”፤ “ሐዋርያ”፤ “ነቢይ”፤ “የመጨረሻው ዘመን መልአክ”፤⁷⁵ “የተቀባ” ወዘተ. ተብሎ የመጠራት ጥማት “የሞት ሽረት” ተጋድሎ የሚደረግበት አይደለምን? (ይህን ማዕረግ-ተኩርነት ለማሳየት ያህል “ፓስተር” ብለን ያልጠራናቸው እንደ ሆኑ

⁷⁴ እንደ ትልቅ ስም ያላቸው “ሐዋርያ” በአደባባይ ሲናገሩ እንደ ተደመጠው፤ ሐዋርያ ተሳስቶ እንኳ የተገኘ እንደሆነ፤ ሊያርመው የሚችለው እንደሆነው “በሐዋርያዊ ሥልጣን የተቀባ” ሰው ብቻ የመሆኑን ግዴታ አጽንዖት ሰጥተዋል።

⁷⁵ ቢያንስ ሁለት “ሐዋርያ” እንደ ሆኑ ከስማቸው ፊት ማዕረጋቸውን የሚጠቅሱ ወንድሞች፤ “የመጨረሻው ዘመን የእግዚአብሔር መልአክ” መሆናቸውንም በቅጥያነት ያኖሩባቸው ማስረጃዎች ተገኝተዋል። አንድ ሌላ ግለ ሰብ፤ እንዲያውም፤ ማዕረጉን ለፓፕት (APEPT) ብለው እንዲጠሩት በመድረክ ላይ ማዘዙ ተሰምቷል። ይኸውም፤ Apostle, Prophet, Evangelist, Pastor-Teacher (ሐዋርያ-ነቢይ-ወንጌላዊ-መጋቢ-መምህር) ነኝ የማለቱ ምሳሌ ቃል መሆኑ ነው።

ፊታቸው ቅጭም የሚል አገልጋዮች መኖራቸውን ብንጠቅስ ሐቅ ለመሆኑ ከአንባቢያን በቀር ማን ምስክር እንጠራለን?⁷⁶)

በዚህ ግብግብ ጦስ፤ በአሳዛኝ መልኩ፤ አብያተ ክርስቲያናት እየተከፋፈሉ ነው። በነበሩበት አጥቢያ ወይም ቤተ እምነት ይህን የማዕረግ ጥማታቸውን ማርካት ያልቻሉ “ጐበዛዝት” የራሳቸውን ድርሻ ከመንጋው ላይ “በጨቅ” አድርገውና ከፊታቸው በሚሄዱ ጥቂት “ሠረገላዎች” ታጅበው፤ “መለከት በመንፋት” በግልጽና በይፋ “የራሳቸውን ቸርች መክፈታቸውን” ያውጃሉ። “በመገለጥ ያገኘሁት ነው” የተሰኘ ሰብብ እየሰጡም አስተምህሯቸውን በወደዱት መንገድና ያለምንም ተጠያቂነት ያስሄዱታል።

“የአደባባይ ሰው” መሆንና ዝነኛነት (popularity and celebrity) ስር እየሰደደ መምጣቱ አስተምህሮን ለመበረዝ አስተዋጽኦ ማበርከቱ አልቀረም። ብዙ ጊዜ እንደታየው ከቀድሞ ቤተ ክርስቲያናቸው የወጡ አገልጋዮች ተከታዮቻቸውን ለማበራከትና የእነርሱን አገልግሎት ዐዲስና ትኩረት ለማጽናት በመሻት ቀዳሚዎቹን ቤተ እምነቶቻቸውንና አስተምህሮዎቻቸውን በገህድ ሲደበድቡና ሲያብጠለጥሉ ይታያል። በዚህም ሰብብ ለአስተምህሮ መሳከር በር ተከፍቷል። በአጠቃላይ መንግሥተ-አኔ እየተንሰራፋ የመንግሥተ እግዚአብሔርን ትምህርት እየጋረደው ነውና የክርስቲያናዊ አስተምህሮ በመንጋደድ ላይ ነው ብንል የተጋነነ አይሆንም። ይህ አደገኛ አዝማሚያ የመስቀሉ ሥራ ውጤት የሆነውን ቤዝዎታዊ ወንጌልና መስቀሉን መካከለኛ ያደረገውን ራስን የመካድ መሰጠት ችላ እንድንል አያደረገ መሆኑ በግልጽ የሚታይና የሚሰማ ነው። በዚህ ዘመን ጐልቶ ከሚታዩት ችግሮች መካከል ሌላው ችግር ይኸው ነው፤ በ “መስቀል አልባ ወንጌል” መከብብ።

⁷⁶ በዚህ ጥናት ወቅት በቃለ መጠይቅ የተሳተፉ አገልጋይ እንደ ተናገሩት፤ በአንድ ወቅት እርሳቸው ወደሚያገለግሉባት አጥቢያ ቤተ ክርስቲያን ለሰብከት የጋበዟቸው ሰው በዕለቱ መርሐ ግብር የመድረክ አስተናባሪ አማካይነት ስለማንነታቸው ለማግበረ ምዕመኑ በተዋወቁ ጊዜ፤ “ወንድማችን ... ያገለግላናል” ማለታቸውን ተከትሎ፤ ተጋባዥ አገልጋይ መድረኩን እንደያዙ፤ የመድረክ አስተናባሪውን በሚሠቀጥጥ ሹኔታ ከመዘለፋቸውም በተጨማሪ፤ “በስንት መከራ ያገኘነውን ፓስተርነት ልትገፍፉን ፈለጋችሁ ወይ?” ማለታቸው ተገልጿል።

2.4 መስቀል አልባው “ወንጌል”

“ነገር ግን ዓለም ለእኔ የተሰቀለበት እኔም ለዓለም የተሰቀለሁበት ከጌታችን ከኢየሱስ ክርስቶስ መስቀል በቀር ሌላ ትምክህት ከእኔ ይራቅ” (ገላ. 6:14)።

ከሁለት ሺህ ዓመታት በፊት የዓለም መድኃኒት ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በእንጨት መስቀል ላይ ተሰቅሎ (ማር. 15:24፤ ዮሐ. 19:18) ደሙን በማፍሰሱ ምክንያት፤ “በደሙ የተደረገ ቤዛነታችንን አገኝተናል፤ እርሱም የበደላችን ስርየት” (ኤፌ. 1:7) ነው። “ደም ሳይፈስ ሰርየት የለም” (ዕብ. 9:22)። ስለዚህ ክርስቶስ ደሙን ሰጠ። ዐዲሱ ኪዳን ተመርቆ በተከፈተበትና (ዕብ. 9:15:18) የኅጢአታችን ማስተሰሪያ ይኾን ዘንድ በመስቀል ላይ በፈሰሰው ንጹሕ ደሙ (ቆላ. 1:19) አማካይነት ታጥበን (ራእ. 1:5) በመንጸት ወደ እግዚአብሔር መግባት ኾናልናል (ሮሜ. 5:2፤ ኤፌ. 2:18፤ ዕብ. 10:19-20)። ከብር ሁሉ ለእግዚአብሔር ይሁን።

እንግዲህ ይህን እውን ለማድረግ መድኃኒት ጌታችን ኢየሱስ ስለ ኅጢአታችን የሞተው በመስቀል ላይ ነበር። “ለኅጢአት ሞተን ለጽድቅ እንድንኖር፤ እርሱ ራሱ በሥጋው ኅጢአታችንን በእንጨት ላይ ተሸከመ” (1ጴጥ. 2:24) ተብሎ እንደ ተጻፈ። ይህ የመስቀል ላይ ሞቱ የመከራና የሕመም ጣር የተሞላ ነበር። አዳኙ ጌታ በፈቃዱ ለአባቱ በመታዘዝ እንደ ሎሌ ነበር የኖረውና ያገለገለው (ፈል. 2:6-9፤ ኢሳ. 42:1-7፤ 49:1-6፤ 50:4-9፤ 53:1-13)። ሊያውም የሕመም ጣርና ሥቃይ ያልተለየው “ሥቅዩ ሎሌ” (The Suffering Servant) ነበር። በመጨረሻም፤ ይኸው “ሥቅዩ ሎሌ” ድኅነትን ያስገኘልን ዘንድ በእንጨት ላይ ተሰቀለ። ስለዚህ የተሰቀለው መሲሕ ተብሎ ተጠራ (ማቴ. 26:1-27:56፤ 1ቆሮ. 1:23)።

ከዚህም የተነሣ፤ ቤተ ክርስቲያን ባለፉት ሁለት ሺ ዓመታት መስቀሉን ማእከል ያደረገውን ወንጌል ስታበሥር ኖራለች፤ “እኛ ግን የተሰቀለውን ክርስቶስን

አንሰብካለን” (1ቆሮ. 1:23) እያሉች። የመንግሥቱ ወንጌል ቤዛዎታዊ እውነቱ የሚታየው ከክርስቶስ ሞትና ትንሣኤ በኩል ነውና። ያልተዋጁ ንጉሡንም ኾነ መንግሥቱን አያዩትም።

በአንጻሩ ደግሞ ቤተ ክርስቲያን ከቅዱሳት መጻሕፍት ውጭ በኾነ ትምህርትና ኑሮ የመስቀሉን መልእክት አዛብታ የተገኘችበት ወቅትም ነበረ፤ ዛሬም አለ። ከእነዚህ ግድፈቶች መካከል የተወሰኑትን ማለትም ከሥቅዩ ሎሌ ይልቅ ማሠቃያውን፤ የመከራው ተከፋይነት ከሚገለጥበት የመስቀል ኑሮ ይልቅ ምልክታዊ ጌጥነቱን ማስቀደማችንን እንዲሁም መስቀሉን ማእከል ካደረገው ትምህርት ይልቅ ቅምጥልነትን የሚያስፋፋውን “ዘመነኛውን ወንጌል” ማስበለጣችንን በማንሣት እንታረምበት ዘንድ ዐጭር ሐሳብ ሰፍሯል። ከዚያ በፊት ግን የመስቀሉን ምንነት በጥቂቱ ማሳየት ተገቢ ነው። ዋነኛውን ጉዳይ ምን ያህል እየዘነጋነው መኾኑን ለማሳየትም ይጠቅማል።

ለመኾኑ መስቀል ምንድነው? ፋይዳውስ ምንድነው? እንግዲያስ ስለ ነገረ መስቀሉ ትንሽ ማየት ያስፈልግ ይመስለኛል— ምልክትነቱና ከብሩ የሚገባን ያን ጊዜ ነውና! ምልክቱ ከወከለው እውነት በላይ አይደለምና! ደግሞም የመስቀሉ በረከቶች ከመስቀሉ የመከራ ሕይወት ተነጥለው አይገኙምና!

ያለ መስቀሉ ክርስትናን ማሰብ መሞከር አይታስብም።⁷⁷ የቃሉን መጽሐፍ ቅዱሳዊ አጠቃቀም ስናይ፤ መስቀል በሦስት መንገድ ይተረጎማል። እንደኛው ሰው ለቅጣት ይሰቀልበት የነበረ ቀጥ ያለ ወይም የተመሳቀለ እንጨት ነው። ሁለተኛው ደግሞ የክርስቶስ ኢየሱስን ወጀአዊ ሥራ የሚያሳይ ትእምርታዊ

⁷⁷ ከዚህ ቀጥሎ የቀረቡት እምስት አንቀጾች፤ በቀጥታ የተወሰዱት፤ ጸሐፊው ከዚህ በፊት ካዘጋጀው መጽሐፍ ውስጥ ተቀድቶ ነው። (ገብረ መስሕብ፤ የመምሩ ምርቅና መረቅ፡- በ“የተኩሳው ለምድ ሲገፈፍ ወሰጥ” [ዐዲስ አበባ፡- አሳታሚ አልተገለጠም፤ 2002 ዓ.ም.] 46-50)።

ትክ (symbolic representation of redemption) ነው። ሦስተኛው ስቅላትን (በመስቀል ላይ ተሰቅሎ መሞትን) ያመለክታል።⁷⁸

መስቀል የእግዚአብሔር ጥበብና ጎይል የተገለጠበት ነው። የጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የመስቀል ላይ ቤዛዊ ሞት የድኅነታችን ምክንያት ከመኾኑም በተጨማሪ የደቀ መዝሙራዊና ምግባራዊ የኑሮ ጠባያችን መሠረት ነውና መሰበክ ያለበት እርሱ ነው (ሉቃ. 24፡46-47፤ 1ቆሮ. 1፡23፤ 2፡2)። ይህ ሰፊና ጥልቅ ርዕስ ጉዳይ ነውና በጥቂት ገጾች የሚተረክ እንዳልቸነ ግልጽ ነው። ቢኾንም ነገረ መስቀሉን፣ በጨረፍታ፣ እንደሚከተለው እናየዋለን።

ሰው በእግዚአብሔር አምላክ የተፈጠረ ከቡር ፍጡር ነው። እግዚአብሔር ሰውን ሲፈጥር በአጽናፈ ዓለሙ ካሉት ፍጥረታት በሙሉ የተለየና ከቡር አድርጎ ነው። እግዚአብሔር በመልኩና በምሳሌው ፈጥሮታልና፤ በምድር ያሉትን ፍጥረታት የማስተዳደር መጋቢያዊ ዐደራም ሰጥቶታል። (ዘፍ. 1፡26-28)። ሁሉን በቃሉ ሲፈጥር ሰውን “ከምድር አፈር አበጀው” (ዘፍ. 2፡7)። “በአፍንጫውም የሕይወት አስትንፋሱን ‘እፍ’ አለበት ሰውም ሕያው ነፍሱ ያለው ሆነ” (ዘፍ. 2፡7)።

“እግዚአብሔርም ሰውን በመልኩ ፈጠረ፤ በእግዚአብሔር መልክ ፈጠረው ወንድና ሴት አድርጎ ፈጠራቸው” (ዘፍ. 1፡27)። ያዘጋጀለት መኖሪያውም የሚረዳ የተሟላ የአትክልት ስፍራ ነበረ። “እግዚአብሔር አምላክም በምሥራቅ በዔድን ገነትን ተከለ፤ የፈጠረውንም ሰው ከዚያው አኖረው” (ዘፍ. 2፡8)። በምድርና በባሕር የሚኖሩትን በሰማይም የሚበሩትን እንዲገዛ እግዚአብሔር ለሰው ሥልጣን ሰጠው (ዘፍ. 1፡26-28)። ታላቁ አምላክ በማይነገር ጥበቡና ፍቅሩ ሰው በብርሃን የተሞላ የከብርና የጽድቅ ሕይወት ይጎናጸፍ ዘንድ ባለሟሉ አደረገው። ሊቁ ጎርጎርዮስ እንዳለው፤ “ከዚህ ከብር የሚበልጥ ምን

ከብር አለ? ከዚህስ ትምክሕት የሚበልጥ ምን የሚያስመካ ነገር አለ? ... ሰውን አምላክ እንደ ፈጠረው እንዲመሰክር ከመኾን የበለጠ ምን ትምክሕት አለ?”⁷⁹

ለሰው የተሰጠው ታላቁ በረከት ከፈጠረው ከእግዚአብሔር ጋር በጎብረት መኖሩ ነበር። የሕይወት ምንጭ ከኾነው አምላክ ጋር በሚኖር ጎብረት ብቻ ሕይወት በከብርና በሐሴት ትቀጥላለችና (መዝ. 36፡9፤ ዮሐ. 1፡4)። ይህን ለማረጋገጥም በመታዘዝ መኖር ይጠበቅበት ነበር። የመታዘዙ ምልክትም “ከፉና ደጉን ከሚያስታውቀው ዛፍ” አለመብላት ነበር። ከዚህ ዛፍ በበላ ቀን እንደሚሞት (ከእግዚአብሔር መለየትን የሚያካትተው መንፈሳዊ ሞትን ጨምሮ) እግዚአብሔር ለአዳም ነገረው (ዘፍ. 2፡15-17)።

ሰው የመረጠው የዐመፃ መንገድ ግን አስፈሪ ነበር። ከአምላኩ ይልቅ “አባቡ” የነገረውን በማመን እግዚአብሔርን “ሐሰተኛ” ለማድረግ ተግደፈ። በራሱ፣ ያለእግዚአብሔር፣ መኖር እንደሚቻለውና እንዲያውም “እንደ እግዚአብሔር” ለመኾን ተመኘ (ዘፍ. 3፡5)። አዳምና ሚስቱ ሔዋንም የተከለከለውን ዛፍ ፍሬ በመብላት በእግዚአብሔር ላይ የተገዳዳሪነት ዐመፅ ፈጸሙ (ዘፍ. 3፡1-6፤ 1ጢሞ. 2፡14)። በዚህም ምክንያት ኅጢአት ወደ ዓለም ገባ (ሮሜ 5፡12)። ውጤቱም ሞት፣ ጎዘን፣ ውርደትና ውድቀት ኾነ (ዘፍ. 3)። በመተላለፋችንና በኅጢአታችን ምክንያት ከእግዚአብሔር ተለይተን ጠፋን (ኤፌ. 2፡1-3)።

አዳምና ሔዋን የሰው ዘር ሁሉ ወላጆች እንደ መኾናቸው፣ በሠሩት ኅጢአት ምክንያት ለመላው ልጆቻቸው ያወረሱት በኅጢአት የወደቀ ጠባይን ነው (ሮሜ 5፡12-14፤ ኤፌ. 2፡3)። አባቶች “ጥንተ አብሶ” (የውርስ ኅጢአት) ብለው የሰየሙት የኅጢአት ተፈጥሮ ሁሉንም የተጠናወተው በመኾኑ፤ በሐሳብ፣ በቃል፣ በሥራ ኅጢአተኛ አደርጎን ለሞት ፍሬ ሊያፈራ በአካል ከፍሎቻችን ሁሉ ይሠራ ነበር (ሮሜ 7፡5)። የኅጢአት ውጤቱ ደግሞ ሞት

⁷⁸ J. D. Douglas and Merrill C. Tenney. (eds.), *New International Bible Dictionary* (Grand Rapids: Zondervan, 1987) 241.

⁷⁹ ኢ.አ.ተ.ቤ.ክ. ሃይማኖተ አበው፣ *ዘጎርጎርዮስ* ፡ ም. 36፤ ቀ. 12 (ዐዲስ አበባ፡ ትንሳኤ “ዋትሚያ ድርጅት”፣ 1986) 124።

(ከእግዚአብሔር መለየት) በመኾኑ ከክነኔ በታች ወድቀን ተከረቸን (ሮሜ 6:23)። እግዚአብሔር ቅዱስና ጸድቅ እምላክ በመኾኑ፤ ኅጢአታችን ከእርሱ ለይቶን ነበርና (ኢሳ. 59:2)። አሁን ካልታደገን ምን ተስፋ ነበረን?

ነገር ግን ጨለማው በነበረበት አንዲቀጥል የእግዚአብሔር ዘላለማዊ ምክር አልፈቀደም። ጌታ እግዚአብሔር፤ በመቤዝት ጥበቡ፤ የፈረሰውን ሊሠራው፤ የወደቀውን ሊያነሣው፤ የተበላሸውን ሊያድሰው ፍቅሩና ጥበቡ ቤዛችንን ገለጠው። የዚህ ሰማያዊ ድነት (ድኅነት) አጀንዳ መካከለኛው ደግሞ መስቀሉ (የክርስቶስ ቤዛዊ ሞት) ነበር። ከአብ ጋር በክብር የተካከለ ወልድ ወረደ፤ እስከ መስቀል ሞትም ድረስ ራሱን አዋረደ (ፊልጵ. 2:5)። ትውፊት “ፍቅር፤ ኅያል ወልድን ከዙፋኑ ሳበው፤ እስከ ሞትም አደረሰው” እንዲል።

ጌታ ኢየሱስ ኅጢአታችንን ተሸከሞ በእንጨት መስቀል ላይ ተሰቅሎ ሞተ (ማቴ. 27:35፤ 1 ጴጥ. 2:24) ። የኅጢአታችንን ቅጣትም ተቀበለ (ኢሳ. 53:5-6)። እግዚአብሔር በመስቀል ላይ በሞተው በልጁ ሞት ምክንያት የእያንዳንዳችንን መከራ፤ ሞትና እርግማን አስወግዷል (ኢሳ. 53:4፤ ገላ. 3:13)። በዚህም አደራረጉ ጸድቅ ፈራጅነቱን አሳይቷል (ሮሜ 3:25-26)። አንዲሁም፤ አንድ ልጁን በመስጠት እግዚአብሔር ፍቅሩን በመስቀሉ ላይ ገለጦልናል (ሮሜ. 5:4)። ለአመን ለኛም ወደ እግዚአብሔር የመቅረብ ዐዲስ በር ተከፈተ (ዕብ. 10:19-20)። በመስቀሉ በኩል ከእግዚአብሔር ጋር ዐዲስ ኅብረት ለመመሥረትም በቃን። እርሱ ለሚሻል ኪዳን ዋስ ኾኖልናልና።

በመስቀል ላይ በፈሰሰው በኢየሱስ ደም የኅጢአታችንን ስርየት ስለምንቀዳጅ (ቆላ. 1:12-14፤ 1ዮሐ. 2:1-2) በእግዚአብሔር ዘንድ ተቀባይነትን አግኝተናል (2ቆሮ. 5:21)። ስለኾነም፤ “ምሕረትና እውነት ተገናኙ፤ ጽድቅና ሰላም ተሰማሙ” (መዝ. 85:10) የሚለው ዐዋጅ በመስቀሉ ላይ ተፈጸመ።

እግዚአብሔር በጸድቅ ፈራጅነቱ በኅጢአታችን ላይ ከበየነው ፍርድ፤ በተራ ሰው ቤዛነት መዳን ስለማይቻለን፤ አንድያ ልጁን ነው የሰጠው (ዮሐ. 3:16)።

ጌታ ኢየሱስም በፈቃዱ ስለ ኅጢአተኞች ነው የሞተው (ዕብ. 10:9)። ይህ ተግባር ደግሞ የፍቅሩን ጥልቀት ያሳያል (ሮሜ. 5:4)። ትክክለኛ ፍርዱንና ፍቅሩን በአንድነት እውን ያደረገው ደግሞ የእግዚአብሔር ጥበብ ነው። ከመታወቅ የሚያልፈው ይህ ድንቅ ጥበቡ በክርስቶስ የመስቀል ሞት ተገለጠ—ክርስቶስ የእግዚአብሔር ጥበብና ኅይል ነውና (1ቆሮ. 1:23-24)። ስለዚህም “የመስቀሉ ቃል ለሚጠፉት ሞኝነት፤ ለእኛ ለምንድን ግን የእግዚአብሔር ኅይል ነውና” (1ቆሮ. 1:18) ተባለ። ከብር ለዘላለም ለእርሱ ይሁን፤ አሜን!

እውነቱ ይህ ከኾነ ታዲያ መስቀሉን ወደ ዳር (ጠርዝ) ገፍተን ማእከሉን ለማን ልንሰጠው ነው?፤ ደግሞም፤ “ከዘመናችን ስብከቶች፤ ትምህርቶችና ዝማሬዎች ውስጥ የመስቀሉን መልእክት ምን ሰወረው?” የሚለው ጥያቄ እንገብጋቢ ነው፤ ልንነጋገርበትም ልንቈጭበትም የተገባ ይመስለኛል።

በየጉባኤው የተዘሩት አንዳንድ ሰባክያን፤ መምህራንና ዘማርያን ሕግን ያለ ጸጋ፤ የሥነ ሥርዐት ርምጃን ከተሐድሶ ውጭ ይሰብካሉ። ግለሰባዊ ድነትን ከማኅበራዊ ርኅራኄ ነጥለው ያመነክላሉ። ፍቅር በጉደለው ሃይማኖት መመሪያዎችን እንደደፍ ያዘንባሉ። የመስቀሉን ጥበብ ሸፍነው ዕውቀታቸውን ይደሰኩራሉ። የመሲሑን ግርማ ገፍትረው የራሳቸውን ገድል ይዘምራሉ። ሌሎች “ዝነኞች” በፈንታቸው በ “ክርስቶስ ስም” ሰበብ ሌሎችን ተንክሰውና ጎረቤቶቻቸውን ዘልፈው ሲያበቁ በመካከላችን እንደ ዐርበኛ በኩራት ይጀነናሉ። ተቃውሞ ከገጠማቸውም ራሳቸውን እንደ ሰማዕት መቀጠር ያምራቸዋል። ለመኾኑ የራሳችንን ስም ዝና ከፍ አድርገን የሰቀልነው መስቀሉን ወዴት ደብቀነው ነው? ምንነቱ የማይታወቅ ሐሳብ እያንበለበልን መንጋውን በማጫጫኸ ላይ የተመሠረተ “መንግሥተ እኔ”ን የማቆም የጥቅመ ሰናኢ መንፈስ እየከበበን ይኾን (ዘፍ. 11)?

ይህ ሐዋርያዊ ድምፅ እንዴት እንደማይቃጭልብን ግራ ነው፤ ጳውሎስ “በመካከላችሁ ሳለሁ ከኢየሱስ ክርስቶስ በቀር እርሱም እንደ ተሰቀለ ሌላ ነገር

አንዳንድ ቆራጮች ነበርና” (1 ቆሮ. 2:2) ይላል እኩ። እኛስ ምን ለማወቅና ምን እንዳወቅን ለማሳወቅ ነው በጽኑ የዘመትነው? በሌላ መልኩ ደግሞ በትኩረት ስንታይ የመስቀሉን ክብር እንፈልጋለን፤ ውርደቱን ግን እንሸሸዋለን። ምንው? ባለግርማው መሲሕ “ሥቅዩው ሎሌ” አልነበርምን?

አንዳንዶቻችን ደግሞ በተገላበጠሽ ይቅርታን ከመስቀሉ ውጭ እናውጃለን። ኅብረትን ያለጸጋና ተግሣጽ እናልማለን። ንጉሡን ገፍትረን መንግሥቱን ልንሰብክ እንቃዝለን። ምትክ የለሽ የኾነውን ወንጌል በአርቲ ቡርቲ ተከተን እየተጫጫኸን ሰዎችን ለንስሐ እንጋብዛለን። እግዚአብሔርን ማሳዘዝናችን ግድ ሳይሰጠን ሰዎች እንዳይከፋቸውና ከሰብሰባችን ተለይተው እንዳይቀሩብን እንጠነቀቃለን። መንፈስና ኅይልን በመግለጥ የመስቀሉን ቃል ሥልጣን ማወጅ ስላቃተን፤ ሰሚዎቻችን እንዳያከርፉ እናቈላምጣቸዋለን። ጆሮቻቸውን የሚያከክላቸውን መርጠን እንነግራቸዋል። የማያስከራርፉንን መምህራን እንደ ምኞቶቻችን ለራሳችን እናከማቻለን። ሼረ! መስቀሉ ወዴት ነው?

ወንጌሉ ትበለጽጋለህ የሚል መልእክት ብቻ ተሸከመ ይመስል ስሙን ሳይቀር ቀይረው “የብልጽግና ወንጌል” ይዘው የመጡ ወንጀል ሰባኪዎች “መስቀሉን ሰቀሉት”⁸⁰ ሊባሉ አይገባ ይኾን? እንጀራና ሆድ ይህን ያህል ክብር አግኝተው ዐውደ ምሕረቱን ሲወሩ፤ ወዛቸውን የጠረጉበትን ለሰላሳ ወረቀት ሳይቀር በገንዘብ የሚሸጡ ነጋዴያን በወንጌል አገልጋይነት ስም ሲወራጩ ባየን ጊዜ “መስቀሉን ሰቀሉት” ብለን እንጮኻለን፤ አዎ፤ መስቀሉን ሰሉት!

በ2006 ዓ.ም. “ዐቢይ ነቢይ ሼፐርድ ቡሽሪ” የተባሉ ግለሰብ ወደ ዐዲስ አበባ በመጡበት ወቅት የታየው ዕብደት ለአስረጂነት እዚህ መጠቀስ ይኖርበታል። በነጻ የተሰጠው የክርስቶስ ጸጋና የመስቀሉ ሥራ ገብቶኛል እያለ በሚመካ

⁸⁰ ይህ የተወሰደው “መስቀሉን ሰቀሉት” በሚል ርእስ በሰሎሞን አበበ ከተዘጋጀ ጽሑፍ ነው። ጽሑፉም ሚያዝያ 10 ቀን 2006 ዓ.ም. የክርስቶስን ስቅለትና ትንሣኤ ክብረ በዓል ምክንያት በማድረግ በአዲራ መሉ ወንጌል አማኞች ቤተ ክርስቲያን በተዘጋጀ ዐውደ ጥናት ላይ የቀረበ ነው። (ነገረ መስቀል፡- መስቀሉን ሰቀሉት [ያልታተመ ጽሑፍ፤ ዐዲስ አበባ፤ 2006 ዓ.ም.])

ማንበረ ሰብ መካከል አንድ ነጋዴ “የፈውስ ዘይት” እና “የበረከት ጸበል” በጠርሙስ እያሸገ ሲቸበችብ ዝም ከተባለ፤ “መስቀሉን ሰቀሉት” አይባልምን? “ሁሉ የራሳቸውን ይፈልጋሉ የክርስቶስንም አይደለም” (ፊል. 2:21) እያለ ጳውሎስ ያለቀሰው⁸¹ “የመስቀሉ ጠላቶች” ኾነው ስለሚመላለሱቱ “ውሾች” አይደለምን (ፊል. 3:2)። መታወቂያቸውን የእግዚአብሔርን ቃል ቀላቅለው “መሸቃቀጥ” መኾኑን አልተጻፈምን (2ቆሮ. 2:17)? በአንድ ግለ ሰብ ስም የተዘጋጀና “የነፍስን ኅጢአት የሚያነጻ” የተባለ ሳሙና ለገበያ ቀርቦ ሲታይ ምን ያህል ሊያስቁጣን በተገባ ነበር። ነፍሳችንን የሚያነጻ ከኢየሱስ ክርስቶስ ክብር ደም ሌላ ምን አለ? ከዚህ የከፋ ነገር ምን ሊመጣብን ኖሯል።

በውኑ፤ በዚያ ተገኝቼ ሳለሁ “እጄ አብረቀረቀ” በማለት በደስታ ብዛት የሰከረ ሰው፤ የብርሃን መልአክ የመሰለ አንዳች ጋኔን (2ቆሮ. 11:14-15)⁸² ቢመለከት ምን ሊውጠው ነበር? ከእግዚአብሔር መኾነቸው እስካልተረጋገጠ ድረስ፤ “መላእክት ቢኾኑ፤ ልዩ ፍጥረት ቢኾን፤ ያለውና የሚመጣው ቢኾን፤ ኅይላት፤ ከፍታና ድንቆች” እንኳ ቢኾኑ ከክርስቶስ ፍቅር እንደማይለዩን አልተጻፈምን (ሮሜ 8:37-39)? በውኑ ይህ “እግዚአብሔር መምሰል ማትረፈያ በሚመስላቸው ሰዎች ዘንድ” የማይጠፋ (1ጢሞ. 6:4-5) ስግብግብነት⁸³ በመንፈሳዊ እንቅስቃሴ ስም ተመስሎ አደባባይ ሲወጣ ማየት ነውር አይደለምን? ሼረ፤ መስቀሉን ሰቀሉት!

⁸¹ “ብዙዎች ለክርስቶስ መስቀል ጠላቶቹ ኾነው ይመላለሳሉና፤ ብዙ ጊዜ ስለ እነርሱ ለልጃቸው፤ አሁንም እንኳ እያለቀሱሁ አላለሁ” (ፊል. 3:18)።

⁸² “ይህም ድንቅ አይደለም፤ ሰይጣን ራሱ የብርሃንን መልአክ እንዲመስል ራሱን ይለውጣ ልና። እንግዲህ አገልጋዮቹ ደግሞ የጽድቅን አገልጋዮች እንዲመስሉ ራሳቸውን ቢለውጡ ታላቅ ነገር አይደለም፤ ፍጻሜያቸውም እንደ ሥራቸው ይሆናል” (2 ቆሮ. 11:14)።

⁸³ “መጋቢ ጻድቅ አብዱ ከ ሕንጻት መጽሔት ጋር ባደረጉት ቃለ ምልልስ ላይ፤ “ይህንን እምነት ‘ሃሰግብግብነት ወንጌል’ እንጂ ‘የብልጽግና ወንጌል’ አልለውም፤ ትክክለኛውን ብልጽግናማ እኔም አምናለሁ ...” በማለት ከተናገሩት የተወሰደ ነው። ሕንጻት፤ ቊጥር 2፤ ግንቦት 2006 ዓ.ም.፤ 29።

ወንጌል የሰዎችን ሐሳብ እያንከታከቡት የእግዚአብሔርን ጽድቅ ያገኛል። ለሚያምኑ ሁሉ የእግዚአብሔር ኅይል ነውና ያድነናል (ሮሜ 1፡17)። የመስቀሉ ቃል ለአንዳንዶች “ሞኝነት” ነው፤ ለሌሎች ደግሞ “ማሰናከያ” ነው፤ ለሚያምኑ ግን “የእግዚአብሔር ጥበብና ኅይል ነው” (1 ቆሮ. 1፡18)። ይህን እንዴት እንዘነጋለን?

የክርስቶስ መስቀል ሥራ መካከለኛነት ትምህርታችንን እስካልተቆጣጠረው ድረስ የኢየሱስ ሁሉ በሁሉነት ችላ የማለት ወይም ሁሉን የሚሞላ እርሱ መኾኑን የመዘንጋት ከፍተኛ አደጋ ሊገጥመን ይችላል። ዶ/ር ንይሉ ቸርነት ትኩረት የሚያስፈልጋቸውን የመድረክ አገልግሎቶች ባኔሱበት መጽሐፋቸው ውስጥ በቀጭን የሚጠቅሱት ነገር አላቸው፤

አሁን አሁን ግን በእግዚአብሔር ስም ተሰብስበን [ባለንበት] አንዳንድ ጊዜ በአንዳንድ ምስባኮች ጸጋን የሚሰጥ ሳይኾን ጸጋን የሚነጥቅ ነገር ሲከነወን እንመለከታለን። እንደውም አንዳንድ ሥፍራ መንፈሳዊው ነገር ሥርዐት አልበኛነት እየነገሠበት መጥቶ ከማገጽ ሥራው ይልቅ የማፍረስና ግራ የማጋባቱ እንዲሁም የመከፋፈሉ ነገር እያየለ በመምጣቱ ጉዳዩ አነጋጋሪ ኾኗል።⁸⁴

በርግጥ፣ ክርስቶስ መካከለኛ ባልኾነበት ምስባክ ማፍረስና ግራ ማጋባት ቢሠፍን ይደንቃል? በአጠቃላይ መስቀሉ ከተዘነጋ የሚተርፈን ይህን መሳይ ጥፋት መኾኑ ግልጽ ነው። በዚህ መልኩ ወንጌል ተሰበክስ ይባላል እንዴ? ጆን ስቶት ይህን ሐሳብ ሊያጠቃልል የሚችል አንድ አገላለጽ አላቸው። “ክርስቶስ ካልተሰበከ፣ ወንጌል ጨርሶውት አልተሰበከም፤ ሞቱና ትንሣኤው ማእከላዊ ካልተደረጉም፣ እውነተኛው ክርስቶስ አልታወጀም።”⁸⁵ እንዲያውም ኑፋቄ ባይኾን አይደል!

⁸⁴ ንይሉ፣ መድረኮቻችን፣ 48።

⁸⁵ John Stott, *Evangelical Truth* (Leicester: IVP, 2003) 31.

2.5 ኑፋቄያዊ ትምህርቶች፡ የክርስቲያናዊ አስተምህሮ

መሠረታውያን መናጋት፣ መለበጥና መለወጥ

የሃይማኖት ነጻነቱን ታከው ያቆጠቁጡት የሐሰት ትምህርት አረሞች የዘመኑን ኹኔታ ያከፉና የቤተ ክርስቲያንን መልእክት ካደነቃቀፉ ጋሬጣዎች መካከል ይጠቀሳሉ። በስውርና በማስመሰል ከሚንቀሳቀሱት ጀምሮ በይፋ ወጥተው የሐሰት ትምህርታቸውን እስከሚለፍፉት ድረስ ብዛት ላላቸው የዋህ ሰዎች መሰናከል ምክንያት የኾኑት ግለ ሰቦችና ቡድኖች ጥቂት አይደሉም።

ዛሬ፣ ዛሬ በየመድረኩ፣ በየጎትመት ውጤቶች፣ በሳተላይት ቴሌቪዥን መርሐ ግብሮችና ሌሎች ብዙጎን መገናኛዎች በኩል እየቀረቡ ያሉት “መያገርያ መጨበጫ” የሌላቸው ትምህርቶች የሰሚዎቻቸውን ኅሊናና ሕይወት ዐበላ እያበሉ ይገኛሉ ብንል የተጋነነ አይኾንም። መጠነኛ መደነቃቀፍ መከሰቱ መቼም አይቀሬ ነው። ከሰው ፍጹምነት አንጠብቅምና፣ አንዳንድ ግርታዎች መፈጠራቸው ላያስገርም ይችላል። እዚህ የምናነሳቸው ግን አስከፊዎቻችንና መሠረታዊ የአስተምህሮ ለውጥ የተካሄደባቸውን ዐቋሞች ነው። አሁን፣ አሁን በቤተ ክርስቲያን ታሪክ ዘመን የተወገዙ ሐሰተኛ ትምህርቶች ጭምር በየመድረኩና በየአጋጣሚው ያለምንም ማመንታት እየተነገሩ ነው ማለት የሚቻልበት ደረጃ ላይ ደርሷል።⁸⁶

ይህን ለማስረዳት ጥቂት ማስረጃዎችን ማንሳት ይቻላል። ለምሳሌ፣ “ቤተ ክርስቲያን እግዚአብሔር በሥጋ ነች” ማለታቸው ሳያንሱ “ክርስቲያን መኾን ማለት በቀላሉ ሲገለጥ ከእግዚአብሔር ጋር ተደባልቆ እግዚአብሔርም ሰውም መኾን ማለት ነው” የሚሰኘውን (የዋችማን ኒ ደቀ መዝሙር የነበረውን) የዊትነስ ሊ ትምህርቶች የሚያንበሉብሉ ወገኖች በየከተሞቻችን እየተዛመቱ

⁸⁶ ለምሳሌ የሚከተለውን ይመለከቷል፤ “እንግዳ ትምህርት፣ እንግዳ እንቅስቃሴ፤” ማቴ-፩፤ ተሳ፡ 18 ግንቦት 2003 ዓ.ም፤ ገጽ 1-8።

መኾኑን አልሰማንም ይኾን?⁸⁷ “ሰው ካልፈቀደለት በቀር እግዚአብሔር በዚች ምድር ላይ ለመሥራት አይችልም፤ ልሥራ ቢልም ሕገ ወጥ ነው”⁸⁸ እያሉ የሚያላግጡ ደፋሮች እንደከበቡን አናውቅምን?

በሀገራችን ከተማ ገጠር ሳይል እየተዛመተ የሚገኘው “የእምነት እንቅስቃሴ” እና “የብልጽግና ወንጌል” ውስጥ የሚሰሙት ብዙዎቹ የሐሰት ትምህርቶች መኾናቸው ፀሐይ የሞቀው ነው። ከኬነት ሀገን ቀጥሎ በአስተምህሮው ታዋቂ ከኾኑት ኬኔት ኮፕላንድ፣ ቻርለስ ካፒስና ከሌሎችም ጋር በአቻ አስተማሪነት የሚታወቁት ፍሬዴሪክ ፐራይስ የሚሉትን ለምሳሌ እንጥቀስ፤

እዎ፤ ይህ አስደንጋጭ ነው! እግዚአብሔር በዚህ ምድር ከበብ ስለ ሰው እንዲሠራ እግዚአብሔር ፈቃድ ማግኘት አለበት። ... እዎ! ተቆጣጣሪዎቹ እናንተ ናችሁ! ተቆጣጣሪው ሰው ከኾነ ታዲያ ሊቆጣጠር የማይችለው ማን ሊኾን ነው? እግዚአብሔር ነው። ... እግዚአብሔር ገዢነትን ለአዳም ሰጠው ማለት፤ እግዚአብሔር ያ ሥልጣን ከዚያ በኋላ የለውም ማለት ነው። እንዲያስ፤ እኛ ካልፈቀድንለት በስተቀር እግዚአብሔር በዚህች ምድር ላይ እንዳች ማድረግ አይችልም። ለእርሱ ፈቃድ የምንሰጠውም በጸሎታችን ነው።⁸⁹

⁸⁷ ድብቆቹ የቤተ ክርስቲያን አሳቾች፡- የሎካል ቸርች/ የሪከቨሪ መብቶችን በኢትዮጵያ (ይህ መጽሐፍ ታትሞ በሥርጭት ላይ ቢኾንም ደራሲው ስማቸውን ጨምሮ አስፈላጊ መረጃዎችን አላካተቱም) 46።

⁸⁸ የማይልስ ሞንሮን ጸሎት የተሰኘውን መጽሐፍ በማንበብ፤ “ገዢው” ሰው በምድር ላይ ባለው “የማይቀለበስ ሥልጣን” መሠረት እግዚአብሔር በምድር ላይ እንዲሠራ በጸሎት ፈቃድ ይሰጠዋል በማለት የሚያስተምሩ በርካታ ሰዎች በመካከላችን ይገኛሉ።

⁸⁹ Frederick K. C. Price, “Prayer: Do You Know What Prayer is ... and How to Pray” *The Word Study Bible* (Tulsa, OK.: Harrison House, 1990) 1178, as quoted in Hank Hanegraaff, *Christianity in Crisis* (Eugene: Harvest, 1993) 85. በዚህም ኾነ በሌሎች ቦታዎች የውጭ ሀገር ሰዎችን የጠቀሱት ኾነ ብዬ ነው። የሀገር ቤቶቹ ሰዎቻችን የእኒህ ሰዎች ትምህርት ተቀባይና አሠራጭ ስለ ኾኑ የትምህርታቸው ሥረ መሠረት ከየት እንደሚመመዝዝ ለማመልከት በሚል ነው።

እንዲህ ዐይነቱን አሠቃቂ ትምህርት በማስተላለፍ ሀገር ምድሩን የመረዙ ሰዎችን ነው እንግዲህ በኛው ሀገር የሚገኙ ደጋፊዎቻቸው “ዝንባቸው እሽ አይባል” እያሉ ሙሾ የሚያወርዱት። ይህን የሚያሰራጩ የሀገር ቤት ሰባክያንና መምህራን እነማን እንደ ኾኑ ደግሞ ይታወቃል። በቂ በኾነ ምክንያት ግን የአብዛኛዎቹን ሰዎቻቸውን እዚህ አልጠቀስኩም። ስማቸው ባይጠቀስም ትምህርታቸውን በማገናዘብ ካጤኑት ከአንባቢዎች የሚሰወሩ አይመስለኝም። እናም ሐሳባቸውን ከሚቀዱበት የውጭ ሀገር ሰዎቻቸው ትምህርት ውስጥ የተወሰኑትን ብንጠቅስ በቂ ነው በማለት ተቀንጭቦ የቀረበ ብቻ ነው። እንግዲያውስ ከዚህ “የሰው ገዢነት” ርእሰ ነገር ሳንወጣ ሌላ ጨምረን እንጥቀስ፤

ፍሬዴሪክ ፐራይስ፤ በዘፍጥረት መጽሐፍ ውስጥ አዳም ለእንስሳቱ ስም እንዲያወጣላቸው በእግዚአብሔር የታዘዘበትን ምንባብ መሠረት አድርገው በዘፍጥረት 1፡20 ላይ ትንታኔ ሲሰጡ እንዲህ ይላሉ፤

እኒያ እንስሳት የእግዚአብሔር ቢኾኑ ኖሮ፤ ለምን እግዚአብሔር ራሱ ስም አይሰጣቸውም ነበር? ለእንስሳቱ፤ ለዕዕዋቱና ለአትክልቱ ስም እንዲያወጣላቸው ለዚህ ደካማ ሰው የተወለዱ ለምንድነው? ምክንያቱም ከእግዚአብሔር ገዢነት ሥር ሳይኾን ከሰው ገዢነት ሥር ስለ ኾኑ ነው። ለምን? ገዢው አዳም እንጂ እግዚአብሔር አይደለምና ነው።⁹⁰

ይህን ባዩ ፍሬዴሪክ ፐራይስን አካትቶ ሌሎችም የእምነት እንቅስቃሴ ዋነኛ መምህራን (የሀገር ቤት መምህራንን ጨምሮ) እንደ መሠረት ጣይ የእምነት አባታቸው የሚቈጥሯቸውና “ዳድ ሀጌን” በማለት የሚያቁላምጧቸው ኬኔት ሀጌን የሚያስተምሩት የነበረውን ማክኮኔል ጠቅለል አድርገው እንዳስቀመጡት እንመልከት፤ በዚያውም በኛው ሰፈር ተመሳሳይ ሐሳቦችን እንዳንዶች በይፋ

⁹⁰ Frederick K. C. Price, “Ever Increasing Faith,” Television Program (3, May, 1992) as quoted in Hanegraaff, *Christianity*, 346.

ሌሎች ደግሞ ፈራ ተባ እያሉ ሲያቀነቅኑ ሰምተናልና ለማገናዘብ ይረዳናል፤ ጉዳዩ፣ በእነሱ ትምህርት መሠረት፣ የሰው ማንነትን የሚያስተነትን ነው።

ሀጌን እንደሚሉት “በዐዲስ ልደት ውስጥ አውነተኛ ትሥጥታዊ አምላክነት አለ!” በዐዲስ ልደት ውስጥ፣ እግዚአብሔር “የራሱን ባሕርይ፣ ንጥረ ነገርና ኑባሬ ወደ መንፈሳችን” አካፍሏል። ስለዚህ፣ “እያንዳንዱ ዳግመኛ የተወለደ ሰው ትሥጥት ነው” እንዲሁም “አማኝ እንደ ናዝሬቱ ኢየሱስ ሁሉ ትሥጥት ነው።” አንባቢው ሀጌን ይህን የሚናገሩት በተምሳሌታዊ አገላለጽ ይኾናል ብሎ እንዳያስብ [ሰውየው የተናገሯቸውን] የሚከተሉትን ጥቅሶች ልብ አድርጉ፡- “እኛ ይህ ነን፤ እኛ ክርስቶሶች ነን” [ይላሉ። ይቀጥሉና] “በርግጥ በሐዋርያቱ ደብዳቤዎች ውስጥ ቤተ ክርስቲያን ክርስቶስ ተብላለች። ክርስቶስ መኾናችን ቤተ ክርስቲያን ገና አልገባትም። ይህ ሲገባን እንደናደርገው የታሰበልንን ሥራ ማድረግ እንጀምራለን” [ማለታቸው ሳያንስ] “ክርስቶስ ራስ እኛ ደግሞ አካሉ ነን፤ የክርስቶስ አካል ደግሞ ክርስቶስ ነው” ይላሉ።⁹¹

በዚህ ጥቂት ገጾች ብቻ ባሉት መጽሐፍ ውስጥ መረጃዎችን በስፋት መዘርዘር አስቸጋሪ ነው። ለማሳያ እንዲኾን በማለት በብድግ-ብድግ የተወሰዱትን ብቻ ነው እዚህ ማቅረብ የሚቻለው። ይህ ብቻ አይደለም፤ ሌላም ጉድ አለ፤ “ኢየሱስ በምድር በነበረ ጊዜ አምላክነቱን አልተጠቀመም” ብቻ ሳይኾን፤ “በድኅረ ትሥጥት አምላክ አልነበረም”⁹² እስከሚለው ድረስ መስማትና

⁹¹ MacConell, *A Different Gospel*, 122.

⁹² “የንጋት ኮከብ” በሚባል ሚኒስትሪ እየተዘጋጀ በኤልሻዳይ የቴሌቪዥን ኔትዎርክ (ETN) ላይ የሚተላለፍ መርሐ ግብር ከመጋቢት እስከ ግንቦት 2006 ዓ.ም. ለተከታታይ እሑዶች በነገረ ክርስቶስ ላይ የሚያጠነጥን ዝግጅት አቅርቦ ነበር። በዚያ መርሐ ግብር፣ የዚህ ጽሑፍ ጸሐፊ በተወያይነት ተጋብዞ በነበረበት ወቅት፣ በርእሰ ጉዳዩ ላይ ለመናገር የተጋበዙ ሌሎች ሁለት ተወያዮች ይህን ትምህርት ያለ ማወላወል ሲያስተላልፉ ሰምተናል። እኔያ ወገኖች ያለምንም ማመንታት “ኢየሱስ በመዋዕለ ሥጋዊው (ቢሥው ወራት) ሰው ብቻ እንጂ አምላክ አልነበረም” የሚል ዐቋም ይዘው ሲከራከሩ በይፋ ተደምጠዋል።

ማንበብ ዛሬ ራስ የሚያስይዝ አልኾነም፤ ለምን? ያልን እንደኾነ፤ በርካቶች ሐሳቡን የተላመዱት መስሏልና። “ኢየሱስ በመስቀል ላይ ተሰይጥኗል”⁹³ እያሉ ከሚሳደቡቱ ጀምሮ፣ “በሲኦል ውስጥ በሰይጣን ታስሮ በመንፈስ ሞቶ ነበር”⁹⁴ “ዳግም የተወለደውም በሲኦል ውስጥ ነው” እስከሚሉት አሠቃቂ ትምህርቶች ድረስ ያለአንዳች ማወላወል የሚያውጁ መናፍቃን “ወንጌላውያን ነን” በሚሉ ጥቂት የማይባሉ ሰዎች እየተደመጡ እንዳለ የታወቀና ማስረጃ ለማቅረብ የማይከብድ ነው።

ለዚህ ጥቂት ምሳሌዎችን ብቻ ልጥቀስ፤ ለገደ፡- አቶ ኅይሉ ዮሐንስ የተባሉ ሰው በታሕሳስ 4 ቀን 2004 ዓ.ም ምሽት በሳተላይት ቴሌቪዥን ላይ ቀርበው ፋሲካ ክፍሌ የተባሉ (ጋዜጠኛ?) ቃለ ምልልስ ሲያደርጉላቸው ታይተዋል። ሰውየው ከተጠየቁት ጥያቄዎች አንደኛው “ኢየሱስ በሲኦል ሞቷል ብለህ ታስተምራለህ ይባላል፤ እውነት ነው ወይ?” የሚል ይገኝበታል። አቶ⁹⁵ ኅይሉ በሰሜት ተሞልተው ሲመልሱ፤

ኢየሱስ የተቀበለው መከራ ከመስቀል ያልፋል፤ ንጢአትና አርግማን ኾኗል ... ንጢአት የእግዚአብሔርን ፊት አያይም። ... ይህን የማያምን ክርስቲያን ደግሞ ክርስቲያን አይደለም፡- ይህን

⁹³ “እንግዳ ትምህርት”፣ ማቴፊሽ ፲፮ 7።

⁹⁴ Joyce Mayer, *The Most Important Decision You Will Ever Make: A Complete And Thorough Understanding of What It Means to Be Born Again*, (Faithwords, 2008) 36።

⁹⁵ “አቶ” የሚለውን የክብር መጠሪያ ያስቀመጡት ሰውየው ሌላ ማዕረግ ከሰማቸው ጋር ሲጠቀሙ ስላላየሁና ስላልሰማሁ መኾኑ ይታወቅ። እሳቸውን ለመጥቀስ የፈለኩትም ከሌሎቹ ተመሳሳይ መምህራን በተሻለ ሐሳባቸውን ሳይደባብቁ በይፋ ስለሚናገሩና በነኬኔት ሀጌን አስተምህሮ እንደሚያምኑ በይፋ ስለሚናገሩ ጭምር ነው። ውስጥ ውስጡን እየተሾሰከለኩና በተደበሰበሰ ንግግራቸው ስሕተት እየረጨ፣ ከሚጠማዘዙቱ ይልቅ የኚህን ሰው ዐቋም ለማግኘት የተሻለ ዕድል አለ።

ሞት (ኢየሱስ) በመንፈስ ካልሞተው ክርስቲያን ይኖረዋል። ስለዚህ ንጉሥነት በሲኦል መቀጣት ነበረበት...⁹⁶

ብለው ነበር። እኚህ ሰው በተከታታይ ከሚያስተምሩት መካከል፣ ከዚህ ቀጥሎ የቀረበውን፣ ተስፋዬ ሮበል ከጠቀሱት ላይ መቼንጠርም ይቻላል።

እኔ የእምነት ቃል አስተማሪ ነኝ ... ክርስቶስ ያመጣውን በረከት ሁሉ የምናገኘው በእምነት ነው። ... ፋክትና ሪያሊቲ የተለያዩ ነገሮች ናቸው። ኢየሱስ የኢያሊሮስን ሴት ልጅ ከሞት ሲያስነሣ “ተኝታለች” ነው ያለው፤ ይህም ኢየሱስ “ሞታለች” የሚለውን ከዶታል። “ተኝታለች” ብሎ በመናገሩ ሪያሊቲውን ስለ ካደ ልጅቱ አልሞተችም፤ ነገር ግን ተኝታለች። ስለዚህ ኢየሱስ የሞተውን ሰው ላይኸን ያስነሣው ያንቀላፋውን ሰው ነው ያስነሣው። ... ሰው መንፈስ ነው፤ ነፍስ አለው፤ በሥጋ ይኖራል ... አካል ነኝ የሚል ሰው ሥጋዊ ክርስቲያን ነው ... እኔ በጭቃ ቤት ውስጥ የምኖር እንጂ ጭቃ አይደለሁም፤ ... በጭቃ ቤት ውስጥ የምኖረው ጎይሉ ነኝ ... እኔ መንፈስ ነኝ ... አካሌ ደግሞ ድንኳን ነው ... የጭቃ ቤት ነው ... ቀርቦት ነው ... ። ዳግም የተወለድነው በመንፈስ ነው፤ የሥጋ ቋንቋ ደግሞ የሰሜት ሕዋሳት ናቸው።⁹⁷

እንግዲህ ይህን አስተምህሮ የሚያራምዱ እኚህ ሰው በጥር 2004 ዓ.ም. ላይ በዐዲስ አበባ የሰብሰባ ማዕከል ላዘጋጁት ኮንፈረንስ “የግብፅኝ” ጥሪ በትነው ነበር። በአደባባይ የጥሪ ፖስተሮች ላይ እንዳስተዋልኩት እኚህ ሰው በዐዲስ

⁹⁶ ስለ አቶ ጎይሉ የሐንሰ አስተምህሮ የበለጠ ለማወቅ የፈለገ ሰው www.hyfm.org ማየት ይቻላል። NEBS እና ETN ቴሌቪዥን ላይ ባላቸው መደበኛ መርሐ ግብራቸው ደግሞ እዚህ ከተጠቀሰው የባሉ ሌሎች ነገሮችን እንደሚናገሩ ያዳመጣቸው ሁሉ ያስታውሰዋል።

⁹⁷ ተስፋዬ ሮበል፣ ከ“እምነት እንቅስቃሴ” መምህራን ትምህርት ተጠበቁ (ግራንድ ራፒድስ፡ ተወካዮች፣ 2011) 9 ላይ ከHailu Yohannes, Birth Right #1-#4 <http://www.hyfm.org/Videos.16.htm> ላይ ጠቅሶ እንዳሰፈረው።

አበባ የሚገኝ የትኛውም ቤተ እምነት ወይም አጥቢያ እንደ ጋበዛቸው የሚናገር መግለጫ አላኖሩም። ጉባኤውን የጠሩት በግላቸው ነው ማለት ነው። ነገር ግን በሰብሰባቸው ላይ ምን ያህል ሰው እንደ ተሰበሰበ፣ የተሰብሰበው ምንጮችም የትኛዎቹ ቤተ እምነቶች እንደ ኾኑ ስትመለከቱ መደንገጣችሁ ይቀራል? በእነዚህ ዓይነት የአደባባይ ጉባኤዎች የአደባባይ ፖስተር አስካነበበ ድረስ ማን እየሄደ እንደሚታደም ግልጽ ነው።⁹⁸

ሁለት፡- ማን እንደጋበዛቸው ለማግራት ያደርግሁት መከራ ባይሳካም፣ በዐዲስ አበባ በምትገኝ አንድ ትልቅ አጥቢያ ጸሎት ቤት ውስጥ፣ በ2003 ዓ.ም.፣ አንድ ዝማ ሰብሰባ ነበር። በዚያ ጉባኤ ላይ ጆይስ ሜየር የሚባሉ አሜሪካዊ ቴሌ ኢቫንጂሊስት በዋና ተናጋሪነት ቀርበው እንደ ነበር ይታወሳል።

ጉዳዩ ጆይስ ሜየር ለምን ተጋበዙ የሚል አይደለም፤ በየጉባኤው ላይ ማን መጋበዝ እንዳለበት የሚያውቀው የየአብያተ ክርስቲያናቱ አመራር አካል እንደኾነም ግልጽ ነው። ነገር ግን፣ ሴትየዋ ከላይ የጠቀስኩትን የተሳሳተ ትምህርት፣ ለምሳሌ “ኢየሱስ በመንፈሱ ሞቶ ነበር” የሚሰኘውን ስሕተት፣ የሚያምኑና የሚያስተምሩ መኾናቸውን ከጠቀስኩ በቂ ነው።⁹⁹ እኒህ ሴት ይህን መሰል ዐቋም እንዳላቸው እየታወቀ እንዳልተጠሩ መገመት ይቻላል። ነገር ግን የመረጃ ክፍተቱን ለመጠቁም እንዲሁም ለአገልግሎት ወደ ሀገር ቤት የሚጠሩ የውጭ ሀገር ሰዎች የአደባባይ ዝናቸው ብቻ ሳይኾን አስተምህሯዊ ጤናማነታቸው ጠንቅቆ የመታወቁን አስፈላጊነት ለማሳየት ሲባል ያቀረብኩት ነው።

⁹⁸ በርግጥ ዛሬ ፖስተር መለጠፍ የቻለና ግብዣ የሰጣቸውን የተወሰኑ ሰባዊዎችና ዘማሪዎች ፎቶግራፍ ማባዛት የተሳካለት ግለ ሰብ ያለ ምንም ችግር ሺህዎችን ሰብስቦ የፈለገውን መልእክት ለመስተላለፍ ችግር እንደማይገጥመው ተደጋጋሚ ክዋኔዎች እያሳዩን ያሉት ነገር ነው። ባይኾንም ኖሮ “ነቢይ” ቡሽሪ ባስጠሩት ዝማ ዝብሰባ ላይ በየቀኑ ከ35,000 በላይ ተሳታፊ እንዴት ሊሰበስቡ ይቻላቸው ነበር?

⁹⁹ ደራሲዋ ባዘጋጁትና ከሰብከተ ወንጌል አገልግሎታቸው ማጠቃለያ ለዐዳዲስ አማኞች በሚታደለው መጽሐፋቸው ላይ የጻፉትን ብቻ ማየት ለዚህ በቂ ነው። Meyer, *Most Important*, Kindle Edition, 249-250።

በዘመናችን “የእምነት እንቅስቃሴ” በሚል ጭንብል በተሸፈነ አስተምህሮው የሚታወቀው ንቅናቄና “የብልጽግና ወንጌል” የተሰኘ አንጻል መጉምገዥት የተጠናወተው መጤ ሐሳብ በንቃት መመርመር እንዳለበት በዚህ ጽሑፍ አለማሳሰብ ዝንብት ይኾናል። ይህን ትምህርት በሚያሰራጨና ልምምዱን በሚያስፋፉ ግለ ሰቦችና ቡድኖች እንቅስቃሴ ውስጥ ያለው አደገኛ ትምህርት አደባባይ እየወጣ ሕዝቡ እንዲያውቀው መደረግም ይኖርበታል። ይህ ነገር ትኩረት እንዲሰጠው ማስገንዘብ የዚህ መጽሐፍ ተረኛ ዕዳ ሳይኾን አይቀርምና ጠቁም ማድረጉ ተመርጧል።

ይህ ትምህርት ከነ ልምምዶቹ በሀገራችን በስፋት ተቀባይነት እያገኘ መምጣቱ አሳሳቢ ደረጃ ላይ ደርሷል። የሚያሳዝነው ግን አንዳንድ ወገኖች በግላቸው ከሚያሳዩት መፍጨርጨር በቀር በተቋማት ወይም በቤተ እምነት ደረጃ የሚወሰዱ የተጋፋጭነት ርምጃዎች ብዙም አይደሉም። የሉም አላልኩም፤ የአሳሳቢነቱን ያህል አልተሠራም አልሁ እንጅ።

በርግጥ በ1990 ዓ.ም. በኢትዮጵያ ወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ኅብረት (ECFE) ደረጃ የተዘጋጀ ዐውደ ጥናት የጉዳዩን አሳሳቢነት ከግምት አስገብቶና ጥናታዊ ጽሑፎች ላይ ተመሥርቶ ውይይት እንዳካሄደበት አቶ ተስፋዬ ሮበል በጽሑፋቸው ያኖሩትን ዋቢ አግኝቻለሁ።¹⁰⁰ ጥናታዊ ጽሑፎችን ካቀረቡት መካከልም አቶ ሰሎሞን ከበደ (መሠረተ ክርስቶስ)፣ አቶ ሰሎሞን ጥላሁን (መሠረተ ክርስቶስ)፣ አቶ (አሁን ዶ/ር) ሽመልስ አድማሴ (መካነ ኢየሱስ) እና ራሳቸው አቶ ተስፋዬ ሮበል (ቃለ ሕይወት) እንደሚገኙበትም ተጠቅሷል።

ሲደረጉ የነበሩ እነዚህ ጥረቶች የሚያበረታቱ ናቸው። ጥያቄው ግን ትምህርቱ እና እንቅስቃሴው በከፋ ጅኔታ እንደ ገና ባገረሸበት በዚህ ወቅት ምን ዓይነት ክትትል እየተደረገና ምንስ ዓይነት ምላሽ እየተሰጠ ይኾን የሚለው ነው። “የእምነት እንቅስቃሴ” ተብሎው ነገር ከምንገምተው በላይ በሀገራችን እየተስፋፋና እየተዛመተ ከመኾኑ አንጻር ምን እየሠራን ነው የሚለው ጥያቄ

¹⁰⁰ ተስፋዬ፣ *ከእምነት እንቅስቃሴ*፣ 2።

ምላሽ ማግኘት አለበት። በኢትዮጵያ ወንጌላውያን የነገረ መለኮት ትምህርት ቤቶች ኅብረት (AETIE) በኩል አበረታች እንቅስቃሴዎች እየተደረጉ ስለ ኾነ ጥረታቸውን እዚህ መጥቀሱ ተገቢ ነው። የት ድረስ እንደሚዘልቅ ግን ገና የምናየው ይኾናል።

ርግጥ ይህን እንቅስቃሴ እንደ መንፈሳዊ የተሐድሶ ጉብኝትና መነቃቃት አድርገው የሚወስዱ ግለ ሰቦችና ቡድኖች አሉ። “ከእግዚአብሔር ጋር ስንጣላ እንዳንገኝ” መጠንቀቅ አለብን የሚሉም ተደምጠዋል። ነገር ግን፣ ለአንዳንድ የዋህ ወገኖች እንደሚመስላቸው፣ ይህ “የእምነት እንቅስቃሴና የብልጽግና ወንጌል” የተባለ ነገር፣ በመሠረታዊ ዐቋሞቹና ንጽረቱ መጽሐፍ ቅዱሳዊ አይደለም። ታሪካዊ መሠረቱም ፈጽሞ ስሕተት እንደ ነበር በርካታ ጥናቶች ይፋ አድርገዋል።¹⁰¹

አንዳንድ ቃላትና ሐሳቦችን ከክርስትና ትምህርት ቀንጭቦ በመውሰድና ከዲቦ አካላዊ ፍልስፍና ጋር በመቀየጥ ዐዲስና እንግዳ ትምህርት በፈጠረው ኤሴክ ደብሊዉ ኬኒዮን ተወጥኖ የተጀመረው አስተሳሰብ የሌሎች ሰባክያንና መምህራንን ትኩረት አልተነፈገውም። ኬኒት ሐጌንና ኬነት ኮፕላንድ የተባሉት አሜሪካውያን መምህራን ትምህርቱን በማስፋፋት መሠረታዊና መጽሐፍ ቅዱሳዊ የክርስትና ትምህርቶችን በረዙ። እነሱን ተከትለው ታዋቂ የቴሌቪዥን ሰባክያን በገፍ ተንደርድረው ወደ እንቅስቃሴው በመግባት ስፍር ቊጥር የሌላቸውን ወገኖች በአስተሳሰቡ ማጥመቃቸውን እንደ ቀጠሉ የታወቀ ኾነ።

¹⁰¹ ለምሳሌ በዚህ ጽሑፍ የተጠቀሱትን መጻሕፍት ይመ. Hanegraaff, *Christianity*; MacConnel, *A Different Gospel*; Robert M. Bowman, Jr., *The Word-Faith Controversy: Understanding the Health and Wealth Gospel* (Baker: Grand Rapids, MI., 2000). ግርማዊ፣ *የዘመኑ የእምነት እንቅስቃሴ መሠረቶችና መዘዞች* (ዐዲስ አበባ፡- ቤሪያ የኅትመት ኩባንያ፣ 1990 ዓ.ም.)፤ ተሾመ ነጋሽ፣ *እስከመጣ ድረስ* (ዐዲስ አበባ፡- ኤስ አይ ኤም፣ 1987 ዓ.ም.)

የእነዚህን ሰዎች አገልግሎትና ትምህርት በቀጥታ የቀዱት የእኛው ሀገር ሰዎችም ላለፉት ሁለት ዐሣርት ዓመታት ያስከተሉት ነው። ጥፋት እንደ ቀጠለ ቢኾንም፤ ከጓዳ ማጉተምተምና ሹክሹክታ ከፍ ያለና የማይወላውል የመከላከል ተግባር በጋራ የተወሰደ አይመስልም። ጉዳዩ እኮ ማንም ክርስቲያን ሊገጥመው እንደሚችል ቀላል መደነቃቀፍ በችልታ የሚታይ አይደለም።

“ክርስትና በቀውስ ውስጥ” ተብሎ ሊተረጎም የሚችል ርእስ በያዘው መጽሐፋቸው ውስጥ የክርስቲያን ሪሰርች ኢንስቲትዩት (CRI) ፕሬዝዳንት የነበሩትና ሀንክ ሀኔግራፍ የተባሉ የክርስትና ዐቃቤ እምነት እንደ ገለጹት፤

የእምነት እንቅስቃሴ የክርስትናን ዐይነተኛ ባሕርያት በማጣመም የተደናገረ ክርስትና እና የተጨናበረ መሲሕ ያቀርባልናል። ስለኾነም፤ የእምነት እንቅስቃሴ ነገረ መለኮትን መቃወም ምእመናንን ከመከፋፈል ይልቅ አንድ የማድረግ ሚና አለው። በአሁኑ ወቅት ክርስቲያኖች በመጋፈጥ ላይ ያሉት የእምነት እንቅስቃሴ ቀውስ፤ በካሪዝማዊው ነገረ መለኮታውያን እና ካሪዝማዊ ባልኾኑት መካከል በሚደረግ የቃላት ጨዋታ የሚታለፍ አይደለም። ይልቁኑም የሞትና የሕይወት፤ የርቀዕ እምነትና የኑፋቄ፤ ብሎም ደግሞ የክርስቶስ መንግሥትና የመናፍቃን መንግሥት ጉዳይ ነው።¹⁰²

ይህ አባባል ትልቅ መልእክት ያለው ነው። ግድ ደርሶብን እንጂ ስንት ሥራ በሞላበት በዚህ ወቅት ይህን መሰሉን ግብ ግብ ማድረግ ማን ይፈልግ ነበር? አንዳንዶች እንደሚያስቡት ስንት ቅድሚያ ሊሰጠው የሚገባ ነገር ሞልቶ እያለ በትንንሽ ጉዳይ ላይ የሚደረግ ፉክቻ አይደለም። የሕይወትና የእውነት ጉዳይ ነው።

¹⁰² Hank Hanegraaff, *Christianity in Crisis* (Eugene, Oregon: Harvest House Pub., 1993) 47፤ ግርማዊ እንደጠቀሰው (የዘመኑ የእምነት እንቅስቃሴ፤ 11)።

ሰዎቹም ኾነ ብለው ጉዳዩን ለማቃለል ጥረት አድርገዋል። በአንድ ፊት በቀደመው ትውልድና በዐዲሱ ትውልድ መካከል የተከሠተ አለመጣጣም እንዲመስል አድርገው ሐሳቡን ያዛምታሉ። በሌላ በኩል ቀጣይነት ያለው የተሐድሶ እንቅስቃሴን (*Progressive Reformation*) በተረዱና ባልተረዱ ሰዎች መካከል የሚታይ ውጥረት ነው ብለው ይለፋሉ። አሊያም የነገረ መለኮት ትምህርት ሥልጠና ባላቸውና በሌላቸው ወገኖች መካከል የተፈጠረ አለመግባባት ተደርጎ እንዲታይ ይጣጣራሉ። ወይም ደግሞ በካሪዝማዊ እና ካሪዝማዊ ባልኾኑ ክርስቲያናዊ ዐቋሞች መካከል የተፈጠረ የሐሳብ ልዩነት ነጥብ ተደርጎ እንዲወሰድላቸው በብልጠት ሲተጉ ታይቷል።

የክርስትና አዕማድ ትምህርቶችን እያወደሙ በካሪዝማዊነት ካባ ሥር መሸሸግ እንደማያዋጣ መሥራት ያለብን ጊዜ ላይ ደርሰናል ይመስለኛል። ካሪዝማዊ ጳጳስ መቆሰጠዊነትን የዚህ ክፉ ዕዳ ተሸካሚ እንዲኾን የፈረደበት ማነው? ጄ. አይ. ፓከር “ካሪዝማውያን [ክርስቲያኖች]፤ ‘ቤተ ክርስቲያን ገና ታላላቅ የእግዚአብሔር ጉብኝቶች ይጠብቋታል’ ብለው በፍል ጉጉትና ጥበቃ በአውራ ጣታቸው ቆመዋል”¹⁰³ እንዳሉት፤ እኛ ካሪዝማውያን ለመንፈሳዊ እንቅስቃሴዎች “ሥሡ” መኾናችን እውነት ቢኾንም እንኳ፤ ምርቱን ከግርድ የማንለይ “ሞቾች” አለመኾናችንን ግን በይፋ ማሳየት ይኖርብናል። ከቅዱሳን መጻሕፍት አስተምህሮ የተነጠለ ካሪዝማዊነት እንደሌለ መናገርም አለብን።

ከወጣትና ተልእኮው (YWAM) እና ከጳጳስ መቆሰጠዊውያን አብያተ ክርስቲያናት ወንድማማችነት (BPC) ጋር ይሠሩ የነበሩትና የተመሰከረላቸው ካሪዝማዊ አገልጋይ፤ እንዲሁም ጸሐፊ የኾኑት ዲ. አር. ማክኮኔል፤ በታሪካዊና መጽሐፍ ቅዱሳዊ ትንታኔ ዘመናዊውን የእምነት እንቅስቃሴ ባበጠሩበት መጽሐፋቸው ውስጥ፤ ይህን ጉዳይ አስመልክተው ያስቀመጡትን እንመልከት፤ እንዲህ ይላሉ፤

¹⁰³ አቶ ንጉሤ ቡልቻ ለመጋቢ በቀለ መጽሐፍ ባሰፈሩት የቀዳሚ ቃል “መንደርደሪያ” ውስጥ ከጠቀሱት የተወሰደ ነው (በቀለ ወልደ ኪዳን፤ ሪቫይሽል፤ ኢትዮጵያና የመጨረሻው መላእክት) [ዐዲስ አበባ፡- አ.አ. መ.ወ.አ.ቤ.ክ.፤ 1994] 17) ይሙ።

እኛ ራሳችንን ‘ካሪዝማውያን’ አድርገን የምንቁጥር ክርስቲያኖች በመስቀለኛ መንገድ ላይ ቁመናል፤ ... ካሪዝማዊ ተሐድሶ በታሪኩ መንፈሳዊ የቀርጥ ቀን ላይ ደርሷል። ... በካሪዝማዊ መሪዎች የሚወሰደው አርምጃም በቤተ ክርስቲያን የታሪክ ሰነዶች ውስጥ የሚኖረንን ስፍራ እንደሚወስነው አምናለሁ። አደጋ የተደቀነበት ነገር የእንቅስቃሴያችን አስተምህሯዊ ርቀት ላይ ከማነጣጠር ያነሰ አይደለም። ... [ስለዚህ] በካሪዝማዊ መነቃቃት ውስጥ የሚገኝና ኅላፊነት የሚሰማው አመራር ... ተሐድሶውን ወደ ታሪካዊው የክርስትና ርቀት እምነት መምራት ይኖርበታል።¹⁰⁴

አዎ፤ ይህ በትውልዳችን መካከል እግዚአብሔር ከፊታችን ያቀረበው ታሪካዊ ኅላፊነት ነው። ገና ለገና “መንፈሳዊ ነገር ባይገባቸው ነው” የሚሰኘውን ዘለፋ በመፍራት ብቻ ከጥሪያችን ያፈገፈግን ወገኖች ብንኖር መንቃት ያለብን ጊዜው አሁን ነው። ለአስተምህሮ ርቀት መጽናት የካሪዝማዊ ዐቋም ልልነት ሊኾን የሚችለው እንዴት ነው? ርግጥ ልጁን ከታጠበበት ውሃ ጋር ወደ ቦይ እንደፋውም። አዎ፤ “ካሪዝማዊው ተሐድሶን የማልቃወመው ሰጪውን መንፈስ ቅዱስን የማልቃወመውን ያህል ነው”¹⁰⁵ ኾኖም ልጁን በታጠበበት ቆሻሻ ውስጥም እንደማንጥለው መታወቅ አለበት።

ይህን ንዑስ ርእሰ ከመዝጋታችን በፊት አንድ ማሳያ ምሳሌ ልጩምር። ጸሐፊው በየካቲት ወር 2004 ዓ.ም. ያነጋገራቸውና የአንዲት ወንጌላዊት ቤተ ክርስቲያን አጥቢያ ማኅበርን በሽማግሌነት የሚያገለግሉ ወንድም የነገሩትን አስደንጋጭ ነገር ይመለከታል። ከቅርብ ዓመታት ወዲህ ከአደባባይ የጠፋ (ነገር ግን ኅትመቱና ኅቡዕ ስርጭቱ እንዳልተቋረጠ የሚነገርለት) እንዲሁም ለበርካታ አስተምህሯዊ ብረዛዎች መንሥኤ የነበረ ጋዜጣን እኛሁ የቤተ ክርስቲያን መሪ ላለፉት ዐሥር ዓመታት በላይ ያለማቋረጥ እንደሚከታተሉ ተናግረዋል። ከዚሁም ጋዜጣ በቀዱት መሠረት በነባሩ መጽሐፍ ቅዱሳዊ የክርስቶስ ዳግም ምጽአት ትምህርት፤ ማለትም፤ ክርስቶስ በአካል፤ በግልጽ

¹⁰⁴ MacConell, *A Different Gospel*, xvi.

¹⁰⁵ እዚያው።

እየታየና በአጽናፈ ዓለማዊ ኩነት መመለሱን እንደማያምኑ ለጸሐፊው ያለማወላወል ነግረውታል፤ ሰውዬው በተማሩት መሠረት ጌታ “በእኛው መጥቷል፤ በእኛው ይመጣል” ነው የሚሉት።

የጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ዳግም ምጽአት ከክርስትና ትምህርት ዋነኛ አዕማድ አንዱና የታሪኩ-ድኅነት መደምደሚያ መኾኑ ግልጽ ነው። ጌታ ኢየሱስ ራሱ፤ “እመጽእ ካዕብ—ሁለተኛ እመጣለሁ” (ዮሐ. 14፥3) ብሎ ተናግሮአል። ጌታ ኢየሱስ ከትንሣኤው በኋላ ወደ ሰማይ ባረገ ጊዜ፤ ደቀ መዛሙርቱ ባሉበት ቆመው ወደ ሰማይ አንጋጥጠው ይመለከቱ ነበር። መላእክት¹⁰⁶ ተገልጠው፤ “ወደ ሰማይ እየተመለከታችሁ ስለ ምን ቆማችኋል? ከእናንተ ወደ ሰማይ የወጣው ይህ ኢየሱስ ወደ ሰማይ ሲሄድ እንዳያችሁት፤ እንዲሁ ይመጣል” (ሐዋ. 1፥11 አጽንዖት የእኔ) እንዳሏቸው ተጽፎልናል።

ዳግም ምጽአትን የሚመለከት እምነት ከክርስትና አስተምህሮና መሠረታውያን አንዱ ነው። ምንም እንኳን የጌታን መመለስ ታክከው በሚፈጸሙ ኹነቶችና ዝርዝር ጉዳዮች ላይ የተለያዩ አገላለጦችና አስተሳሰቦች ቢኖሩም፤ እውነተኛ ክርስቲያኖች ሁሉ ኢየሱስ ክርስቶስ ተመልሶ እንደሚመጣ ይስማማሉ። ይህም ማለት፤ ጌታ ኢየሱስ ራሱ ወደ ምድር ተመልሶ ይመጣል ማለት ነው። ይህ ማለት፤ ክርስቶስ ጌታ በኑባሬ ህላዌው፤ በአካል፤ በግልጽ እየታየ፤ አጽናፈ ዓለማዊ በኾነ አንድ ዐቢይ የድርጊት ክዋኔና ትዕይንታዊ ኩነት ይመለሳል ማለት ነው። ይህን አስተሳሰብ መገኘት መናፍቅነት መኾኑ አያጠያይቅም።

እኔ ይህን ያህል ማሳየት ከቻልኩ በቂ ይመስለኛል። በርካታ ሐሳቦችን በማንሣት ርእሱን ማጉልበት ይቻላል። ነገር ግን የቀረውን አንባቢዎች ከየገጠመኞቻቸው ሊጨምሩበት እንደሚችሉ ይታመናልና በዚሁ እናቁም። ከአስተምህሮ መናጋት ጋር የተያያዘ ሌላም ነጥብ አለንና ነው። እሱም ሥርዐተ አምልኮን ይመለከታል።

¹⁰⁶ መላእክቱ ነጭጭ ልብስ የለበሱ ሁለት ሰዎችን ተመስለው የተገለጡ ናቸው (ሐዋ. 1፥10)።

2.6 የሥርዐተ አምልኮ ዝንፈት

“ጌታ ሆይ፤ ... የሰው ልጅ ሊወድስህ ይፈልጋል። ... አንተን በመወደስ ደስታውን እንዲፈልጋት የምትገፋፋውም አንተው ነህ። ለአንተ ለራስህ ፈጥረሽናልና፤ ልባችን በአንተ እስኪያርፍ ድረስ ዕረፍት አያገኝም። ጌታ ሆይ፤ በቅድምድ አንተን መጥራት ወይም መወደስ ይገባ እንደኾነ ... ማወቅንና መረዳትን ስጠኝ። ... ጌታ ሆይ፤ ጠርጄህ ምነው ባገኘህህ፤ አምጄህ ምነው በጠራህህ፤ አንተ ተሰብክህልናልና። ... በልጅህ ሥጋ መልበስ እንዲሁም በሰባኪህ አገልግሎት አንተ የሰጠኸኝ ይህች እምነት አንተን ትጣራለች።”

— ቅዱስ አውግስጢኖስ፤ ኦዛዜ፤ ክፍል 1፤ ምዕራፍ 1፤ ቀጠር 1።

እውነተኛው ሕያው ጌታ እግዚአብሔር ሊመለከ የተገባው አምላክ ነው። የሁሉ አስገኚ የኾነው የመላለም ፈጣሪ አምልኮትን መቀበል የባሕርይው ስለኾነ፤ “ክርስቲያናዊ አምልኮተ እግዚአብሔር በሰው ልጅ ሕይወት ውስጥ ሊከናወን የሚችል አጅግ ቅጽበታዊ፤ በጣም አጣዳፊና ከሁሉ የበለጠ ክቡር ገቢር (ድርጊት) ነው።”¹⁰⁷

ሥነ ፍጥረታዊ ኅላፊነታችን እግዚአብሔርን ብቻ እንድናመልክ ያደርገናል። ቤዝዎታዊ ጥሪያችንም ከአምልኮተ እግዚአብሔር ጋር በጥብቅ የተቆራኘ ነው። እንደ ፈቃዱ ምክር ሁሉን የሚሠራው አምላክ የዘላለማዊ ዕቅዱ አካል የኾነውን የእድገት ሥራ ያከናውነው፤ “በክርስቶስ አስቀድመን ተስፋ ያደረግን እኛ ለክብር ምስጋና እንኾን ዘንድ ነው” (ኤፌ. 1፡12)። እግዚአብሔር በፈጠረን ጊዜ የአምልኮ መሻትን በውስጣችን አኑሯል፤ ከዚህም የተነሣ፤ እግዚአብሔርን ካላገኘ በቀር ሊረካ የማይችል ጥልቅ ጉጉት በማንነታችን ውስጥ ተፈጥሯል። ብሌይዝ ፓስካል አዳለው፤ “እግዚአብሔር

¹⁰⁷ Karl Barth, as quoted in J. J. von Allmen, *Worship: Its Theology and Practice* (London: Lutterworth, 1965) 13.

ራሱ ካልሞላው በቀር ምንምና ማንም ሊሞላው የማይችል መካነ-ዕርቃን (ባዶ እና) በሰው ልብ ውስጥ አፉን ከፍቶ ይኖራል።” ይህ የሕይወት ገደል የሚሞላበት አንድ ተስፋ ብቻ አለው። በዳግም ልደት ብርሃን “ዐዲስ ፍጥረት” ብቻ ሳይኾን “ዐዲስ አምላኪዎች” በመኾናችን ምክንያት ያ ጥልቅ መሻታችን ከፍ ያለ ትፍጽምቱን አግኝቷል።¹⁰⁸

አምልኮተ እግዚአብሔር የቤተ ክርስቲያን ዋነኛ ተግባሯ የኾነውም ከዚህ የተነሣ ነው። ቤተ ክርስቲያን የመንግሥቱ አገልጋይ ካህናት እንዲኾኑ የተዋጁ ምእመናን ማኅበር ናትና፤ ቅዱሱን አምላክ ትቀድሰዋለች፤ ትወድሰዋለች፤ ትዝለትማለች። ቅዱስ ጴጥሮስ፤ “እናንተ ግን ከጨለማ ወደሚደነቅ ብርሃኑ የጠራችሁን የእርሱን በጎነት እንድትናገሩ የተመረጠ ትውልድ፤ የንጉሥ ካህናት፤ ቅዱስ ሕዝብ፤ ለርሱ የተለየ ወገን ናችሁ” (1 ጴጥ. 2፡9) የሚለን በዚህ ምክንያት ነው።

ቤተ ክርስቲያን በዚህ ምድር ለመኖሯ፤ አምልኮተ እግዚአብሔርን ጨምሮ፤ አራት ዋነኛ ዓላማዎች አሏት። የተቀሩት ሦስቱ ስብስቡ ወንጌል፤ ደቀ መዝሙር ማድረግ (ምእመናንን ማገጸ) እና ማኅበራዊ ሱታፌ ናቸው።¹⁰⁹ በዚህ ቦታ ለማየት የምንሞክረው አምልኮን ሲኾን፤ ትኩረታችን ግን በዘመናችን ያለው የሥርዐተ አምልኮ ገጽታ ላይ ይኾናል።

አምልኮ ከቤተ ክርስቲያን ቀዳሚ ተግባራቷ መካከል አንዱ ነው ብለናል። ምናልባትም ከላይ ካየናቸው ሌሎች ሦስት ተግባራቷ ጀርባ እንኳ አምልኮ አለ። አዎ፤ እውነተኛና ሕያው አምልኮተ እግዚአብሔርን “ያስቀደመች ቤተ ክርስቲያን የቅዱሳን መተናነጽና መልእክቷን ለዓለም ማድረስን ቸል አትልም።”¹¹⁰ ለምሳሌ ያህል የስብከተ ወንጌል ሐዋርያዊ ተልእኮን

¹⁰⁸ Ron Owens, *Return to Worship: A God Centered Approach* (Nashville: Broadman & Holman, 1999) 49.

¹⁰⁹ Erickson, *Christian theology*, 1060-1061.

¹¹⁰ ኀይሉ ቸርነት፤ መድረኮቻችን፤ 27።

(Missions) እንመልከት። ጆን ፓይፒር ከዚህ መልእክተኛነት ዐደራተነሥተው ሲናገሩ፣ በታሪክ ውስጥና በቤተ ክርስቲያን መካል የእግዚአብሔር ዐብይ ዓላማ አምልኮት እግዚአብሔር መኾኑን ይገልጻሉ። በሌላ አባባል፣ እግዚአብሔር በሚሠራው ነገር ሁሉ ውስጥ የተቋጠረው ዐቢይና ዘላለማዊ ተልእኮ ለራሱ ክብርና ውዳሴ ማምጣት ነው ማለታቸው ነው፤

የቤተ ክርስቲያን ዐቢይ ግብ የሰብከተ ወንጌል መልእክተኛነት አይደለም፤ አምልኮት እግዚአብሔር ነው እንጂ። የሰብከተ ወንጌል መልእክተኛነት ሊኖር የቻለው፣ አምልኮት እግዚአብሔር ስላልኖረ እኮ ነው። ...

ከመልእክተኛነት ይልቅ አምልኮት እግዚአብሔር ዋነኛ የኾነበት ምክንያቱ ሰው ሳይኾን እግዚአብሔር ዋነኛው በመኾኑ ነው። ይህ ዓለምና ዘመን አብቅቶ ማንም ሊቁጥራቸው የማይችል አልፍ አላላፋት የኾኑ የተዋጁ ቅዱሳን በእግዚአብሔር ዙፋን ፊት በግንባራቸው ተደፍተው በሚያመልኩት ጊዜ፣ የሰብከተ ወንጌል መልእክተኛነት ያበቃለታል። የወንጌል መልእክተኛነት ለተወሰኑ ዘመናት የሚቆይ አስፈላጊ ግዴታ ነው። አምልኮት እግዚአብሔር ግን ለዘላለም ዘላቂ ነው።¹¹¹

እንግዲህ አምልኮት እግዚአብሔር ከሌሎች የቤተ ክርስቲያን ዋነኛ ተግባራት ሁሉ መካከል ዘላቂው እንደ መኾኑ፣ ከእርሱ ጋር ከማይደራረሱ ሌሎች ነገሮች ሁሉ በላይና በቀዳሚነት ቤተ ክርስቲያን በጻናችበት የከበረ መገለጥ ላይ ተመሥርቶ ሊታደስ፣ ሊታረምና ሊስተካከል ይገባዋል። ተሐድሶና መነቃቃት ግቡ ሕያውና ቅዱስ የኾነ የአምልኮት እግዚአብሔር መስፈን ነው። ቤተ ክርስቲያን ትታደስ የምንለውስ ለምንድነው? እግዚአብሔርን በምልዓትና በትክክል ማምለክ እንድትችል አይደለምን?

¹¹¹ John Piper, *Let the Nations Be Glad: The Superemacy of God in Missions* (Grand Rapids: Baker, 1993) 11.

አምልኮ የቤተ ክርስቲያን የመንፈሳዊ ሕይወቷ መነቃቃያ ማእከል የኾነ ጉዳይና ለአምላኳ የምታቀርበው መገዛቷ ነጸብራቅ ነው። እኛና አምላካችን ጎብረታችን የተቋጠረበት ምስጢራዊና ቅዱስ ስንሰለት ነው። ጎሊናችን በእግዚአብሔር ቅድስና እየተነቃቃ፣ ልቡናችን በክብሩ ውበት ነጸብራቅ እየነጸ የመንፈሳዊ ሕይወታችን ልክና ደርዘ የሚታወቀው ለእግዚአብሔር ባለን መገዛትና መስጠት እንዲሁም እርሱ በኛ ላይ በወሰደው ሉዓላዊ ጌትነቱ መጠን መኾኑ አይታበልም። እሱ ራሱ መዝገባችን በኾነበት ዐውድ ውስጥ ለእግዚአብሔር መገዛታችን ጥልቅ ደስታችን ይኾንልናል።

ራልፍ ማርቲን የተባሉ ክርስቲያን ጸሐፊ ሰለ አምልኮት እግዚአብሔር በጻፉት መጽሐፋቸው ለአምልኮ ብያኔ ሲሰጡ እንዲህ ብለው አስቀምጠውታል፤

አምልኮ ማለት እግዚአብሔር በልዕልናው ምክንያት ከተጐናጸፈው ገናናነት የተነሣ ክብር የሚገባው አምላክ ስለኾነ እርሱን በድምቀት መወደስ ሲኾን፣ የሰው ልጅ መንፈሳዊ ህላዌ ምንጭ እንዲሁም ለአምልኮ የሚያነሣው ነገር ይኸው የእግዚአብሔር ታላቅነትና ግርማዊ ክብሩን መረዳት የሚፈጥረው ግንዛቤ ነው።¹¹²

በክርስቲያናዊ አምልኮት እግዚአብሔር ውስጥ መካከለኛው መለኮት ነው። ቀዳሚው ነገር የሰሜት ፍንጠዛ አይደለም። በአምላኳ የተፈጠረችና በጸጋው የዳነች ነፍስ በመገዛትና በፍቅር ለእውነተኛውና ሕያው ለኾነው ታዳጊ አምላኳ ለጌታ እግዚአብሔር የምታቀርበው የቅድስና ምላሷ ነው እንጅ። ከዚህ እውነት የተነሣ ሁለንተናዊ የሰው ማንነት እግዚአብሔርን በመውደድ ላይ በተመሠረተ ፍቅር ለእርሱ ይሰጣል። ፊተኛይቱና ታላቋ ትእዛዝም በዚህ ሐሳብ ታስራለች፤ “ኢየሱስም መልሶ እንዲህ አለው፡- ከትእዛዛቱ ሁሉ ፊተኛይቱ፡- አስራኤል ሆይ፣ ሰማ፤ ጌታ አምላካችን አንድ ጌታ ነው፤ በፍጹም ልብህ፣ በፍጹም ነፍሱህ፣ በፍጹም ዐሳብህ፣ በፍጹምም ጎይልህ ጌታ አምላክህን ውደድ የምትልናት፤ ፊተኛይቱ ትእዛዝ ይህች ናት” (ማር. 12፥30)። ይህች ታላቋ ትዕዛዝ

¹¹² Ralph P. Martin, *The Wroship of God: Some Theological, Pastoral and Practical Reflections* (Grand Rapids: Eardmans, 1982) 5.

ናት። እውነት ለመናገር፤ ታላቁን ትዕዛዝ ሳንፈጽም፤ ታላቁን ተልእኮ መፈጸም እንዴት ይቻላል?

በአጠቃላይ አምልኮተ እግዚአብሔር ከውጪያዊ ድርጊቶች በላይ ጥልቅ በኩሉ ሐሳቦችና እውነታዎች ላይ የተመሠረተ ነው ማለት ነው። ስለዚህም፤

አምልኮን [እውነተኛ] አምልኮ የሚያደርገው አካላዊ መንዘፍዘፍ፤ የዝማሬ መድመቅ፤ የሙዚቃ መሣሪያ ድምፅ መዋብ፤ የክብርና የጸናጸል፤ የአምቢልታና የመለኮት በአማረ ኹኔታ መደርደር አይደለም፤ ወይም ሕዝቡ ጉባኤውን በዝማሬ ሲያቀልጠው መታየቱ ሳይኾን፤ በእውነት ... እና በመንፈስ ኾነን በቅድስና፤ በቅዱስ ፍርሀትና በታዛዥነት ልብ አምላካችንን ማምለካችን ነው። በእውነት ላይ የተመሠረተ አምልኮ በእግዚአብሔር ቃል ላይ የተመሠረተና ማስመሰል የሌለበት ሲኾን፤ የሚቈጣጠረውም የሰዎች ኹኔታ ሳይኾን መንፈስ ቅዱስ ነው።¹¹³

በዘመናችን በተለያዩ ቦታና ኹኔታ እየኾነ ያለው ግን እስካሁን ከተመለከትነው ጋር የማይጣጣም ይመስላል። በአንዳንድ ቦታዎች በምውት ሥርዐተ አምልኮ የመታሰር ኹኔታ ይታያል። የመንፈስ ነጻነት የማይታይበትና የዘልማድ ድብታ የተጫነው ሥርዐተ አምልኮ በተወሰኑ ወገኖች መዘውተሩም ይኖራል። በሌላ በኩል ደግሞ “የተፈታ” በሚሰኝ መንገድ ዐላማን የሳተ የስሜት መናጥ አለ። የሚያሳዝነው ደግሞ አምልኮተ እግዚአብሔርን ከጭፈራ ጋር ብቻ የማቆራኘቱ አስተሳሰብ በሰፋት ተቀባይነት ያገኘ መስሎ መገኘቱ ነው።

ዝማሬና መንፈሳዊ ቅኔ በአምልኮተ እግዚአብሔር ውስጥ ትልቅ ስፍራ መያዝ መቻላቸው እውነት ነው። “በመዝሙርና በዝማሬ በመንፈሳዊም ቅኔ እርስ በርሳችሁ ተነጋገሩ፤ ለጌታ በልባችሁ ተቀኙና ዘምሩ፤ ሁልጊዜ ስለ ሁሉ በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ ስም አምላካችንንና አባታችንን ስለ ሁሉ

¹¹³ ሙሉጊታ ከነፋ፤ አምልኮና ቅድስና፤ ከጳጉሜ 2-6 ለአብያተ ክርስቲያናት ኅብረት መሪዎች ስብሰባ ላይ የቀረበ፤ ያልታተመ ጽሑፍ ገጽ፤ 5።

አመሰግኑ” (ኤፌ. 5፡19-20) ይላል ቅዱስ ቃሉ። ግና በዚህ ጥቅስ ውስጥ ያሉ ክቡር አላባዎችን በዘነጋ መልኩ የሚቀርብ መዝሙርና ዜማ ጥያቄ ማስነሣቱ አይቀርም።

መጽሐፍ ቅዱሳዊ መዝሙር አምልኮተ እግዚአብሔር ላይ የሚያጠነጥን፤ እግዚአብሔርን የሚያከብር፤ በውዳሴ አምላክ የተሞላ፤ በቅዱሳት መጽሐፍት በተገለጸው እውነት መሠረት የእግዚአብሔርን ታላቅነት የሚያውጅ ማሕሌት ነው። የእኛን እሱን የመፈለግ ጥማት የሚያሳይ፤ በእሱ ያገኘነውንም ድኅነትና እርካታ እንዲሁም የንስሐ መታደስን ሊያጐላ የሚችል ዜማዊ ነገረ መለኮት መያዝን ያውቃሉ። በተጨማሪ መጽሐፍ ቅዱሳዊ ዝማሬ ደካማነታችንን የሚገልጥና ወደ እግዚአብሔር የሚያቀርብ ምህላና ምጥንታ (ተማጽኖ) ይኖረዋል። ይህም ብቻ ይደለም፤ እግዚአብሔር ለሰው ልጆች የገለጠውን የድኅነት መንገድ ማወጅም ይጠበቅበታል። ስለዚህ መስቀሉ መካከለኛ ይኾንበታል። በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ ቤዛዊ ሞት የተቀበልነውን የኅጢአት ስርየትና በትንሣኤው የተቀዳጀነውን ድል ማብሰርም አለበት። በጌታ ዳግም መገለጥ ተስፋ የተሞሉና “ጌታ ቶሎ ና” ባይ ሐሳቦች የክርስቲያናዊ መዝሙሮች መታወቂያዎች ናቸው። እነዚህንና የመሳሰሉትን ያካተተ ነው የመጽሐፍ ቅዱሳዊ የዝማሬ መገለጫ።

የዛሬዎቹስ? የዛሬዎቹን ያየን እንደኾን “በእንክሮ ሰብ የተጠመዱ ናቸው” የሚል ወቀሳ እየተሰነዘረባቸው ይገኛል። መልእክታቸውንም ስናጤን ደካማ ኾነው ይታያሉ። “እኔ እንዲህና እንዲያ ኾነልኝ፤ እንዲህና እንዲያ ተደርገልኛልና እግዚአብሔር እንዳደላልኝ ዕወቁ፤ እኔም እንዲህና እንደዚያ አደረግሁ ወዘተ.” የሚሉ ፉከራ ዐይነቶች ናቸው በመባል ይወቀሳሉ።

ይህ ማለት ግን ሁሉም የተበላሸ ነው ማለት አይደለም፤ በፍጹም። በተገቢው መንገድ የተሠሩና በመሠራትም ላይ የሚገኙ አሉና እግዚአብሔርን ስለ እነሱ ማመስገን አለብን። “የበላበንትን ወጪት እንዳንሰብርም” መጠንቀቅ ይኖርብናል። አብዛኛውን ጊዜ የሚቀርብልንን ያየን እንደኾነ ግን “ገበያው የሚመራው ኾኗል” የሚለው ነቀፌታ ከእውነቱ ብዙ የራቀ አይመስልም።

ይህም ብቻ አይደለም፤ አምልኮን አስመልክቶ የሚነሡ ቅሬታዎች ሰፍተዋል። በአምልኮ መርሐ ግብሮች ላይ ሊካተቱ የሚገባቸው መሠረታዊ ነገሮች ወይ ይዘለላሉ፤ ወይም እንዳይቀሩ ያህል ይከወናሉ። ለምሳሌ አንዳንድ ማኅበራት ከዓመት እስከ ዓመት የጌታ ራት (ቅዱስ ቀርባን) ሳይካፈሉ እንደሚዘልቁ ይታወቃል።

አንድ ባለሙያ ሊያከናውነው የሚችል ተግባር ይመስል የመርሐ ግብሩ መሪዎች በፈለጉት ሹኔታ ሕዝቡን የሚያንገላቱበት ሹኔታም አለ። የመርሐ ግብሩ ጊዜ በዝማሬና በሌሎች ጉዳዮች ከመጠን በላይ እንዲባከን በማድረግ በአለቀ ሰዓት ለቃለ እግዚአብሔር የሚለቀቀው መድረክ አገልጋዩን ለጥድፊያና ለመሣቀቅ ሲዳርገው፤ ምእመናኑም በመቼ ያልቅልኝ ይኾን ችላል እንዲሞሉ ሲያደርጋቸው ይታያል።

አንዳንድ ጊዜማ፣ የመድረክ አስተባባሪው፣ መባለመስብሰብ የቆመው ዲያቆን፣ ማስታወቂያ ተናጋሪው፣ ሰባኪውና ሌሎችም ተረኞች በሙሉ ካልዘመርሁ በማለት ሲያስቸግሩ የሚስተዋልባቸው ማኅበራት ሞልተዋል። በሌላ በኩል ደግሞ የአስተባባሪው የማያቋርጥ ትእዛዝና መመሪያ እንደ ዶፍ ከመድረክ ሲወርድ የሚውልበት ጊዜ አለ። ቃለ እግዚአብሔርን ለመስማት ትዕግሥት ያጡ ዘማሪያን የመኖራቸውን ያህል፣ ከጉባኤው ጋር የአምልኮ ጊዜን ማሳለፍ የማይችኑላቸው ሰባኪያን ይኖራሉ። ሰባኪውና ዘማሪው ርስ በርሱ የተጣለ መልእክት አስተላልፈው ከመድረክ የሚወርዱበት ሹኔታም ስለሚያጋጥም ማኅበሩ በተከፋፈለ ሐሳብ ውስጥ እንዲገባ ሲገደድ መታዘብ ይቻላል።

በአምልኮተ እግዚአብሔር ውስጥ ግድ ሊሰጠን የሚገባው ቴክኒክና ዘዴዎች ሳይኾኑ የእግዚአብሔር መገኘት ነው። አለበለዚያ ግን “የትኛውም ያህል በንግግራችን የተሳካልን እንኹን፣ ምንጩ እኛው ኾነን እኛው ከታየንበት፣ ጉዳዩ የፍጡር ተውኔት ይኾናል”¹¹⁴ ማለት ነው። ከሌሎች ጉባኤዎች የተመለከትነውን ድርጊት ሁሉ እየኮረጅን ወረፋ በደረሰን ጊዜ ለመድገም መጣርም ከንቁነት ነው።

¹¹⁴ ጎይሉ፣ መድረኮቻችን፣ 49።

ክርስቲያኖች በአንድነት በሚሰበሰቡና ለአምልኮ በሚቀርቡበት ጊዜ ከውስጥ የመነጨ መገዛትና በመንፈስ የኾነ ተመስጦ ማድረግ እንዲችሉ መፈቀድ አለበት። ይህ የሚኾንበት አንደኛው መንገድ ደግሞ የኅብረት ጸሎት ነው። “ትርጉም ሊሰጥ የሚችልን ትክክለኛ አምልኮ ምንነት የሚገልጥልን ጸሎት ነው። በመለኮት መገኘት ውስጥ የሚመጣውን ኅብረት በጸሎት የሚለማመድ ሰው በዙሪያው የሚከናወነው ነገር ምን እንደ ኾነ ሳይረዳ ወደ አምልኮ መርሐ ግብር አይገባም።”¹¹⁵ ይህ ዐይነቱ ከቡር ግንኙነት ግን በሰው ሠራሽ ግር ግር ሲተካ ይስተዋላል። ጸሎትም የዚህ ውክቢያ አካል ተደርጎ መወሰዱ አሳዛኝ ምጽት ነው። ጸሎትን ያህል ነገር ችላ ያለ አምልኮ ምን ዐይነት አምልኮ ሊኾን ነው?

በሌላ በኩል፣ ጸሎቱ አለ ከተባለ እንኳ “መሪው” ያለምንም ፋታ ትንፋሹ የሚቋረጥ እስከሚመስል ድረስ ስለሚለፈልፍ ማኅበረ ምእመናኑ የተመስጠና የጽሙና ዕድል ይነፈገዋል። ወይም አምልኮው በሰው ዐይን በሚገቡ ውጫዊ ትዕይንቶችና ሰው ሠራሽ ነገሮች ሲተካ ይስተዋላል። እውነቱ ግን “በሕይወት ውስጥ እጅግ የከበሩ ነገሮች፣ ነገሮች አይደሉም።”¹¹⁶ እግዚአብሔርን ማግኘት እንጂ። በአምልኮ ውስጥ እየፈለግን ያለነው እኩሰማይን ነው። በምድር ኾነን ሰማያዊውን የምንቀምስበትና ከፍ ያለውን ርካታችንንም በእግዚአብሔር መንግሥት ሐሳብ የምንለማመድበት እንዲመንገድ ነው አምልኮ።

በተሰበረው ዓለም እየኖርን የመንግሥተ ሰማያትን ጥልቅ ሐሴት በክርስቶስ በኩል እንድንለማመድበት አምልኮ ከፍ ያለ እንክብካቤ ሊደረግለት ይችላል። በዚያን ጊዜ ነው ለሌሎችም “እግዚአብሔር ቸር እንደ ኾነ ቅመሱ፣ እየም” (መዝ. 34፡8) ማለት የሚቻለን። ተደጋግሞ እንደ ተነገረው፣ ፍሰሐና ደስታ በእግዚአብሔር መገኘት ውስጥ ብቻ የሚገኙ ናቸው። ቅዱስ ቃሉም ይህን

¹¹⁵ John Killinger as quoted in Jack Hayford, John Killinger and Howard Stevenson, *Mastering Worship* (Portland: Christianity Today, 1990) 17.

¹¹⁶ “The greatest things in life are not things” የተሰኘውን የኬቪን ኖቫሮ አባባል ተርጉሜው ነው። Kevin J. Navarro, *The Complete Worship Service* (Grand Rapids: Baker, 2005) 22-23.

እውነት ያረጋግጣል፤ “የሕይወትን መንገድ አሳየኸኝ፤ ከፊትህ ጋር ደስታን አጠገብኸኝ፤ በቀኝህም የዘላለም ፍሥሐ አለ” (መዝ. 16፡11)።

በቤተ ክርስቲያን ታሪክ ዘመን ከተዘጋጁት በርካታ የእምነት መግለጫዎች አንዱ በኾነውና የፀሰት ሚኒስትር የተለምዶ መግለጫ (The Westminster Confession) በሚሰኘው ውስጥ እንደ ሰፈረው፤ “የሰው ልጅ ከፍተኛውና ሁለንተናዊ መዳረሻ እግዚአብሔርን ማክበርና በእርሱም ደስ መሰኘት ነው።” እዎ፤ በፊቱ ብርሃን ጨለማችን ቦታ ያጣል፤ በመገኘቱ ውስጥ ርካታችን እውን ይኾናል፤ ደስም ያሰኘናል፤ “የዘላለም በረከትን ሰጥተኸዋልና፤ በፊትህም ደስታ ደስታሰኝዋለሁ” (መዝ. 21፡6)። ለዚህ ጥልቅ ደስታ ለሚትረፈረፍበት ኅብረት ወደ ምንጩ መሄድ ያስፈልገናል። በእውነትና በመንፈስ የሚኾን አምልኮተ እግዚአብሔር ዕፎይታችንን ከምንጩ የምንቀዳበት መሥመራችን ነው። በአምልካችንም ውስጥ እግዚአብሔር በክርስቶስ በኩል ያደረገልንን በማውሳትና በማወጅ ደስ እንሰኛለን፤ በፊቱም ብርሃን እንመላለሳለን። ይህ እንዴት ድንቅ ነው!

ታዲያ የኛን ዘመን አምልኮ ስንመለከተው ይህ ተመክሮና ልምምድ በጥልቀት ይታይበታልን? ምላሹን ለአንባቢ ጎሊና ፍርድ እንተወዋለን።

የዘመናችንን የአምልኮ ኹኔታ በቅዱሳት መጻሕፍት በተገለጹ መመሪያዎችና ናሙናዎች መነጽር የተመለከቱት መጋቢ በቀለ ወልደ ኪዳን ጠቅለል ባለ፤ ነገር ግን ጥንቃቄ ባልተለየው፤ አኳኋን የሰጡት ድምዳሜ ሊጠቀስ የሚገባው ነው፤

የቀደሙት አባቶች እግዚአብሔርን ባመለከቱባቸው መንገዶችና የሙዚቃ መሣሪያዎች ብዛት፤ ... እግዚአብሔርን ለማምለክ የሚቀርብ ሰው ሊኖረው በሚገባው የመንፈሳዊ ሕይወት ይዘት፤ ... ለአምልኮ በተሰበሰቡ ሰዎች መካከል ሊኖር በሚገባው መስጠት፤ የመንፈስ ነጻነትና እንዲሁም ሥርዐት፤ ... አንጻር

ሲገመገም የዘመናችን አምልኮ ገና ብዙ እንደሚቀረው መገንዘብ እንችላለን።¹¹⁷

በዚህ “ብዙ መቅረት” ውስጥ ሊስተካከሉ የሚገባቸው ቀኑም ነገሮች ቀላል አይደሉምና በቸልታ ሊታለፉ የሚችሉ አይኾንም።

ይህን ርእስ ከመዝጋታችን በፊት ከእውነተኛና ሕያው አምልኮ ጋር መነጠል የማይገባውን እንድ ተጨማሪ ጉዳይ ማንሣት አለብን። ይኸውም ጽድቅና ፍትሕ ማድረግን ይመለከታል። ጽድቅና ፍትሕ ሕይወታችን ወደ “ላይም” ወደ “ጉንም” ሊኖረው በሚገባ ኅብረት ንጽሕና ላይ የሚያጠነጥን ነው።

በአንድ በኩል ሕይወታችንን በእግዚአብሔር ፊት በቅድስና በመጠበቅ መኖር የአምልኮተ እግዚአብሔር ዋና ነገር መኾኑ መዘንጋት የለበትም። ቅዱሱ እግዚአብሔር በእድፋም ሕይወት አይመለከም። ይህ አንዱ ገጽታው ነው። ጽድቅ (righteousness) የተባለው እሱ ነው። ጳውሎስ እንዳለው፤ “በቀረውስ፤ ወንድሞች ሆይ፤ እውነተኛ የኾነውን ነገር ሁሉ፤ ጭምትነት ያለበትን ነገር ሁሉ፤ ጽድቅ የኾነውን ነገር ሁሉ፤ ንጹሕ የኾነውን ነገር ሁሉ፤ ፍቅር ያለበትን ነገር ሁሉ፤ መልካም ወሬ ያለበትን ነገር ሁሉ፤ በጎነት ቢኾን ምስጋናም ቢኾን፤ እነዚህን ዐስቦ” (ፊል. 4፡8) ተበለናል።

በሌላ በኩል ደግሞ፤ የክርስቲያናዊ አምልኮ ሕይወት ማኅበራዊ ጎላፊነትም እንደ አለበት የታወቀ ነው። ፍትሕ (justice) ያልነው ይህን ነው። “ጎረቤት ጭንቀት ነው፤ እኛ ቤት ሰላም ነው” ይሉት ዳንኪራ ብቻ የሚያሸልጉ ከኾነ ንፋጋን ኾነናል ማለት ነው። እኔ ቤት ተርፎ እየተደፋ፤ ወንድሜ ግን የሚቀምሰው ዐጥቶ ራሱ ከተደፋ አምልኮዬ የከንቱ ከንቱ ይኾናል። በሌሎች ላይ የሚደርሰው ግፍ የማይቆጩንና የማያስጨንቀን ከኾነ፤ ማኅበራዊ ፍትሕ ሲጓደልም ዝምታን ከመረጥን የአምልኮተ እግዚአብሔር ግንዛቤያችን “ግማሽ

¹¹⁷ በቀለ ወልደ ኪዳን (መጋቢ)፤ “መጽሐፍ ቅዱሳዊ የአምልኮ ልምምድ፤” የመንፈስ ቅዱስ ስጦታዎች፤ 5።

ልጩ” ይኾናል። ይህን አስመልክቶ ማርክ ሌበርተን በጎዘን የተናገረው ትክክል ነው፤

በአምልኮ ላይ ያነጣጠረውን ትግል ማእከላዊ ነጥብ አንመልከት፡- የአምልኮ ልምዶችን ፍትሕ ለማድረግ ከቀረበልን ጥሪ የተነጠለ ነው፤ ሲብስ ደግሞ ስለ እግዚአብሔር መንግሥት ራስን ከመካድ ሕይወታዊ ተመክሮ ይልቅ ራስን ማቀማጠል የተሞላውን ባህላዊ ዝንባሌያችን የሚያባብስ ኾኗል። ርግጥ ተኝተናል፤ እንግዲያውስ ከዕንቅልፋችን ነቅተን በመነሣት አደገኛ የኾነውን የአምልኮን ተግባር—እሱም ስለ ፍትሕ የቀረበልንን የእግዚአብሔርን ጥሪ — ከመለማመድ በላይ አስፈላጊ የኾነ ነገር እንደሌለ እንገነዘብ።¹¹⁸

ከላይ ያየናቸውን ሁለቱንም የአምልኮተ እግዚአብሔር የጎላፊነት ገጽታዎች ሐዋርያው ያዕቆብ እንዲህ ይሸመልላቸዋል። “ንጹሕ የኾነ ነውርም የሌለበት አምልኮ በእግዚአብሔር አብ ዘንድ ይህ ነው፤ ወላጆች የሌላቸውን ልጆች፣ ባልቴቶችንም በመከራቸው መጠየቅ፣ በዓለምም ከሚገኝ እድፍ ሰውነቱን መጠበቅ ነው” (ያዕ. 1፡27)። “ስጡ” መባላችንን ወደ “ስጡኝ” በለወጥንበት በዚህ ዘመን ድሀ አደጎችንና መበለቶችን ማን ያስባቸዋል? እንዲያውም ይህን የሚያከፋፋ ትምህርት ሲተላለፍ ይሰማል እንጅ። ችግረኞች ሕሙማንና ጎዘንተኞች ያሉበት ቦታ መድረስም ጥሪያችን አይደለም ባዮች እየመጡ ነው።

በከተማችን የራሳቸው ማኅበር ያቋቋሙ አንድ መጋቢ በተሌቪኸን መስኮት በሚተላለፍ መርሐ ግብራቸው እንዲህ ብለው ነበር፤ “የእምነት አባቴ ላለፉት ሃያ ሰባት ዓመታት ባገለገሏት ቤተ ክርስቲያን ውስጥ ከሰባና ሰማንያ ዓመት ዕድሜው በታች የሞተ አባል አልነበራቸውም፤ እኔም መመሥረት የምፈልጋት ቤተ ክርስቲያን እንዲህ ዐይነት ነች፤ ለምን ቢባል በየሆስፒታሉና በየቀበር ሥፍራው መንከራተት አልፈልግምና ነው።”

¹¹⁸ Mark Labberton, *The Dangerous act of Worship: Living God's Call to Justice* (Dowbers Grove: IVP, 2007) 22-23.

ይህ ምንኛ ማስተዋል የጎደለውና አሳዛኝ አባባል ነው! ንጉሡ በመጨረሻ፤ “ተርቤ አብልታችሁኛልና፣ ተጠምቼ አጠጥታችሁኛልና፣ እንግዳ ኾኜ ተቀብላችሁኛልና፣ ታርገፎ አልብሳችሁኛልና፣ ታምሜ ጠይቃችሁኛልና፣ ታሰፊ ወደ እኔ መጥታችኋልና” በማለት እንደሚባርክ በአንክሮ የተናገረው ሞጋች ሐሳብ በሕይወታችን የሚፈጸመው ከሆስፒታልና ከጎዘን ቦታ እየሸሸን ነውን? ሻረ፤ ለአነጋገራችን ትንሽ ለከት ይኑረን።

እንግዲህ አምልኮተ እግዚአብሔር ከቡር ትእዛዝ ቅዱስም ተልእኮ መኾኑ መዘንጋት የለበትም። በአምላኳ የተፈጠረችና በክቡር ደሙ ተዋጅታ በጸጋው የዳነች ነፍስ በመገዛትና በፍቅር ለእውነተኛውና ሕያው አምላክ በእውነትና በመንፈስ የምታቀርበው የቅድስና ምላሻ ነውም ብለናል። የጎብረት አምልኮ ማስተዋልና ብሥራት የተሞላ መኾን ይገባዋል። መጋቢው፣ ዘማሪው ወይም ሰባኪው ምእመናኑን በራሱ ማንነት የሚያስደንቅበት ትእይንት ሳይኾን፣ የከበሩ መጽሐፍ ቅዱሳዊ ነገረ መለኮታዊ ሐሳቦችን በማስጨበጥና በመንፈስ በመመራት ማኅበሩ በጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ እንዲደነቅና እንዲደሰት መለቀቅ አለበት።

ዐላፊ ጠፊ ከኾነው ዓለም ወደ ፍቅሩ ልጅ መንግሥት የፈለሰው ንጹሕ የኾነ አምልኮ ለእግዚአብሔር ለማቅረብ ነው። በወደቀው ዓለም ውስጥ እየኖርን ቢኾንም፣ እግዚአብሔርን በቅድስና የምናመልክ የእምነት ማኅበረ ሰብ ነን። ለተሰበረው ዓለም መልእክት አለን፤ ከእግዚአብሔር ጋር ታረቁ ብለን እንለምናለን። እንባ የምናብስ፣ ችጋሪኞቻችን የምናጎርስ፣ መበለቶችን ጠያቂና ለድሀ ዐደጉ ተሟጋቾች መኾንም የጥሪያችን አካል ነው። እውነተኛና ሕያው አምልኮ ከዚህ ውጭ አይታሰብም። ጌታ እኛን የጠራን ዓለመኛነትን ከሚያባብሰው ሥሥት ተለይተን፣ መጽተኛ እንደ መኾናችን፣ የእምነት መናኝነት ጉዟችንን ጠበቅ አድርገን እንድንያያዘው ነውና። አሊያ ዐለመኛነት ይጠናወተናል።